UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Diplomová práce

2017 **Natália Stanová**

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Natália Stanová

Vliv institucí na klimatickou politiku Velké Británie

Diplomová práce

Praha 2017

Autor práce: **Bc. Natália Stanová**
Vedoucí práce: **doc. Mgr. Tomáš Weiss, M.A., Ph.D.**

Rok obhajoby: 2017

Bibliografický záznam

STANOVÁ, Natália. *Vliv institucí na klimatickou politiku Velké Británie.* Praha, 2017. 82 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra západoevropských studií. Vedoucí diplomové práce doc. Mgr. Tomáš Weiss, M.A., Ph.D.

Abstrakt

Předkládaná práce se zabývá klimatickou politikou Velké Británie, a to zejména v kontextu politických institucí, které v Británii působí. Ačkoliv britská environmentální hnutí mají v Británii dlouhou tradici, britská klimatická politika má dlouhodobě spíše smíšené výsledky. Cílem práce, jenž vychází z nového institucionalismu, je odpovědět na otázku, zda a jakým způsobem ovlivňuje britský většinově demokratický systém její klimatickou politiku. Práce se nesoustředí na roli většinového volebního systému, poněvadž zde je souvislost jasně patrná, nýbrž na další dva aspekty většinově demokratických systémů, kterými jsou střídání dvou hlavních stran ve vládě a pluralistický systém zájmových skupin. Práce dochází k závěru, že ačkoliv britská klimatická politika prošla v uplynulých dvaceti letech značnou proměnou, uvedené prvky většinové demokracie působí jako prvek omezující její efektivnost. Dalším, neméně důležitým prvkem, se ukazuje být vůle hlavních politických stran, která je dlouhodobě spíše slabá v oblasti klimatické politiky.

Abstract

The thesis analyses the state of the United Kingdom‘s climate policies and it particularly focuses on the question, how these policies are determined by its institutional system, that is majoritarian democracy. Theoretically majoritarian democracies generally have a weaker record in the environmental policy and the thesis aims to research, if and how the features of majoritarian democracies in reality influence the policy outcomes. The thesis focuses on the two party system, that often produces adversary and inconsistent politics and the pluralist system of the interest groups that tends to give better possibilities to the economically powerful actors such as business and energy groups. The base for the analysis will be the

climate policies during the last twenty years and the performance and general discours of two main governing parties. Thesis also takes a closer look on the cases of Climate Change Act and Energy Act 2015 and their ability of the interest groups to achieve their goals. The thesis concludes that the combination of the institutional system with the low salience of the topic for the main parties poses significant obstacles and limitations to an active and progressive climate politics.

Klíčová slova

Velká Británie, klimatická politika, energetická politika, dekarbonizace, klimatický zákon, institucionální systém, většinová demokracie,

Keywords

United Kingdom, climate policy, energy policy, decarbonisation, Climate Change Act institutional system, majoritarian democracy,

Rozsah práce: 161 556 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 14. 5. 2017 Natália Stanová

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkovala doc. Mgr. Tomášovi Weissovi, M.A., Ph.D. za jeho trpělivost, ochotu a cenné rady při vedení práce, a dále mamince, Markovi, a všem svým blízkým za podporu při psaní a studiu.

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno:
Natália Stanová

E-mail:
28898734@fsv.cuni.cz

Semestr:
Zimní

Akademický rok:
2016/2017

Název práce:
Vliv politických institucí na klimatickou politiku Velké Británie

Předpokládaný termín ukončení (semestr, školní rok):
Letní, 2016/2017

Vedoucí diplomového semináře:
PhDr. Zuzana Kasáková Ph.D.

Vedoucí práce:
Mgr. Tomáš Weiss M.A., Ph.D.

V čem se oproti původními zadání změnil cíl práce?
Práce se původně měla zabývat evropskou dekarbonizační politikou a tím, jak je možné ji implementovat do jednotlivých zemí, a jaké překážky tomu případně brání, zkoumané na případech Velké Británie a České republiky. Vzhledem ke komplikované struktuře a nedostupných datech (například jakými konkrétními způsoby blokují *veto players* evropskou legislativu) byl tento přístup nakonec opuštěn. Práce se tedy soustředí na případ Velké Británie a analyzuje její klimatickou politiku v kontextu institucionalismu, tzn. snaží se definovat v jakých oblastech a jakými způsoby mohou instituce ovlivňovat reálnou politiku.

Jaké změny nastaly v časovém, teritoriálním a věcném vymezení tématu?
Původní práce měla porovnávat přístupy Velké Británie a České republiky, a to v celoevropském kontextu. Nakonec se práce soustředí pouze na případ Velké Británie, a to v kontextu její vnitřní politiky, tzn. evropská dimenze klimatické politiky není v práci zahrnuta. Časové vymezení zůstává stejné, tzn. od roku 1997, kdy začala vláda labouristické strany, až do roku 2016. Toto časové období umožňuje mapovat několik vystřídaných vlád.

Jak se proměnila struktura práce (vyjádřete stručným obsahem)?
1. Úvod
2. Teoretický rámec
3. Britský politický systém
4. Klimatická politika v období 1997-2016 (soustředí se na specifika adversární politiky)
5. Schvalování klimatického zákona v roce 2008 a energetického zákona v roce 2016 (soustředí se na specifika pluralistického systému zájmových skupin)
5. Závěr
6. Bibliografie

Jakým vývojem prošla metodologická koncepce práce?
Teoreticky práce vychází z nového institucionalismu, a to zejména z typologie Arendta Lijpharta, který deduktivním přístupem stanovuje určité charakteristiky národních politik, v závislosti na typu demokracie. Velká Británie je typickým představitelem Westminsterského (většinově demokratického) politického systému, a proto je cílem práce zjistit, zda tento systém má vliv na její klimatickou politiku. Práce se zabývá zejména dvěma oblastmi většinově demokratického systému, a to je vláda dvou stran a pluralistický systém zájmových skupin. Důležitým krokem bylo stanovení výzkumných kritérií, kterými jsou pro vládu dvou stran
-rušení či měnění zákonů
-změna institučního rámce
-změna politického diskursu
Pro systém zájmových skupin jsou to kritéria:
-schopnost dosahovat svých cílů
-přístup ke vládním činitelům

Práce se pokusí zjistit přítomnost těchto kritérií v britské politice a v působení zájmových organizací.

Které nové prameny a sekundární literatura byly zpracovány a jak tato skutečnost ovlivnila celek práce?
Primární prameny, které byly zpracovány, byly zejména schválené zákony za uvedené období a debata, která k nim byla vedena. Dále také prohlášení a výroční zprávy environmentálních a obchodních organizací.

Sekundární prameny:
Bowen, Alex a Rydge, James. Climate Change Policy in the United Kingdom. *Center for Climate Change Economics and Policy*, January 2011
Carter Neil. „Combating Climate Change in the UK: Challenges and Obstacles." *The Political Quarterly* 79 (2008): 194-205.
Dearlove, John a Saunders, Peter. *Introduction to British Politics*. Cambridge: Polity Press, 1989.
Dryzek, John. S a Downs, David eds., *Green States and Social Movements: Environmentalism in the United States, United Kingdom, Germany and Norway.* New York: Oxford University Press, 2003.
Godfreyová, Rachel. „The Political Aspects of Environmentalism in the UK." *The Institution of Environmental Sciences*, December 2012
Jordan, Andrew. „*European Union Environmental Policy – Actors, Institutions and Policy Processes*. Sterling, Virginia: Earthscan, 2005.
Lowe, Philip a Ward, Stephen. *British Environmental Policy and Europe: Politics and Policy in Transition*. London: Routledge, 1998.
Norton, Philip. *The British polity*. New York: Longman, 1984.
Rollinson, Simon. „Changing Dynamics of Environmental Politics in Britain: A case study of the Climate Change Act." *Polis Journal, University of Leeds* 3 (2010): 1-31.
Scruggs, Lyle. „Institutions and Environmental Performance in Seventeen Western Democracies." *British Journal of Political Science* 29 (1999): 1-31.
Wurzel, Rüdiger K. W. *Environmental policy-making in Britain, Germany and the European Union: the Europeanisation of air and water pollution control*. Manchester: Manchester University Press, 2006.

Charakterizujte základní proměny práce v době od zadání projektu do odevzdání tezí a

pokuste se vyhodnotit, jaký pokrok na práci jste během semestru zaznamenali (v bodech): Téma bylo zúženo, byla zpřesněna výzkumná otázka, a lépe specifikován teoretický a metodologický konceptu a výzkumná kritéria.		
Podpis studenta a datum: 1.12.2016		
Schváleno:	**Datum**	**Podpis**
Vedoucí práce		
Vedoucí diplomového semináře		

Obsah

ÚVOD **2**

1. TEORETICKÉ UKOTVENÍ **5**

1.1 STATE OF ART 6
1.2 VÝBĚR ZKOUMANÉHO PŘÍPADU 8
1.3 METODOLOGIE 10

2. POLITICKÝ SYSTÉM VE VELKÉ BRITÁNII **15**

2.1 ZÁJMOVÉ SKUPINY VE VELKÉ BRITÁNII 17
2.1.1 Environmentální zájmové skupiny *18*
2.1.2 Obchodní zájmové skupiny *19*
2.2 VLÁDA DVOU STRAN A JEJICH VZTAH K ENVIRONMENTÁLNÍ POLITICE 21
2.2.1 Konzervativní strana *21*
2.2.2 Labouristická strana *24*
2.2.3 Ostatní strany *26*

3. BRITSKÁ KLIMATICKÁ POLITIKA V OBDOBÍ 1997-2016 ..... **30**

3.1 VLÁDA LABOURISTICKÉ STRANY 1997-2007 30
3.2 VLÁDA LABOURISTICKÉ STRANY 2007-2010 32
3.3 KONZERVATIVNÍ VLÁDA V KOALICI S LIBERÁLNÍMI DEMOKRATY 34
3.4 VLÁDA SAMOSTATNÉ KONZERVATIVNÍ STRANY V ČELE S DAVIDEM CAMERONEM 2015-2016 38

4. ROLE ZÁJMOVÝCH SKUPIN PŘI SCHVALOVÁNÍ ZÁKONŮ **46**

4.1 KLIMATICKÝ ZÁKON (2008) 46
4.1.1 Stranická a společenská debata *46*
4.1.2 Proces schvalování *47*
4.1.3 Postoj environmentálních hnutí *49*
4.1.4 Postoj obchodních organizací *50*
4.2 ENERGETICKÝ ZÁKON 2015-2016 51
4.2.1 Stranická debata *52*
4.2.2 Postoje energetického a obchodního sektoru *53*
4.2.3 Neziskové organizace *55*

ZÁVĚR **59**

SUMMARY **62**

POUŽITÁ LITERATURA **64**

Úvod

Tématem této práce je analýza klimaticko-energetické politiky Velké Británie. Cílem práce je nalezení klíčových institucionálních faktorů, které určují její tvorbu, a poukázat na to, jakým způsobem tradiční institucionální zřízení Velké Británie ovlivňuje její klimatickou politiku. Institucionálním zřízením je rozuměn politický systém, tzn. práce bude analyzovat, jakým způsobem většinový demokratický systém ve Velké Británii ovlivňuje její klimaticko-energetickou politiku. Práce bude zkoumat hypotézu, zda většinový demokratický systém brání úspěšné a dlouhodobé environmentální politice, a pokud ano, tak jakým způsobem.

Klimatickou politikou práce rozumí soubor politik, opatření a závazků, usilujících o dlouhodobé a postupné snižování emisí CO2, vedoucímu k zastavení oteplování teploty vzduchu na Zemi. Přístupy zemí ke klimatické politice budu hodnotit na základě tří hlavních kritérií: klimatické cíle a závazky, snižování využívání uhelných zdrojů (tzv. dekarbonizace) a zapojování obnovitelných zdrojů energie (v textu bude také uváděno pod zkratkou OZE). Práce nicméně zahrne i několik dalších prvků spadajících do klimatické politiky, jako je například zvyšování energetické úspornosti, ukládání CO2 pod zem apod. Tři výše uvedené oblasti však tvoří její hlavní pilíře, které jsou předmětem mezinárodních závazků, a také dalšího předávání kompetencí na nadnárodní úroveň.

Klimatická politika je součástí environmentální politiky, jelikož jejím cílem je chránit životní prostředí a planetu Zemi. Na rozdíl od samotné ochrany životního prostředí však klimatická politika je úzce provázána s energetickou politikou a energetickou bezpečností státu, což z ní činí politicky mnohem citlivější téma.

Klimatická politika se během posledních dvou desetiletí přesunula z druhotného politického tématu mezi prvořadá témata, která jsou klíčovými body jednání zemí G8 a G20. Zejména vyspělé evropské země a EU jako celek se snaží prosazovat takovou politiku, která by aktivně řešila globální změny klimatu, a to zejména skrze omezování vypouštěných emisí CO2, lepším využitím a zpracováním odpadů a energetickou efektivitou.

V prosinci 2015 proběhla v Paříži konference OSN, COP 21, jejímž výsledkem je Pařížský protokol, nástupce Kjótského protokolu, ve kterém se 195 zemí světa dohodlo ke snížení emisí CO2 tak, aby nedošlo k oteplení planety většímu než 2 °Celsia v porovnání s předindustriální dobou.[1] Ačkoliv dokument neobsahuje právně závazné konkrétní cíle pro

[1] „Paris Agreement – Status of Verification," *United Nations Framework for Climate Change*.

jednotlivé země ani časový plán, jeho symbolika je i přesto významná. Do jednání se po dlouhé době podařilo úspěšně zapojit Čínu a Spojené státy, kteří jsou dvěma nejvýznamnějšími znečišťovateli, ale také velké státy právě procházející industrializací, jako jsou Indie či Brazílie, a v neposlední řadě také významné průmyslové koncerny. Na základě tohoto protokolu lze očekávat větší důraz na nízkouhlíkové technologie v průmyslu, na rozvoj obnovitelných zdrojů energie a celkově silnější rezonanci environmentálních myšlenek v mezinárodním politickém diskurzu.

Ačkoli Evropská unie svými emisemi vytváří pouze přibližně 10 % světové produkce CO2[2], snaží se již více než deset let být celosvětovým lídrem v klimatické politice a mainstreamovat toto téma do většiny svých mezinárodních smluv. Orientace na obnovitelné zdroje a snižování spotřeby uhlí byly jasně definovány v ambiciózním dokumentu *2050: Roadmap to Decarbonisation*, který představuje vizi zredukování emisí CO2 v zemích EU a G8 v roce 2050 o 80 % oproti roku 1990.[3] Dekarbonizace znamená snahu o aktivní snižování spotřeby oxidu uhličitého (CO2), který po spálení vypouští do ovzduší škodlivé látky, ničí zdraví obyvatel a přispívá ke zhoršování životního prostředí. Jako náhradní zdroje energie jsou navrhovány zejména jaderná energie, obnovitelné zdroje a zemní plyn. Evropská unie usiluje o vytvoření společných závazných strategií, ve kterých by se členské státy zavázaly k dekarbonizaci. První a zároveň poslední strategií obsahující závazné cíle pro jednotlivé státy EU v rámci všech tří kategorií4 byla *Evropa 2020*, představená v roce 2010.[5] Podle analýzy PWC nicméně vyplývá, že aby bylo dosaženo dvoustupňového cíle určeného v Paříži, bude nutné tempo dekarbonizace ve všech státech radikálně zrychlit, a v průběhu 21. století dokonce zcela přejít na zcela bezuhlíkovou ekonomiku.[6]

V březnu 2015 byl také představen koncept Evropské energetické unie. Ta má přispět zejména k zajištění bezpečné a levné energie pro občany EU Jedním z pěti oficiálních hlavních cílů je ale i dekarbonizace evropské energetiky. Můžeme tedy vidět, že klimatická politika a

---

http://unfccc.int/paris_agreement/items/9444.php (přístup 12.12.2016).

2 „Global Growth in CO2 emissions stagnates“ 25.11.2015, *EU Science Hub,* https://ec.europa.eu/jrc/en/news/global-growth-co2-emissions-stagnates (přístup 12.12.2016).

3 „Energy Roadmap – 2050 [COM/2011/885]“, dostupné z http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/;ELX_SESSIONID=pXNYJKSFbLwdq5JBWQ9CvYWyJxD9RF4mnS3ctywT2xXmFYhlnlW1!-868768807?uri=CELEX:52011DC0885 (přístup 1.3.2017).

4 Snížení emisí skleníkových plynů o 20 %, zvýšení podílu elektřiny z OZE o 20 % a 20 % zvýšení energické efektivity oproti roku 1990.

5 „Europe 2020: Commision Proposes New Economic Strategy in Europe,“ 3.3.2010. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-225_en.htm (přístup 1.3.2016).

6 „Two degrees of Separation: Ambition and Reality“ https://www.pwc.co.uk/assets/pdf/low-carbon-economy-index-2014.pdf (přístup 1.10.2016).

snižování uhelné spotřeby je nedílnou součástí energetické koncepce EU a také jedním z důležitých celosvětových politických trendů současné doby, jehož důležitost bude do budoucna narůstat.

V rámci Evropské unie jsou země, které jsou v této oblasti obzvláště aktivní, jednak proto, že mají environmentální politiku tradičně ukotvenou ve své kultuře a tradici, a také proto, že vidí v nízkouhlíkové ekonomice potenciál, který mohou využít k rozvoji moderních technologií a k získání pozice „*first-movera*“, kterého budou ostatní následovat. Ne všechny státy EU však sdílí postoje k této problematice. Země EU mají logicky různé preference, jak co se týče energetiky, tak například ohledně organizace hospodářství či politiky. Snaží se minimalizovat své adaptační náklady, a prosadit „svůj“ způsob organizace na evropskou úroveň. Státy většinou nemají zájem o změnu svých energetických mixů, a o další předávání kompetencí v oblasti energetiky. Toto značně podrývá efektivitu společné evropské klimaticko-energetické politiky. K tomu, aby mohla společná evropská energetická politika lépe fungovat, je potřeba znát národní institucionální překážky, či naopak akcelerátory dalšího vývoje v této oblasti.

1. Teoretické ukotvení

Práce vychází z teorie Arenda Lijpharta, který ve svém obsáhlém díle *Patterns of Democracy in 36 countries*[7] analyzoval systémy 36 demokratických zemí a klasifikoval je na škále mezi většinovou a konsensuální demokracií. *Patterns of Democracy* je vyvrcholením jeho dosavadní vědecké činnosti, ve které se snažil určit, jak instituce (konkrétně volební a politický systém) mohou ovlivňovat politiku. Ve své práci vyvrací do té doby často používaný názor, že konsensuální demokracie sice zajišťuje lepší reprezentaci obyvatel a jejich zájmů než většinová demokracie, ovšem za cenu méně stabilního, a tudíž méně kvalitního vládnutí. Lijphart zanalyzoval širokou škálu makroekonomických kritérií, ale i další kritéria, jako je četnost násilí či protestů, a zjistil, že pro oba typy demokracie jsou ukazatele v těchto oblastech téměř shodné. Oba typy systémů jsou tedy stejně „kvalitní" a vhodné pro efektivní vládu. Konsensuální demokracie je však podle Lijpharta výhodnější, a to proto, že umožňuje zastoupení širší skupiny obyvatel, snižuje tím společenské tenze a umožňuje provádět dlouhodobou, a tudíž efektivnější, politiku. Kromě toho konsensuální demokracie označuje jako „laskavější a jemnější". Státy, které ji praktikují, kladou důraz na práva menšin (zejména žen), mají inkluzivnější a štědřejší sociální systém a vyšší mzdy, menší počet lidí ve věznicích či absenci trestu smrti, a také věnují vyšší částky na zahraniční rozvojovou pomoc v rámci poměru ke svému HDP.[8] Jednou z dalších oblastí, která nalézá v konsensuálních demokraciích většího ohlasu, je také environmentální politika. Lijphart tedy předpokládá, že instituce do určité míry definují politiku země.

Pokud Lijphart označuje konsensuální demokracie jako více „ženské", se silnějším komunitním cítěním a větším důrazem na společenskou odpovědnost,[9] lze z toho naopak usoudit, že většinové demokracie budou fungovat spíše v „mužském" módu, tzn. vyskytuje se u nich silová politická kultura, kde se vítězná strana soustředí na prosazování svých osobních zájmů. V politické kultuře, kde „vítěz bere vše" je pro opoziční strany, menšiny či hnutí se slabší ekonomickou či politickou silou tedy obtížné prosadit svá témata.

---

7 Arend Lijphart, *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*, (New Haven: Yale University Press, 1999).

8 Ibid., s. 275-276.

9 Ibid., s. 293.

1.1 State of Art

Ačkoliv je kniha Patterns of Democracy jedním ze základních politologických textů dnešní doby, k Lijphartově teorii existuje také mnoho kritických názorů. Podle Nagela je typologie Patterns of Democracy nepřesná a neúplná, neboť nezohledňuje specifika prezidentského systému či přímé demokracie, které jsou klíčovými faktory politických systémů a mohou být mnohem více signifikantní než členění na většinovou či konsensuální demokracii. Lze také zpochybnit, co přesně je většinová a co konsensuální demokracie. Nagel například kritizuje, že Westminsterský systém by neměl být označován jako většinová demokracie, ale „pluralitní" a že v Lijphartově typologii tedy chybí tento mezistupeň „pluralitní" demokracie.[10] Podle Nilse-Christiana Bormanna je některé země těžké jednoznačně zařadit mezi tyto dva typy demokracií, jako například Německo, které Lijphart řadí mezi konsensuální demokracie, ačkoliv v jeho historii lze najít mnoho vlád s prostou většinou, spíše než širokých koalic. Dalšími zeměmi, které nelze jednoznačně zařadit do této typologie, jsou Spojené státy či Indie.

Druhou hlavní výtkou je, že Lijphartova typologie je tvořena na zemích, které jsou součástí vyspělého západního světa a je pro ně typická určitá politická vyspělost, tradice a ekonomická úroveň. Jessica Fortin, která zanalyzovala 19 zemí bývalého východního bloku, došla k závěru, že typologie vesměs není uplatnitelná na země střední a východní Evropy, země Asie či Afriky, kde oba typy demokracií mnohdy vykazují rysy typické pro opačný typ demokracie. Podle ní konsensuální demokracii nelze jednoznačně doporučit novým státům jako recept na dobré politické zřízení. Institucionální zřízení se totiž odvíjí od tradičního společenského uspořádání a politické kultury.[11]

Podobný argument publikoval již dříve Matthijs Bogaards, který upozorňuje na to, že země s konsensuální demokracií mají tento typ vlády právě proto, že daná společnost je konsensu a spolupráci navyklá. Stejně jako jsou v těchto společnostech zakořeněny určité vzory a tradice, jako je například, náboženská tolerance, respekt k menšinám či silný vztah k přírodě (zejména ve skandinávských státech).[12] Společnost tedy nemůže být definována institucemi, když instituce jsou definovány typem společnosti. S tím souhlasí i Bormann, který se věnoval

[10] Jack H. Nagel, "Expanding the Spectrum of Democracies: Reflections on Proportional Representation in New Zealand" in Democracy and Institutions – The Life Work of Arend Lijphart, ed. Markus Crepaz et al. (Ann Arbor: University of Michigan Press), s. 115-120.

[11] Jessica Fortin, „Patterns of Democracy? Counterevidence from Nineteen Post-Communist Countries," *Zeitschrift für Vergleichende Politikwissenschaft (Comparative Governance and Politics)* vol. 2, č.2, (2008), s. 216-217.

[12] Bogaards Matthijs, The uneasy relationship between Empirical and Normative Types in Consociational Theory. Journal of Theoretical Politics 12, č. 4, (2000): s. 418-419.

sumarizaci kritiky Lijphartovy teorie ve svém článku *Patterns of Democracy and its Critics.* Podle něj je však hlavním problémem to, že Lijphart usuzuje, že model demokracie ovlivňuje fungování společnosti, tvorbu politiky ale nezohledňuje vliv kultury a historických tradicí. Bormann zdůrazňuje, že nejen instituce ovlivňují společnost, je to také společnost, která ovlivňuje instituce, což Lijphart téměř opomíjí.[13]

Anderson a Guillory však naopak vypracovali analýzu, ve které potvrzují souvislost kvality demokracie s institucionálním zřízením. Konstitucionální demokracie vykázaly lepší skóre v otázkách vnitřní bezpečnosti, bohatství, společenského a ekonomického zajištění.[14]

Konkrétní souvislosti institucionálního zřízení a environmentální politiky se v podobném duchu jako Lijphart dlouhodobě věnuje například Lyle Scruggs, například ve svém článku *Institutions and Environmental Performances in Seventeen Western Democracies,* ve kterém analyzuje 19 demokratických zemí. Dochází k závěru, že konsensuální demokracie a zejména neokorporativismus skutečně vykazují lepší a dlouhodobější environmentální politiku. Scruggs se však věnuje většinovým demokraciím spíše okrajově, jelikož jeho hlavním tématem je neokorporativismus, a navíc analyzuje zejména období sedmdesátých až devadesátých let dvacátého století.[15]

Britské environmentální politice se blíže věnují například Philip Lowe a Stephen Ward, editoři knihy *British Environmental Policy and Europe.*[16] Environmentální politiku Británie analyzuje také Andrew Jordan v kapitole Environmental Policy, v díle *Europeanisation of British Politics*[17]. Zmínění autoři však přistupují k tématu zejména z hlediska britského členství v EU a zkoumají, zda a jak se podařilo Británii europeizovat. Dochází k závěru, že ačkoliv byla v sedmdesátých a osmdesátých letech Británie velmi pasivní v rámci evropské environmentální politiky, v devadesátých letech se toto začíná měnit a Velká Británie přejala do značné míry evropský styl regulace a začala se v této oblasti více angažovat. Jako překážky v europeizaci

---

[13] Nils Christian Bormann, „Patterns of Democracy and its Critics," *Living Reviews in Democracy*, April 2010, s. 9. https://www.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/cis-dam/CIS_DAM_2015/WorkingPapers/Living_Reviews_Democracy/Bormann.pdf (staženo 4.4.2017).

[14] Christopher J. Anderson a Christine A. Guillory, „Political Institutions and Satisfaction with Democracy: A Cross-National Analysis of Consensus and Majoritarian Systems," *The American Political Science Review* 91, č. 1 (1997), s. 66-81.

[15] Lyle Scruggs, „Institutions and Environmental Performance in Seventeen Western Democracies," *British Journal of Political Science* 29, č. 1 (1999), s. 1-31. https://www.researchgate.net/profile/Lyle_Scruggs/publication/231982029_Institutions_and_Environmental_Performance_in_Seventeen_Western_Democracies/links/0deec536118f7e0eb8000000.pdf (staženo 4.4.2017)

[16] Philip Lowe, Stephen Ward et al., *British Environmental Policy and Europe: Politics and Policy in Transition* (London: Routledge, 1998).

[17] „Environmental Policy" in Ian Bache a Andrew Jordan, *The Europeanization of British Politics* (London: Palgrave Macmillan, 2006), s. 231-247.

autoři zmiňují například odlišné kulturní tradice, ale také zmíněný institucionální rámec země (zejména silnou roli exekutivy vůči legislativě či silnou roli státních úředníků).

Práce se pokouší přispět do výše zmíněné teoretické debaty o tom, zda mohou instituce definovat samotnou politiku a odpovědět na to, zda je britská klimatická politika omezována britským politickým systémem a zda jej lze označit jako přímého blokátora environmentální politiky.

Jelikož se práce soustředí na roli institucí a na to, jak politické tradice ovlivňují současnou politiku, bude vycházet z teorie historického institucionalismu. Ten je součástí širšího proudu v politické vědě, který nese souhrnné označení nový institucionalismus. Nový institucionalismus se zaměřuje na roli státu a státních institucí, které označuje jako klíčové aktéry pro tvorbu politiky. Začíná se objevovat po druhé světové válce, v souvislosti s nárůstem vlivu a velikosti státu a státního aparátu, když byly v rámci poválečné rekonstrukce představeny nejrůznější politiky typu *welfare state*. Jedním z jeho základních charakteristických rysů je, že se zřetelně vymezuje vůči behavioralismu, který byl do té doby hlavním teoretickým přístupem v politických vědách. Podle behavioralismu byla důležitá politika sama o sobě, ve své reálné podobě, nestačí zkoumat instituce a to, jak fungují, ale mapovat rozhodující síly, jež se skrývají v pozadí. Nový institucionalismus ovšem znovu upírá pohled na instituce, jakožto klíčový předmět svého zájmu a jeho základní premisa je, že instituce je třeba brát vážně.[18] Práce teoreticky vychází zejména ze čtyřsvazkového díla Nový institucionalismus, editovanou Guyem Petersem.[19]

Nový institucionalismus se dělí na tři hlavní proudy – institucionalismus racionální volby, sociologický institucionalismus a historický institucionalismus. Historický institucionalismus se, jak již jeho název napovídá, zabývá historií a politický vývoj zkoumá jako proces, který se vyvíjí v průběhu delšího časového období. Institucionalismem se nazývá proto, že tvrdí, že tyto vývoj těchto politických procesů je poté institucionálně ukotven a zafixován, ať již skrze pravidla, politické struktury či normy.[20] Historický institucionalismus je pravděpodobně nejčastěji užívaným typem institucionalismu. Klade důraz na ideje, názory a společenský vývoj a na to, jak ty ovlivňují instituce. Státními institucemi nejsou myšleny pouze formální instituce (jako např. ministerstvo, banka, státní správa), ale také soubor politického jednání, pravidel,

[18] Marek Skovajsa, „Nový institucionalismus v politické vědě“, *3. kongres českých politologů*, (Olomouc: Česká společnost pro politické vědy, 2006), s. 888.
[19] Guy Peters, Jon Pierre eds., *Institutionalism* (Los Angeles: SAGE, 2007).
[20] Stephen D. Krasner, „Approaches to the State: Alternative Conceptions and Historical Dynamics“, in *Institutionalism*, eds. Guy Peters and Jon Pierre (Los Angeles: SAGE, 2007), s. 479.

kulturních norem a idejí.[21] V rámci historického institucionalismu může být zkoumán například stranický systém, či ekonomické prostředí. Politiku vnímá jako soubor procesů soutěžení mezi různými skupinami o zdroje a moc. To, které skupiny mají moci více, a které méně, je definováno událostmi a činy, které proběhly v minulosti. Jeho hlavní tezí je, že „politické volby učiněné v minulosti formují volby činěné dnes.“[22]

1.2 Výběr zkoumaného případu

Práce se věnuje případu Velké Británie z toho důvodu, že Británie je jedním z typických představitelů většinově demokratického systému, respektive lze na ní uplatnit všechna kritéria pro tento typ politického systému z Lijphartovy typologie. Právě z této země většinově demokratický systém pochází a je s kulturou a identitou této země velmi těsně spjat. Pro Británii jsou typické velmi silné politické tradice, které přetrvávají dodnes. Lze to vidět například na specifickém postavení královské rodiny ve společnosti, tradici parlamentních debat, zachování dědičných lordů v horní komoře parlamentu či na obřadných náležitostech veškerých projevů, kterých se účastní panovník. Tento důraz na tradice tedy může indikovat zesílený vliv politických institucí při zkoumání tvorby politik dané země.

Z hlediska tématu práce, kterým je klimatická politika, je přístup Británie v mírném nesouladu s ostatními zeměmi západní Evropy. Její dosavadní environmentální politika neodpovídá její ekonomické i společenské úrovni. Podle Tanji Borzel[23] či Andrewa Jordana[24] jsou lídry v environmentální politice ekonomicky a průmyslově nejvyspělejší země, které již mají finanční možnosti přejít do „post-industriálního“ módu. Mezi tyto lídry patří zejména skandinávské země, Nizozemí, či Rakousko a Německo. Chudší a méně industrializované země většinou nepatří ke stoupencům vyšších environmentálních standardů, poněvadž by to pouze ještě ztížilo jejich ekonomickou pozici. Mezi tyto země patří státy jižní Evropy, či také většina zemí středovýchodní Evropy. Tyto státy nejen že nepropagují environmentální legislativu, ale spíše ji svým hlasováním aktivně blokují.

Dále také oba autoři zmiňují prostřední kategorii tzv. „fence sitters“, kteří environmentální legislativu nijak zvlášť nepodporují, ale ani výrazněji neblokují. Do těchto zemí

[21] Philip Selznick, „Institutionalism 'Old' and 'New'“ in *Institutionalism*, s. 48.
[22] Guy Peters, *Institutionalism* s. 196.
[23] Tanja Börzel, „Pace Setting, Foot-Dragging, and Fence-Sitting: Member State Responses to Europeanization,“ *Journal of Common Market Studies,* Vol. 40, č. 2 (2002), s. 196-206.
[24] Andrew Jordan, „Introduction“ in *European Union Environmental Policy – Actors, Institutions and Policy*

patří zejména Francie, Belgie a Velká Británie. Hnacím motorem dekarbonizační politiky je zejména Evropská unie a v porovnání s ostatními zeměmi, ve Velké Británii byl vliv EU vždy o něco slabší a země se stavěla poměrně chladně ke společným velkolepým idejím a plánům, soustředila se spíše na ekonomické aspekty volného trhu. Dlouhodobý euroskeptický trend se projevil zejména v referendu v roce 2016, kdy země požádala o vystoupení z EU.

Ačkoliv je na tom tedy Velká Británie ekonomicky poměrně dobře v porovnání s ostatními státy Evropy, a má také značné geografické možnosti pro použití obnovitelných zdrojů energie, z hlediska svých závazků snižování CO2 a podpory OZE má v tomto směru spíše špatnou reputaci. Až do poloviny 90. let byla dokonce Británie označována jako „špinavý muž Evropy". Environmentální politika obecně nenachází u britských politických stran příliš velkou odezvu. V roce 2015 byl podíl OZE ve Velké Británii pouhých 5 %, což je podíl nižší než v České republice (8,5 %) či na Slovensku (8,2 %).[25] Pro rok 2020 má Británie vytyčený cíl podílu OZE 15 %, což je v rámci všech 28 států EU cíl opět spíše průměrný.[26] Vzhledem k současné úrovni podílu OZE lze také pochybovat, zda jej dokáže naplnit. Na posledním klimaticko-energetickém summitu EU, který se konal v říjnu 2014, navíc Velká Británie patřila spolu se státy středovýchodní Evropy k nejhlasitějším odpůrcům společných závazků podílu OZE, zejména proto, že si nechtěla nechat určovat svůj energetický mix „Bruselem", a přispěla tak k nepříliš ambiciózním výsledkům tohoto summitu.[27] Na druhou stranu, v uplynulých letech prošla britská klimatická politika velkým vývojem, a například organizace German Watch umisťuje ve svém celosvětovém žebříčku *Climate Change Performance Index* Británii v posledních letech mezi nejlepšími třemi zeměmi.[28] Cílem práce bude tedy mimo jiné i zhodnocení současného stavu britské klimatické politiky.

Processes (Sterling, Virginia: Earthscan, 2005), s. 6-12.

[25] „Share of renewables in energy consumption in the EU still on the rise to almost 17 % in 2015," *Eurostat*. 14.3.2015. http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7905983/8-14032017-BP-EN.pdf/af8b4671-fb2a-477b-b7cf-d9a28cb8beea (přístup 4.4.2017).

[26] Ibid.

[27] Henriette Jacobsen a Jason Crisp, „EU leaders adopt 'flexible' energy and climate targets for 2030," *Euractiv*, 28.10.2014. https://www.euractiv.com/section/sustainable-dev/news/eu-leaders-adopt-flexible-energy-and-climate-targets-for-2030/ (přístup 4.4.2017).

[28] „The Climate Change Performance Index 2017," *German Watch*, s. 12. https://germanwatch.org/en/download/16484.pdf (přístup 1.4.2017); „The Climate Change Performance Index 2016," *German Watch*, s. 8. https://germanwatch.org/en/download/13626.pdf (přístup 1.4.2017).

1.3 Metodologie

Výzkumným záměrem této práce je vysvětlit specifika Velké Británie aplikací Lijphartovy teorie a pokusit se dokázat, zda institucionální systém opravdu přímo může ovlivňovat politiku, nebo zda jsou přítomny jiné faktory (jako například veřejné mínění, osobní zaujetí stranických lídrů apod.), které tvarují výslednou politiku.

Arend Lijphart vymezuje pět charakteristických rysů většinově demokratických systémů: střídání dvou vládnoucích stran, většinový volební systém, který vede ke stabilní vládě jedné strany, klíčovou roli exekutivy oproti parlamentu a pluralitní systém zájmových skupin. Z nich se práce věnuje těm, u kterých je vliv na politiku přímý a bezprostřední, což je střídání dvou stran a pluralistický systém zájmových skupin.

Díky většinovému volebnímu systému se u moci pravidelně střídají dvě hlavní strany, mezi nimiž probíhá spravedlivá a svobodná soutěž.[29] Jedna utvoří vládu a druhá zůstává v opozici, ze které má možnost vládu kritizovat. Strany vznikly jako zástupci odlišných společenských tříd a jejich politiky jsou značně antagonistické. Co se týče jejich pozice v rámci spektra pravice-levice a dalších ideologických hodnot, mají opačná východiska, a to zejména v socio-ekonomických otázkách.

Kritici většinových demokracií jako právě Lijphart, a dále také Philip Norton či John Dearlove upozorňují na to, že tento rys blokuje spolupráci a konsensus, a zmenšuje tedy šanci pro rozumnou pragmatickou a dlouhodobou politiku. Také podle nich nedostatečně zastupuje obyvatelstvo a produkuje navzájem si odporující politiku, která navíc reprezentuje vždy jen část obyvatelstva (tu, která hlasovala pro vítěznou stranu).[30] Podle Dearlova může vzniknout až tzv. „*elective dictatorship*“, neboli stav, kdy vítězná většina diktuje politiku celé společnosti, poněvadž vládnoucí strana vykonává moc bez faktického vlivu opozice.[31] Po skončení volebního období jedné strany druhá přinese úplně odlišný vládní program. S tím souvisí i často velmi nekonstruktivní a kritický přístup opozice, která se nepodílí na vládě, a nezáleží jí na tom, zda bude vláda fungovat. Vzniká opozice pro opozici, zjednodušování témat, snaha "zdiskreditovat nepřítele", kult machististických debat a slovních soubojů, které ale nikam nevedou a slouží pouze k exhibici sebe sama a pobavení diváků.[32] Tento styl vlády zmínění autoři označují jako adversární, neboli nepřátelský.[33]

[29] John Dearlove a Peter Saunders, *Introduction to British Politics* (Cambridge: Polity Press, 1989), s. 52.
[30] Stephen Ingle, *The British Party System: An Introduction* (Abingdon: Routledge, 2008), s. 195.
[31] Dearlove a Saunders, s. 63-64.
[32] Ingle, s. 173.
[33] Philip Norton, *The British polity* (New York: Longman, 1984), s. 138.

Práce tedy předpokládá, že britská klimatická politika bude vykazovat prvky nepřátelské politiky, které zahrnují:

- rušení zákonů předchozí vlády
- změnu institučního rámce
- změnu politického kursu

Co se týče pluralistického systému zájmových skupin, ten je v teorii analogický ekonomickému trhu, kde je zajištěna svobodná a férová soutěž a všechny skupiny mají stejnou šanci ovlivňovat politiku dle svých zájmů. Výchozí premisa pluralismu je, že různé skupiny, zastupující různorodé zájmy, se navzájem vyvažují.[34] Na úrovni vlády probíhají boje a debaty, a ta poté dospěje k řešení. Každá skupina by měla mít stejné možnosti ovlivňování politiky a veřejná politika by měla být výsledkem interakcí těchto zájmových skupin a odrážet preference společnosti. Pluralismus by měl tedy nástrojem přispívajícím k demokratičnosti společnosti. Tohoto je však možné dosáhnout pouze tehdy, když jsou všechny skupiny podobné váhy, velikosti a mají stejný přístup k ovlivňování politických výstupů.[35] Jak uvádějí Norton i Dearlove, zádrhelem pluralistického systému je zejména to, že určité skupiny mohou lépe ovlivňovat politiku, a to z důvodu větší ekonomické síly či silnější členské základny a provázanosti s konkrétní stranou (například odbory se stranou labouristů). Vláda je na těchto skupinách více závislá a jejich zájmy bývají prosazovány, i když jsou v rozporu se zájmem široké veřejnosti. Velké a bohaté skupiny mají velký vliv zejména na lokální politiku – disponují penězi, které mohou investovat do místního rozvoje, či se mohou ohánět pracovními místy, která poskytují.[36] Pozice neziskových organizací, ať se jedná o jakkoliv zavedené a respektované organizace, je mnohem slabší, poněvadž nemají tuto ekonomickou moc. Zastoupení skupin vycházející zdola je navíc mnohdy vnímáno vládou jako protesty radikalistů, je zesměšňováno, a není jim věnována dostatečná pozornost. Ačkoli tyto skupiny mohou být i lépe organizované a početnější, jejich přístup k politikům není tak dobrý, poněvadž nejsou pro vládu či státní úředníky natolik atraktivní – jejich manévrovací prostor je tedy značně užší. Určité skupiny lidí mají navíc vždy horší možnosti sdružovat se a ovlivňovat politiku – ať už je to z nedostatku informací, či proto, že jsou společností vnímáni negativně. Mohou to být například

[34] Wyn Grant, Pressure Groups in the UK, *Politics Cymru*, nedatováno. http://www.politicscymru.com/en/cat1/article19/ (přístup 4.3.2017).
[35] John Dearlove a Peter Saunders, s. 132.

nezaměstnaní, lidé bez domova, či některé etnické či sexuální menšiny. Jejich zastoupení ve tvorbě veřejné politiky je tedy nedostatečné. Pluralitní systém tedy produkuje nedokonalou soutěž.

V oblasti pluralitního systému tedy práce očekává, že bude možné indikovat

- zvýšenou schopnost ekonomicky silných hráčů (business či energetická lobby) dosahovat svých cílů při tvorbě zákonů oproti environmentálním hnutím.

V rámci nového institucionalismu je nejčastějším způsobem výzkumu komparativní studie. Velká Británie je však země ojedinělá specifičností svého přístupu k evropské integraci a má také odlišný styl environmentální regulace než ostatní státy EU. Oba tyto faktory hrají velmi důležitou roli a při komparaci s ostatními státy by zkoumání vlivu politického systému nebylo možno od těchto faktorů zcela oddělit, což by poskytlo zkreslenou výpověď. Práce je tedy jednopřípadovou studií.

Po první části, která charakterizuje britský institucionální systém a ideologickou pozici hlavních vládnoucích stran, následují dvě kapitoly pojednávající o současné britské klimatické politice. Druhá kapitola analyzuje politickou aktivitu stran, které vládly ve zkoumaném období 1997-2016 a na zákonech, programových prohlášeních a vládních projevech stanovuje, zda dochází k projevům adversární politiky, jež by znemožňovala tvorbu stabilní klimatické politiky. V rámci analýzy přijatých zákonů se práce zabývá hlediskem kvalitativním, to znamená, že zkoumá charakter důležitých zákonů, které se přímo vztahují k boji s klimatickými změnami, nezabývá se tedy hlediskem kvantitativním, tedy v kolika dalších zákonech byla tato problematika zmíněna, a kolik zákonů týkající se tématu klimatických změn bylo za období vlády dané strany přijato. Na začátku nového tisíciletí začala být klimatická politika vnímána jako důležité téma, a například od roku 2009 více než čtyřnásobně vzrostl počet zákonů, ve kterých je tato problematika zahrnuta, jako je například zákon o letectví, či zákon o plánování městské výstavby. Britská opatření proti změně klimatu jsou tradičně založena zejména na finančním vyčíslení ceny za emise, na rozvoji čistých technologií a podpoře energetické účinnosti. Důležitým elementem je, aby tato opatření zůstávala přívětivá vůči trhu, jak je to v souladu s britským stylem environmentální regulace.[37]

[36] Dearlove a Saunders, s.138.
[37] Alex Bowen a James Rydge, Climate Change Policy in the United Kingdom, *Center for Climate Change*

Třetí kapitola se zabývá možnostmi, jak mohou zájmové skupiny v Británii ovlivňovat tvorbu zákonů, na případě klimatického zákona z roku 2008, který byl vybrán jako případ pozitivního zákona pro klimatickou politiku, a energetického zákona z roku 2016, který měl naopak negativní důsledky. Do analýzy jsou zahrnuty neziskové organizace Friends of the Earth a Greenpeace, a to proto, že se jedná o dvě nejdůležitější britské environmentální organizace, které mají ve své agendě energetickou politiku a boj se změnami klimatu. Ze zástupců obchodu byla zahrnuta Konfederace britského průmyslu (CBI), která je nejvýraznějším hlasem britského průmyslu a také druhého největšího výrobce energie, zástupce tzv. *„Velké šestky energetických společností"*, společnost Centrica. Kapitola analyzuje jejich postoje na základě jejich mediálních vyjádření, tiskových zpráv, či dlouhodobých strategií a porovnává je s dosaženými úspěchy při konečném znění zákona. Mapovány jsou také postoje poslanců hlavních parlamentních stran, a to na základě parlamentních debat ke schvalovaným zákonům.

Časovým vymezením práce je období let 1997-2016 tak, aby bylo možné analyzovat přístup ke klimatické politice u obou hlavních britských stran, labouristů a konzervativců. Rok 1997 je možné vnímat jako určitý milník pro britskou klimatickou politiku. Jednak v tomto roce došlo k podpisu mezinárodní úmluvy o snižování emisí, Kjótský protokol, a toto téma v Británii začalo postupně nabírat na důležitosti. Až do poloviny devadesátých let totiž hrála environmentální témata zcela minoritní roli v britské politice a byla opomíjena oběma hlavními stranami. Zároveň to je začátek vlády Labouristické strany. V rámci vlády Konzervativní strany bude zmapováno jak období, kdy vládla v koalici s Liberálními demokraty (2010-2015), tak období samostatné vlády (od roku 2015 do roku 2016), a bude tedy možné stanovit případné rozdíly.

Economics and Policy, January 2011, s. 15. http://www.lse.ac.uk/GranthamInstitute/wp-content/uploads/2014/03/PP_climate-change-policy-uk.pdf (přístup 3.4.2017).

2. Politický systém ve Velké Británii

Britský politický systém je parlamentní demokracií, ve které má hlavní roli exekutiva. Tento systém je také označován také jako Westminsterský. Britský politický systém se vyvíjí skrze postupné dílčí změny, a Británii se tedy vyhnuly revoluce osmnáctého, devatenáctého a dvacátého století. Důležité reformy nastaly zejména během devatenáctého století, a mnoho reforem bylo také provedeno za vlády Tonyho Blaira. Ten během své vlády stihl schválit zákon o devoluci Skotska a Walesu a řadu dalších decentralizačních opatření. Byla ustanovena nezávislost Britské národní banky, a došlo také k částečné volební reformě pro volby ve Skotsku, Walesu a Severním Irsku, a ve volbách do Evropského parlamentu. Dále bylo omezeno množství dědičných lordů v horní sněmovně parlamentu, a do britského práva byla také inkorporována Úmluva o ochraně základních lidských práv a svobod.[38]

Nedělitelnou součástí Westminsterského systému je většinový volební systém, označovaný také jako *first-past-the-post*. Ten je založen na jednomandátových volebních obvodech, kterých je v současné době 650.[39] V nich zvítězí jediný kandidát, a to ten s největším počtem hlasů.[40] Vítězná strana obdrží většinu hlasů, takže ve většině případů nepotřebuje spolupracovat s koaličním partnerem. Zajímavostí je, že strana může zvítězit, i když získá numericky menší počet hlasů, stačí, když získá větší počet obvodů.[41] Ve Velké Británii od roku 1945 vládne jedna strana, s výjimkou roku 2010, kdy vládla koalice konzervativní strany s liberálními demokraty.

Nevýhodou tohoto systému je určitá neférovost. Tím, že je málo pravděpodobné, že by uspěla jiná než jedna z dvou hlavních stran, hrozí, že hlas pro „třetí“ strany propadne. Další strany jsou tedy v rámci volby znevýhodněny.[42] Ne všechny hlasy mají stejnou váhu a v některých, tzv. bezpečně vyhraných obvodech je voličův hlas ztracen, pokud nehlasuje pro tradičně vítězící. Od roku 2005 si tak někteří britští voliči začali domlouvat po internetu „výměnu“ svých hlasů za hlas pro stranu v obvodech, kde má jeho strana šanci vyhrát.[43]

---

38 Ian Bache, Andrew Jordan, *The Europeanization of British Politics* (London: Palgrave Macmillan, 2006), s. 49.

39 http://www.parliament.uk/about/how/elections-and-voting/constituencies/

40 Norton, s. 92.

41 Ingle, s. 173.

42 Norton, s. 97.

43 Vanessa Barford, „2015 Election: Does vote swapping really work?“ *BBC*, 23.4.2015. http://www.bbc.com/news/magazine-32410531 (přístup 1.12.2016).

Kritici tohoto volebního systému namítají, že společenské preference se proměnily, a třetí strany získávají nezanedbatelný počet hlasů – v posledních volbách roku 2015 to bylo například 24 %, a tato část společnosti zůstává opomíjena.[44] V roce 2011 byla ve Velké Británii uskutečněná volební reforma. Britové se však 86 % hlasů vyslovili pro stávající volební systém.[45] Většinový volební systém má totiž také své výhody. Vytváří stabilní vlády, zabraňuje účasti ve vládě xenofobním či obskurním stranám a zvyšuje vládní odpovědnost, jelikož se nelze v ničem vymlouvat na koaliční partnery.[46]

Ve většinových demokraciích hraje klíčovou roli exekutiva, která může prosadit své zákony. V Británii je tato exekutivní moc soustředěna mezi premiéra a členy vlády. Kvůli důrazu na finanční efektivitu při tvorbě politiky podléhají veškerá politika ministerstvu financí.[47] Tato tendence je zesílená, pokud na tom Británie není ekonomicky dobře, jako například v osmdesátých letech či mezi lety 2010-2015. Důležitým aktérem, který ovlivňuje politiku ve Velké Británii je také státní správa neboli *Civil Service*. Někteří autoři, jako například Jordan, tvrdí, že se jedná téměř až o „vládu státních úředníků“, kteří mohou diktovat ministrovi své postoje a mají velké rozhodovací pravomoci.[48]

---

44 Jess Garland a Chris Terry, “The 2015 General Election: A Voting System in Crisis.” *Electoral Reform Society*, s. 8-9. https://www.electoral-reform.org.uk/file/1767 (přístup 2.3.2017).

45 „Vote 2011: UK Rejects Alternative Vote, *BBC*, http://www.bbc.com/news/uk-politics-13297573 (přístup 2.3.2017).

46 Norton, s. 101.

47 Kunal Khatri, „Environmental Policy,“ in *Blair's Britain 1997-2007*, ed. Anthony Seldon (London: Cambridge University Press, 2007), s. 574.

48 Ian Bache, Andrew Jordan, *The Europeanization of British Politics* (London: Palgrave Macmillan, 2006), s. 190.

2.1 Zájmové skupiny ve Velké Británii

Organizované zájmové skupiny jsou ve Velké Británii nejdůležitější formou politické angažovanosti, hned po členství v politických stranách a jsou dnes důležitou součástí britské politiky. Jejich důležitost je o to větší, že pravidelně roste jejich členství v posledních letech, zatímco členství v tradičních stranách klesá.[49] Zájmové skupiny ovlivňují exekutivu skrze lobbing, snaží se získat pozornost médií a sympatie veřejnosti. V současné době se v Británii nachází několik tisíc zájmových skupin.[50] První typ skupin (tzv. *sectional*) slouží k prosazování ekonomických zájmů určité skupiny, jako například odborů, průmyslu či farmářů. Dále existují zájmové skupiny tematické (*promotional*), které prosazují nějakou myšlenku či společensky důležité téma. Do tohoto typu spadají i environmentální hnutí. Tři tradičně nejpočetnější a nejvlivnější zájmové skupiny jsou odbory (*Trade Union Congress*), průmysl (*Confederation of British Industry*) a Národní unie farmářů (*National Farmers´ Union*).

Dvě hlavní teorie pro fungování zájmových skupin jsou korporativismus, jejž rozpracoval zejména Alan Cawson a pluralismus, kterému se nejvíce věnoval Robert Dahl. Od druhé světové války až do konce sedmdesátých let převažoval v Británii korporativismus. Politika byla řízena tripartitními jednáními vlády s Konfederací britského průmyslu a Kongresem odborů. Od osmdesátých let je však Británie typickým představitelem pluralistického systému, či jak označuje Andrew Jordan, elitního pluralismu.[51]

2.1.1 Environmentální zájmové skupiny

Británie má nejstarší, nejlépe organizovanou a veřejně široce podporovanou environmentální lobby.[52] Ochrana přírody a její rozmanitosti (tzv. *conservation*) má v Británii silnou tradici, a proto se tři největší a nejvýznamnější britské environmentální organizace Royal Society for Protection of Birds, National Trust a WWF[53] zabývají primárně tímto, tzn. jejich cíli je zachování krajiny a živočišných i rostlinných druhů, které v ní přebývají. Největší a nejvýznamnější organizace, které podstatnou část své programové agendy věnují

[49] Bache a Jordan, s. 135.
[50] Wyn Grant, „Pressure Groups in the UK," *Politics Cymru*, nedatováno. http://www.politicscymru.com/en/cat1/article19/ (přístup 2.3.2017).
[51] Ian Bache, Andrew Jordan, s. 141.
[52] Wurzel, s. 16.
[53] „Memberships of Environmental Groups (UK and World)," nedatováno. http://www.ngo.bham.ac.uk/appendix/Green_Membership.htm (přístup 4.4.2017).

klimatickým změnám a energetické politice, jsou Friends of the Earth a Greenpeace, které jsou navíc velmi aktivní ve snaze přímo ovlivňovat politiku skrze zapojení široké veřejnosti do přímých akcí či lobbování u poslanců.

I přes masové zapojení obyvatel environmentální hnutí nemají příliš silný vliv na tvorbu politiky, jelikož podle Dryzeka a Downse musela v Británii tato hnutí tradičně čelit pasivní exkluzi, která znamenala, že tato hnutí stála vždy mimo strukturu státní správy. Postupně byla absorbována jako poradenský orgán do vládních poradních výborů, v nichž se musela chovat umírněně a spolupracovat. Nevzniklo silné protivládní hnutí, jako například v Německu, které by se transformovalo v masovou politickou stranu. Radikalita nebyla pro britská hnutí příliš typická, protože státní aparát k nim přistupoval relativně mírně a přizpůsobivě. Environmentální témata se depolitizovala a zůstala stranou zájmu hlavní politiky.[54]

Přístup environmentalistů k vytváření politiky byl tedy velmi omezený – pouze skrze Ministerstvo životního prostředí, které samo o sobě mělo vždy poměrně slabou pozici a v průběhu posledních desítek let bylo také několikrát reorganizováno.[55] I při tvorbě environmentální legislativy hrály ekologické organizace slabší roli při vyjednávání, například v porovnání s Ministerstvem zemědělství, či Národní unií farmářů. Tato tendence byla obzvlášť zesílená za vlády Margareth Thatcher, která preferovala spolupráci se skupinami jako CBI či Národní farmářská unie, a naopak zkracovala rozpočty výborům a orgánům, které se zabývaly environmentální agendou, protože v nich neviděla důležitost. Za Johna Majora došlo v tomto směru určité uvolnění, ale i tak byl přístup environmentálních organizací do vlády velmi omezený.[56] Změna přišla až s Tony Blairem, který obecně preferoval větší zapojení veřejnosti do tvorby politiky a kladl důraz na komunální témata.

Podle Dryzeka a Downse je nejdůležitějším kritériem při zastupování a realizaci environmentálních zájmů zejména ekonomický imperativ země a v menší míře také bezpečnostní zájmy země. Pouze pokud se podaří sladit ekonomický model fungování země s environmentálními zájmy, je možné, aby byly realizovány. Příklad můžeme vidět například v Německu, které rozvíjí svůj současný průmysl v duchu ekologické modernizace. Ve všech

---

54 John S. Dryzek, David Downs et al., *Green States and Social Movements: Environmentalism in the United States, United Kingdom, Germany and Norway* (New York: Oxford University Press, 2003), s. 44–46.

55 V roce 1997 na Ministerstvo životního prostředí, dopravy a regionů a v roce 2001 během Blairovy vlády bylo spojeno s Ministerstvem pro potraviny a zemědělství, čímž byl oslaben environmentální hlas. V roce 2008 vzniklo Ministerstvo pro energetiku a klimatické změny, došlo tedy ke sloučení energetiky a klimatické politiky. Rüdiger Wurzel, *Environmental policy-making in Britain, Germany and the European Union: the Europeanisation of air and water pollution control* (Manchester: Manchester University Press, 2006), s.13.

56 Ibid., s. 71.

zkoumaných zemích se obecně dařilo environmentálním hnutím méně v době, kdy měla prioritu ideologie ekonomického liberalismu.[57]

Environmentální skupiny se orientují zejména na parlament a od roku 1973 na EU, jelikož jejich přístup do vlády byl vždy poměrně těžký.[58] Celkově jsou britské environmentální skupiny v EU velmi aktivní. Zároveň, s tendencí „zelenání" britské politiky v průběhu osmdesátých a devadesátých let, postupně začal růst vliv environmentálních skupin a jejich kontakt s vládními činiteli je trochu snazší.[59]

2.1.2 Obchodní zájmové skupiny

V tradičně průmyslové Británii mají zástupci obchodu a výroby silné postavení, kterého mnohdy využívali při bránění klimatické legislativy.[60] Zejména velké průmyslové podniky mají díky svým finančním zdrojům možnosti ovlivňovat politiku, jednak skrze spolupráci s předními PR agenturami, ale také díky placeným či neplaceným poradenským stážím, které v příslušných ministerstvech pravidelně probíhají. Od založení DECC v roce 2008 se na ministerstvu vystřídala pestrá škála expertů z konzultantských společností, energetických koncernů, firem zabývajících se obnovitelnými zdroji, environmentálních organizací i univerzit. Každé ministerstvo je povinno vyhovět žádosti o poskytnutí informací o těchto stážích. Z informací, které jsou zveřejněny, nevyplývá, že by byl poměr obchodních vůči environmentálním organizacím výhodnější.[61] Na druhou stranu, environmentální organizace či opozice kritizují, že zástupci soukromých firem (jako například Shell, Centrica či EDF) se vůbec mohou účastnit těchto stáží na ministerstvu, a mohou tak přímo ovlivňovat energetickou koncepci země.[62]

Na druhou stranu, všechny zástupce obchodního sektoru nelze brát jako jednoho aktéra, jelikož všichni sledují odlišné zájmy, které mohou jít někdy i proti sobě. Navíc, po vydání Sternovy zprávy, se již CBI stejně jako mnoho velkých obchodních korporací staví ke

---

57 Bache, Jordan, s. 139.
58 Wurzel, s. 73.
59 Bache, Jordan, s. 141.
60 Například v roce 2002, kdy byla schvalovaná Climate Change Levy, CBI argumentovalo, že by to přineslo příliš mnoho nákladů v jejich sektoru. Toto opatření bylo nakonec zmírněno. Neil Carter, „Combating Climate Change in the UK: Challenges and Obstacles," *The Political Quarterly* 79, č 2 (2008), s. 200.
61 „Seconded staff from NFU 1 August 2008 to 31 July 2013," *DEFRA*, 21.2.2014. https://www.gov.uk/government/publications/seconded-staff-from-nfu-1-august-2008-to-31-july-2013;
62 Damian Carrington, „Energy company staff working at climate ministry," *The Guardian*, 10.11.2013 https://www.theguardian.com/environment/2013/nov/10/gas-industry-employee-energy-policy (přístup 1.4.2017); Michael Meacher, „DECC run by the energy companies?", 4.2.2012. http://www.michaelmeacher.info/weblog/2012/02/decc-run-by-the-energy-companies/ (přístup 1.4.2017).

klimatické politice poměrně kladně.[63] Sternova zpráva na problematiku klimatických změn nahlížela z ekonomického pohledu a zdůrazňovala, že čím dříve se klimatické změny začnou řešit, tím méně drahé to bude. Dnes CBI, stejně jako další zástupci obchodního sektoru, preferují stabilní a dlouhodobé koncepce, které jim umožňují plánovat a mít výhodu technického inovátora. Částečně i z marketingového hlediska v dnešní době také mnoho velkých korporací dobrovolně uplatňuje nejrůznější klimatické iniciativy (např. Marks and Spencer, Tesco...).[64]

Zájmové skupiny, a to jak ty environmentální, tak průmyslové či ekonomické, byly značně ovlivněny evropeizací, která jim oběma přinesla výhody. Environmentální skupiny hledaly v EU zejména alternativní cíle lobbingu, když nebyly vyslyšeny na národní úrovni a vláda propagovala opatření v rozporu s jejich zájmy. Těmto skupinám přineslo členství v EU kromě jiného také mezinárodní podporu a solidaritu a zvýšení respektu na národním poli. Pro obchodní a průmyslové skupiny přinesla EU spíše doplňkové cíle lobbingu, zejména si však polepšily díky liberalizaci trhu, která zlepšila jejich konkurenceschopnost a umožnila větší mezinárodní spolupráci obchodních organizací.[65]

2.2 Vláda dvou stran a jejich vztah k environmentální politice

Pro britskou politiku je charakteristická silná role politických stran a také silná stranická disciplína.[66] Vzhledem k silné roli exekutivy v legislativním procesu je role vlády při realizaci politiky klíčová a vládnoucí strana také celkově definuje a proměňuje styl veřejné politiky.[67] Dvěma hlavními stranami, které se v uplynulých sedmdesáti letech střídají u moci, je Konzervativní a Labouristická strana, v roce 2010 byli členy vládní koalice také liberální demokraté.

---

63 Ibid., s. 201.

64 Například společnost Marks and Spencer spustila v roce 2007 tzv. „Plan A“ pro boj s klimatickými změnami, který zahrnuje vylepšení energetické efektivity provozu, 100 % pokrytí elektrické energie z obnovitelných zdrojů, omezení spotřeby paliv, či omezení emisí CO2 při procesu výroby jejich produktů a v procesu zásobování. Tento plán byl úspěšně dodržen, a proto byl v letech 2012 a posléze 2016 aktualizován.
„Plan A Report,“ *Marks and Spencer*, nedatováno.
http://planareport.marksandspencer.com/M&S_PlanA_Report_2016_Overview.pdf (přístup 1.4.2017)

65 Bache a Jordan, s. 238.

66 Dearlove, s. 53.

67 Norton, s. 166.

2.2.1 Konzervativní strana

Konzervativní strana vychází ze strany Toryů, kteří po schválení Reformního zákona v roce 1832 zdůrazňovali nutnost dodržovat právo a pořádek. Další jejich základní premisou byla svoboda nakládat dle svého uvážení se svým majetkem a prostředky. Podle britského filozofa Anthonyho Quintona je ideologie konzervativní strany založena zejména na principech na tradicionalismu, organicismu a skepticismu.[68] Tradicionalismus spočívá v obhajobě zavedeného pořádku a víru ve staletími prověřené instituce. Organicismem se rozumí princip, že společnost funguje jako živý organismus, ve kterém jsou všechny složky navzájem provázané a na sobě závislé. Jakékoliv „sociální inženýrství" tedy musí být prováděno s maximálním ohledem, poněvadž úkon v jedné oblasti ovlivní i další oblasti. Společnost je ve své nejlepší formě taková, jaká je, a nikdo by se neměl snažit toto měnit, poněvadž přirozeně se vše vyřeší nejlépe. Stejně tak funguje i skepticismus, který tvrdí, že snažit se o dokonalost nemá smysl, poněvadž společnost je složena z nedokonalých a chybujících lidí, je tedy nutné se snažit pouze o praktická vylepšení současného stavu. Stav, kdy někteří jsou bohatší a někteří chudší, je normální, a žádná ze složek by se neměla snažit toto měnit.[69] Stephen Ingle, autor knihy *The British Party System*, dodává také čtvrtou charakteristiku, kterou je důležitost osobního vlastnictví a možnost se svým majetkem nakládat podle svého vlastního uvážení.[70] Samotnou politiku konzervativci realizují za použití pragmatismu, co největšího „omezení politiky" a snahy vždy co nejlépe hájit národní zájmy. Bojují za práva jednotlivců, a zároveň za silnou pozici národního státu.[71]

Ačkoliv lze předpokládat, že středopravicové konzervativní hodnoty nejsou příliš kompatibilní s environmentalismem, někteří autoři, jako například Rachel Godfreyová, argumentují, že konzervativismus naopak stojí na principech uchovávání přírody a její rozmanitosti (zakonzervování pro budoucí generace), a jeho ideologie tudíž není v rozporu s environmentalismem.[72]

Na druhou stranu jsou zde i faktory bránící výraznějšímu zapojení environmentálních témat. Jsou jimi zejména neoliberální ekonomický imperativ, ze kterého strana vychází. Preference volného trhu a omezení státních zásahů představují přirozenou bariéru proti

---

68 Ingle, s. 22.
69 Ibid., s. 23-24.
70 Ibid., s. 224-25.
71 Norton, s. 109.
72 Rachel Godfreyová, „The Political Aspects of Environmentalism in the UK", *The Institution of Environmental Sciences*, December 2012, s. 4. https://www.the-ies.org/sites/default/files/documents/political_aspects_environmentalism.pdf (přístup 1.12.2016).

efektivní environmentální politice, která by omezovala poškození přírody následkem ekonomických aktivit.[73] Opatření na ochranu životního prostředí byla tradičně vnímána jako finanční břemena pro rozvoj ekonomiky. V oblasti energetiky je pro konzervativce klíčovou prioritou energetická bezpečnost státu, a tudíž se zaměřují na rozvoj stabilních fosilních paliv, jako je ropa a plyn. Tato tendence byla ve straně patrná zejména během vlády Margareth Thatcherové, ale její dědictví přetrvalo v části strany poměrně silně dodnes.

Druhou hlavní překážkou je vztah Konzervativní strany k evropské integraci, který je poměrně odmítavý. Evropská unie vydává progresivní strategie a směrnice v této oblasti a snaží se zavést celoevropskou strategii udržitelného rozvoje a sjednotit energetický trh, s velkým důrazem na obnovitelné zdroje energie. Konzervativní strana se profiluje jako poměrně silně euroskeptická a předávání pravomocí Bruselu, obzvláště v oblasti energetiky vnímá jako nežádoucí. Jelikož prezentuje Británii jako impérium a jsou pro ní důležité pojmy, jako je národ, stát a národní suverenita, je k prohlubování evropské integrace tradičně spíše skeptická a nepřeje si „*ever closer union*“ či směřování k federalismu.[74] Druhým důvodem nepříliš vstřícného postoje britských politiků k environmentálním iniciativám EU je také nekompatibilita se stylem evropské environmentální regulace, jenž většinou vychází z preventivního přístupu a určitého idealismu, kdežto v Británii je tradičně preferován spíše přístup reaktivní, založený na vědeckých důkazech.[75]

Celkově byla rétorika konzervativců vůči EU značně vyhraněná a zahrnovala prohlášení jako „EU nás brzdí v rozvoji“ apod.[76] Vypsání referenda o setrvání v EU v červnu 2016 bylo zatím nejvýraznějším projevem této tendence.

Po nástupu Davida Camerona na post předsedy strany přišla v oblasti environmentální politiky mezi lety 2006-2008 výrazná změna. Cameron vycítil, že stranu je nutné „dekontaminovat“ od dědictví thatcherismu a toho, aby byla lidmi vnímaná jako „*nasty party*“, která nehájí zájmy nikoho jiného než bohatých velkopodnikatelů. Snažil se stranu transformovat a inkorporovat do ní postmateriální hodnoty, jako důraz na komunitu a podporu sociálně znevýhodněných občanů a celkově se snažil posunout konzervativní politiku více do středu. Environmentální politika měla být hlavním pilířem této jeho snahy. Strana vydala dokonce manifest *Quality of Life*, ve kterém zdůrazňovala, že HDP nemůže být jediným

[73] Ibid., s. 5.
[74] Ingle, s 41.
[75] Ibid., s. 41-43.
[76] „Conservative Party Manifesto 2015“, https://www.conservatives.com/manifesto (přístup 1.12.2016).

kritériem úspěchu Velké Británie, a kde spolu s dalšími opatřeními předkládala vizi, že by se země měla přeorientovat na nízkouhlíkovou energii.[77]

Cameron tak úzce spolupracoval s několika neziskovými organizacemi, zejména s Friends of the Earth, a propagoval jejich vládní návrh na nový klimatický zákon, který by ukládal vládě zákonnou povinnost každoročně snižovat emise CO2. Cameron musel bojovat s poměrně silnou klima-skeptickou stranickou opozicí,[78] a stranu dokonce v tuto dobu opustili tři poslanci, kteří „dezertovali" do strany UKIP.[79] Tato taktika mu nicméně vyšla, protože konzervativci od té doby nabírali stranické preference a v roce 2010 i 2015 vyhráli volby. Vzhledem k tomu, že dle volebních průzkumů jejich voliči nakonec určili jiné priority, stejně jako pravicová část konzervativců, nakonec tento směr ale postupně opouštěli. Od roku 2010 již environmentální tematika nehrála v konzervativní agendě tak důležitou roli a prioritu od té doby mají tradiční konzervativní témata, jako je zdravá ekonomika, imigrace a udržování práva a pořádku. V posledním stranickém volebním programu z roku 2015 například nebyla výrazněji zmiňována strategie, jak řešit klimatické změny. Je zde uvedeno pouze, že „strana dodrží své mezinárodní klimatické závazky, a to způsobem, který bude nejlevnější pro britské občany."[80]

Podle Cartera, Rollinsona i Godfreyové byla tedy environmentální politika pouze nástrojem stranického rebrandingu a snaha chopit se „volně ležícího", v tu dobu velmi populárního tématu, dříve než soupeř.[81] Jejich skutečná reputace v této oblasti je spíše slabá a podle průzkumů IPSOS-MORI zůstává důvěra veřejnosti v ochranu přírody nejnižší právě u konzervativců.[82]

---

77 Projev Davida Camerona, „PM Speech for Wellbeing", 25.11.2010. https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-on-wellbeing (přístup 1.12.2016).

78 Adam Corner, „How to get sceptical Tory voters to care about climate change," *Guardian*, 13.6.2013. http://www.theguardian.com/environment/2013/jun/13/sceptical-tory-voters-climate-change (přístup 1.12.2016).

79 Peter Dorey, Mark Garnett a Andrew Denham, *From Crisis to Coalition: The Conservative Party, 1997-2010* (London: Palgrave Macmillan, 2011), s. 81.

80 „Conservative Party Manifesto 2015", s. 56. https://www.conservatives.com/manifesto (přístup 1.12.2016).

81 Simon Rollinson, „Changing Dynamics of Environmental Politics in Britain: A case study of the Climate Change Act," *Polis Journal, University of Leeds* 3, December 2010, s. 11. http://www.polis.leeds.ac.uk/assets/files/students/student-journal/ug-summer-10/simon-rollinson-summer-10.pdf (přístup 1.12.2016).

82 „Reuters/Ipsos MORI Party Conferences Poll", *Ipsos MORI Political Monitor*, 4.10.2011, https://www.ipsos-mori.com/Assets/Docs/Polls/sept11valuestopline.pdf (přístup 1.12.2016).

2.2.2 Labouristická strana

Labouristická ideologie vychází ze socialistické doktríny rovnosti všech lidí. Strana vzešla původně z odborářského hnutí, které se v roce 1900 spojilo s Nezávislou labouristickou stranou a v roce 1906 utvořilo Labouristickou stranu.[83] Během svého působení byla ovlivněna různými ideovými proudy, jako například marxismem, či Fabiánskou společností.[84] Labouristická ideologie, jakožto levicová, obsahuje mnohem více idealismu a snahy o „nápravu" nefunkčních či nespravedlivých pořádků ve společnosti a směřování k rovným příležitostem všech lidí a celkově větší starostí o ně. Jelikož je základní labouristickou premisou rovnost lidí a rovnoměrná dostupnost práv a svobod a veřejných statků pro všechny, mezi něž patří i přístup všech lidí ke zdravému životnímu prostředí. Důležitým principem v jejich ideologii je také silná role státu v organizaci společnosti a větší regulační pravomoci, který je účinnější než přístup *laissez-faire*. Toto východisko je obecně pro environmentální politiku spíše prospěšné. Do karet hraje také to, že environmentální agenda lze zkombinovat se sociálními tématy, například v rámci ekonomické úspornosti či komunitních energetických projektů.

Ačkoliv se tedy labouristická strana jeví jako přístupnější myšlenkám environmentalismu, jejich stopa v oblasti environmentální politiky až do konce devadesátých let nebyla nijak působivá. Labouristé totiž během dvacátého století neinkorporovali environmentální agendu do své politiky, omezovali se většinou na dílčí opatření. Prvním důvodem je silné pouto k odborům, na jejichž bázi strana vznikla. Stejně jako konzervativci i labouristé jsou velmi silně propojeni s průmyslem, byť zastupují jeho slabší článek. Jejich tradiční voličská základna leží v industrializované pracující třídě. Ta je častokrát silným oponentem environmentálních opatření. Druhým důvodem je, že environmentální politika je stále do určité míry vnímána jako problém „bohaté střední třídy", který je ovšem pro chudší pracující městské obyvatelstvo zcela marginální.[85]

Určitý zlom přišel s *New Labour* Tonyho Blaira, který se snažil ideologii strany modernizovat a adaptovat ji na změny, které se udály za uplynulá desetiletí v britské společnosti. V rámci ideového směru *New Labour,* jako jakési třetí cesty mezi kapitalismem a socialismem, upustil od článku č. 4 labouristické ústavy, která pojednává o znárodnění

[83] Paul David Webb, „Labour Party", *Encyclopaedia Brittanica*, nedatováno. http://www.britannica.com/topic/Labour-Party-political-party (přístup 1.12.2016).
[84] Ingle, s. 41-3.
[85] Godfreyová, s.7.

výrobních prostředků a v mnohém přejal tržní přístupy předchozí konzervativní vlády.[86] Blair se také snažil inkorporovat do labouristického programu více postmateriálních hodnot, jako je udržitelný rozvoj, humanitární pomoc či environmentální politika. Hned v roce svého nástupu anoncoval jako jednu ze svých priorit to, aby se Velká Británie stala lídrem klimatické politiky na mezinárodní scéně.[87] Velká Británie se stala například pionýrem systému *Emission Trading Scheme*, který poté přejala i Evropská unie, nicméně modernizovala se i politika na domácí scéně. Tento trend pokračoval po zvolení Davida Milibanda ministrem životního prostředí, který schválil mnoho opatření jako *Feed in Tariffs*, navýšil kapacitu větrné energie na moři, představil zákaz stavět uhelné elektrárny bez *Carbon Capture and Storage* technologie a pod.[88]

Co se týče vztahu k evropské integraci, labouristé se zpočátku stavěli k projektu velmi zdrženlivě, a dva roky po vstupu do evropských společenství dokonce předseda Harold Wilson vypsal referendum o setrvání v EU. Právě během Blairovy vlády ale strana změnila i svůj přístup vůči Evropské unii. Ačkoliv jeho politické cíle se příliš nelišily od cílů předchozích konzervativních vlád (tzn. mít silný národní stát), změna byla v přístupu, jakým Blair k evropské integraci přistupoval. Blair nastolil mnohem pozitivnější a kooperativnější přístup, jelikož viděl v EU jediný způsob, jak může udržovat Británie svůj vliv ve světě, Podporoval „politiku konstruktivního zapojování“[89] a vnímal EU spíše jako partnera pro spolupráci než protivníka.[90] Během vlády Tonyho Blaira došlo k navýšení zaměstnanců i finančních zdrojů pro styk s Evropskou unií, a Velká Británie se tak stala mnohem aktivnější v této oblasti a začala se více zapojovat do tvorby legislativy a integračního procesu a snažit se realizovat své strategické plány.[91] Současný předseda Labouristů Jeremy Corbyn má k EU značné výhrady a usiluje o provedení strukturálních reforem, nicméně například v otázce členství v EU byl jasně pro setrvání.[92]

---

86 Vernon Bogdanor, „Social Democracy“ in *Blair's Britain,* ed. Anthony Seldon (Cambridge: Cambridge University Press, 2007), s.164.
87 Rollinson, s. 15.
88 Ibid., s 22.
89 Ian Bache a Neill Nugent, „Europe“ in *Blair's Britain* ed. Anthony Seldon (Cambridge: Cambridge University Press, 2007), s. 533.
90 Bache a Jordan, s.8.
91 Ibid., s. 42.
92 „Jeremy Corbyn on EU Referendum,“ *EU Statement Speech, House of Commons,* 22.02.2016. https://www.youtube.com/watch?v=U9WmoLLmr4A

2.2.3 Ostatní strany

Liberální demokraté (LD)

Tradiční postavení „třetí strany“ mají Liberální demokraté. Ti jako jediná z významnějších celostátních stran poměrně jasně podporují myšlenku evropské integrace a také jsou výrazně proenvironmentální. Liberálové působili v britském parlamentu již od poloviny 19. století, nicméně ve dvacátých letech dvacátého století je vystřídali na pozici vládnoucí strany labouristé. Liberálové se v roce 1988 spojili se sociálními demokraty, odštěpenými z Labouristické strany. Kromě účasti na koaliční vládě v období 2010-2015 však strana nezaznamenala výraznější volební úspěchy v parlamentních volbách. Její členství je k roku 2016 kolem 70 000 členů, což z nich činí čtvrtou nejpočetnější britskou stranu.[93] Velká Británie podle Liberálních demokratů má být férová, svobodná a otevřená[94]. LD na rozdíl od předchozích dvou stran nejsou spojeni ani s odbory, ani s businessem, takže mohou být progresivnější v environmentálních otázkách.[95] Po výrazně úspěšném volebním výsledku v roce 2010 měla strana klíčovou roli při tvorbě koaliční vlády. V posledních volbách však strana vyhrála méně obvodů než Skotská národní strana a získala méně hlasů než UKIP, a jejich vliv na politiku tedy začíná upadat.[96]

Strana zelených

Strana zelených aktivně prosazuje boj s klimatickými změnami a přechod na obnovitelné zdroje energie a je také výrazně proevropská.[97] V rámci politického systému Velké Británie má však pouze minoritní roli. Ačkoliv má strana své počátky strany již v sedmdesátých letech a paradoxně se jedná o nejstarší Stranu zelených v Evropě, rozhodně ji významem nelze zařadit mezi zavedené evropské zelené strany západní Evropy, jelikož se pohybuje spíše na okraji volebního spektra a nemá možnost ovlivňovat politiku. Strana zelených je znevýhodněna především volebním systémem, ale k jejímu stavu také přispěly

[93] „Membership of UK Political Parties,“ 28.3.2017. http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN05125 (přístup 3.4.2017).
[94] „Our Constitution“, Liberal Democrats, nedatováno. http://www.libdems.org.uk/constitution (přístup. 3.4.2017).
[95] Godfreyová, s. 8.
[96] „2015 UK General Election Results,“ *Electoral Commission*, nedatováno. http://www.electoralcommission.org.uk/find-information-by-subject/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/uk-general-elections/2015-uk-general-election-results (přístup 1.4.2017).
[97] Fossil Free, Affordable Energy, *Green Party*, nedatováno. https://www.greenparty.org.uk/we-stand-for/safe-

tradiční problémy typické pro zelené strany všude na světě – spory mezi politiky volícími tradiční přístup a radikálnějšími ekology propagujícími přímé akce. Strana se zejména v průběhu sedmdesátých a osmdesátých let zmítala ve schismatech, která ji oslabovala, a nedokázala si zvolit důvěryhodného leadera a udržet disciplínu.[98] Překvapivý výsledek obdrželi Zelení ve volbách do Evropského parlamentu v roce 1989, kdy se s 15 % hlasů stali třetí nejsilnější britskou stranou. Avšak vzhledem k tomu, že pro volby do Evropského parlamentu platil v Británii až do roku 1999 většinový volební systém, tento výsledek nebyl transformován v zisk žádného křesla.[99] V průběhu devadesátých let strana prošla profesionalizací a nyní je schopna působit poměrně seriózně, i díky tomu, že se environmentální témata stala součástí hlavní politické diskuze. Strana tedy může alespoň částečně ovlivňovat veřejný diskurz. Členství strany v posledních patnácti letech kontinuálně narůstá, z přibližně 5 000 členů v roce 2002 na 63 000 členů v roce 2016 (v roce 2017 přišel mírný pokles na 55 000).[100] Strana má slušné umístění zejména v evropských volbách či v lokálních městských radách. V posledních parlamentních volbách v roce 2015 obhájili Zelení svoji jednu poslankyni za volební obvod Brighton Pavillion, a mají také tři poslance v Evropském parlamentu a jednu zástupkyni ve sněmovně lordů.[101] Strana zelených také funguje v regionálních variacích ve Skotsku a Severním Irsku, zde je však její vliv na tvorbu politiky podobně marginální.

Strana nezávislosti Spojeného království (*United Kingdom Independence Party*, UKIP)

Strana UKIP byla donedávna vnímána jako marginální výspa extremistů, nicméně v posledních volbách do britského parlamentu se umístila na třetím místě před liberálními demokraty.[102] Ideologicky je UKIP napravo od konzervativců, takže jsou u nich přítomné stejné principy jako tradicionalismus, nízká regulace ekonomiky, pragmatismus a důraz na fungování světa tak jak je, nikoliv snaha o „sociální inženýrství“, akorát v mnohem silnějším

climate.html (přístup 1.12.2016).

98 Ingle, s. 158.

99 Ibid., s. 158.

100 Richard Keen a Vyara Apostolova, „Membership of UK Political Parties“, *House of Commons Library*, 28.3.2017, s. 11. http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN05125 (přístup 1.12.2016).

101 „Our People“ *Green Party*, nedatováno. https://www.greenparty.org.uk/people/ (přístup 1.12.2016)

102 „2015 Election Results,“ *BBC*, nedatováno. http://www.bbc.com/news/election/2015/results (přístup 1.12.2016).

měřítku. Mnoho konzervativců nespokojených s Cameronovou ideologickou transformací přešlo právě do UKIP.

Strana má poměrně radikální postoje vůči evropské integraci, (vystoupení z EU bylo jedním z jejich hlavních programových bodů), i ke klimatické politice (navrhuje zrušit Klimatický zákon z roku 2008)[103]. Preference strany narostly zejména v posledních pěti letech. V roce 2014 se jim podařilo získat prvního poslance a v roce 2015 získali 12,6 % hlasů, což bylo transformováno opět v zisk pouze jednoho poslance. Strana má však tři členy Sněmovny lordů[104] a velmi výrazného úspěchu dosáhla v posledních volbách do Evropského parlamentu, kde se stala nejsilnější stranou, a má nyní tedy 20 europoslanců.[105] UKIP tedy zatím neovlivňuje politiku svojí účastí ve vládě, nicméně myšlenky, které prosazuje, rezonují společností a výrazně ovlivňují politický diskurs hlavních stran.

Z výše uvedeného tedy vidíme, že v rámci britského politického spektra se nacházejí strany s různou mírou „pozitivity" vůči environmentální a klimatické politice. Kvůli volebnímu systému však pouze konzervativci a labouristé mají možnost vládnout a ostatní strany mají tedy velmi omezené možnosti ji utvářet (pouze se k tomu mohou vyjadřovat). Dvě hlavní vládnoucí politické strany jsou založeny na principu „produktivismu", a klíčovým prvkem je pro ně tedy rozvoj průmyslu a silná ekonomika.

Obě strany prošly v druhé polovině devadesátých let transformací ohledně postoje k ochraně životního prostředí a boje s klimatickými změnami. Ve verbální rovině hlavní lídři zdůrazňovali a zdůrazňují změnu klimatu jako jednu ze svých priorit, jelikož toto téma začalo být značně populární pro elektorát. Ačkoliv se tedy většina obyvatelstva shodne na tom, že je důležité klimatické změny řešit, lidé většinou nejsou ochotni tato řešení platit z vlastní kapsy. Politické strany se adaptují na tento model chování a většinou se tímto tématem zabývají spíše verbálně, ale snaží se nečinit opatření, která by byla finančně náročná nebo by byla omezující pro životní styl voličů.[106] Strany preferují přístup přizpůsobení se voličským preferencím, tedy spíše zpětně reagují na poptávku veřejnosti či vnější okolnosti, avšak nijak výrazně mezi sebou nesoupeří o toto téma. Zejména v uplynulých dvou desetiletích strany prošly určitou obnovou, kterou Neil Carter označuje za „*limited greening*", jelikož environmentalistické

[103] „UKIP 2015 Manifesto Summary", 15.4.2015. http://www.ukip.org/ukip_manifesto_summary (přístup 1.12.206).
[104] „UKIP in Parliament," nedatováno. http://www.ukip.org/people_peers (přístup 1.12.2016).
[105] „Members of Europarliament", nedatováno. http://www.ukip.org/people_meps (přístup 1.12.2016).
[106] Rollinson, s. 12.

tendence vždy budou narážet na tradiční ideologické základy obou stran.[107] Podle Godfreyové ani v jednom případě nelze mluvit o systematické transformaci. Strany uchopí environmentální téma v příhodném momentě, většinou před volbami, a jejich vazba na toto téma je spíše krátkodobá. V momentě, kdy však dochází k samotné realizaci environmentálních opatření, je ochota obou stran již menší, a to obzvláště v případě ekonomických těžkostí země. Obě strany mají tendenci environmentální politiku opouštět jako první a následovat vnitrostranické hlasy, které tvrdí, že opatření na ochranu životního prostředí zbytečně zatěžují ekonomiku.[108] V současné době se jeví jako přístupnější ekologickým tématům spíše strana Labouristů, která stále více přebírá agendu moderní evropské levice. Tato tendence byla patrná zejména během působení Eda a Davida Milibandových, kteří se snažili vtisknout environmentálním tématům větší prioritu, než měla doposud. Následující kapitola se bude zabývat tím, jak k tomuto tématu strany přistupovaly během svého vládního období a zda jejich politika sleduje podobný kurz.

[107] Neil Carter, „Party Politicization of the Environment in Britain“, *Party Politics* 12, č. 6 (2006) s. 752-759.
[108] Godfreyová, s. 8.

3. Britská klimatická politika v období 1997-2016

3.1 Vláda Labouristické strany 1997-2007

Prvním zákonem vlády Tonyho Blaira byla v roce 1998 dílčí opatření ke snížení emisí, která byla zahrnuta v zákonu o veřejné dopravě, *Road Traffic Reduction Act*. V roce 1998 byl také britskou vládou podepsán Kjótský protokol, který v platnost vstoupil v roce 2002.[109] Ve svém volebním programu si také labouristická strana uložila právně nezávazný cíl snížení emisí o 20 % v roce 2010.110

V roce 2000 byla v každoročním Zákoně o veřejných financích představena tzv. klimatická daň *Climate Change Levy*, která začala platit v roce 2001. [111] Tato daň ukládá platit poplatek každému podniku nebo domácnosti, která využívá jako zdroj energie uhlí, plyn či jadernou energii. Podniky však mohou získat až 90% slevu na této dani, pokud se zavážou ke snižování emisí skrze závazek *Climate Change Agreement*. Z této daně jsou vyjmuty obnovitelné zdroje a taktéž ropa, poněvadž na tu se vztahuje palivová daň.[112] Klimatická daň byla součástí komplexního programu pro klimatickou změnu, tzv. *Climate Change Programme.* Tento program byl spuštěn v roce 2000 jako reakce na Evropský program pro klimatické změny, *European Climate Change Programme*, a zprvu se jednalo pouze o teoretický rámec, nicméně v roce 2008 byl na nátlak zejména neziskových organizací povýšen na zákon.

V roce 2001 byl také schválen zákon *Passenger Car Regulation*, který ukládá označovat osobní auta dle vypouštěných emisí, a také ukládá limit pro maximální výši vypuštěných

[109] „Kyoto Protocol, Status of Treaties," *United Nations*, nedatováno. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XXVII-7-a&chapter=27&clang=_en (přístup 1.4.2017).

[110] „Labour Party Manifesto 1997", nedatováno. http://www.politicsresources.net/area/uk/man/lab97.htm (přístup 4.4.2017).

[111] „Part II – Climate Change Levy", in Finance Act 2000. http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/17/contents?text=climate%20change%20OR%20decarbonisation#match-1

[112] Mark Letcher, „The Climate Change Levy (CCL) – a quick guide", *Climate Works,* 1.6.2013. http://www.climate-works.co.uk/blog-entries/the-climate-change-levy-ccl-a-quick-guide/ (přístup 4.4.20

emisí. Tento zákon byl také přijat na základě evropské iniciativy, konkrétně *Car Labelling Directive*.[113]

V roce 2002 byl přijat zákon s názvem *Renewables Obligation,* neboli závazek k využívání obnovitelných zdrojů. Ty začaly být navíc podporované systémem dotací. Tento zákon ukládal podnikům využívat část energie z OZE v určité procentuální výši, která se má každým rokem zvyšovat. Základní výše byla například 3 % a v roce 2017 měla tato výše být 30 %. V případě, že tuto kvótu podniky nedodrží, musí platit poplatek. V tomto roce také začal platit závazek k energetické účinnosti, *Energy Efficiency Commitement*. Ten ukládá dodavatelům energií zahrnovat do své nabídky opatření snižující spotřebu energií pro domácnosti.[114]

V roce 2003 byl schválen *Sustainable Energy Act*, který ukládá státnímu tajemníkovi zveřejňovat každý rok zprávu o tom, jak se země přiblížila na cestě k udržitelné energii, jak se daří snižovat emise CO2 a udržovat konkurenceschopnost britské energie.[115]

V roce 2005 byl v Británii stejně jako v dalších zemích, v důsledku podepsání Kjótského protokolu, spuštěn evropský systém obchodování s emisními povolenkami, *Emission Trading System.* V rámci něj si země EU rozdělily závazky snižování emisí v celkové úrovni 8 % podle svého HDP. Na Velkou Británii tak připadlo 12,5 %.[116] V návazném dokumentu podepsaném v roce 2005 bylo v rámci *Effort Sharing Decision* přiděleno Británii 16,5 %.[117] Tomuto závazku se Británii již podařilo dostát, poněvadž dnes jsou emise sníženy cca o 36 % oproti roku 1990,[118] což je zapříčiněno zejména celkovou reorientací energetického sektoru z uhlí na plyn. Velká Británie se velmi aktivně zasazovala o

[113] „Car labelling," *European Comission*, nedatováno. http://ec.europa.eu/clima/policies/transport/vehicles/labelling/docs/directive_en.pdf

[114] „Green Deal and Energy Company Obligations," *National Audit Office*, nedatováno, s. 5. https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2016/04/Green-Deal-and-Energy-Company-Obligation.pdf (přístup 1.4.2017).

[115] Kapitola 30 in „Sustainable Energy Act 2003", , nedatováno. http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/30/pdfs/ukpga_20030030_en.pdf?text=%22climate%20change%22%20OR%20%22renewables%22 (přístup 4.4.2017).

[116] „Kyoto 1st commitment period (2008-12)", *European commission*, nedatováno. http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/progress/kyoto_1/index_en.htm (přístup 4.4.2017).

[117] Bowen a Rydge, s. 11.

[118] „Final UK Greenhouse Gas Emissions National Statistics:1990-2013", *UK Government*, 26.3.2015, s. 9. https://www.gov.uk/government/statistics/final-uk-emissions-estimates (přístup 4.4.2017).

přijetí ETS systému na evropské úrovni a byla jedním ze zastánců vyššího podílu obnovitelných zdrojů energie.[119]

Zákon *Climate Change and Sustainable Energy Act* přijatý v roce 2006 navazoval na zákon o ETS a byl prvním britským zákonem komplexnějšího charakteru, který propojoval oblast energetiky a klimatu. Jeho hlavními body bylo zjednodušení a zpřístupnění možnosti založení mikrogenerátorů elektřiny využívajících obnovitelných zdrojů energie. Zahrnoval také celkovou podporu komunitních energetických projektů, jako jsou instalace na domech. Zároveň obsahoval i povinnost pro vládu sdělovat každý rok parlamentu výši emisí CO2.[120]

I přes všechny uvedné zákony, v roce 2006, kdy začala stranická soutěž o téma environmentální politiky, labouristé stále neměli nijak působivý obrázek v této oblasti. Po dlouhých protestech veřejnosti například strana zrušila „*Fuel Duty Escalator*", neboli každoroční zvyšování daně z paliv, v závislosti na kurzu libry. Po Cameronově environmentální iniciativě však Brown musel reagovat, a představil proto řadu opatření, jako zdvojnásobení *Air Passenger Duty* či příslib, že všechny domácnosti po roce 2016 by měly být uhlíkově neutrální.[121]

3.2 Vláda labouristické strany 2007-2010

Během posledních let labouristické vlády, v roce 2008, byl schválen zákon pro klimatické změny (*Climate Change Act*), který je v rámic EU poměrně unikátní, jelikož stanovuje ambiciózní závazek 80 % dekarbonizace v roce 2050 a celkový rámec opatření, které by k ní měly vést.[122] Přijetím tohoto zákona si Velká Británie zákonně ustanovila přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku, čímž se dokonce dostala částečně napřed oproti Evropské unii, která má tento závazek zatím ve formě nezávazné strategie.[123] Zákon spočívá ve čtyřech hlavních bodech. Aby bylo dosaženo dekarbonizačního cíle, období do roku 2050 je rozděleno na pětiletá období, pro které jsou stanoveny samostatné uhlíkové rozpočty

[119] Stephen Dow, „Climate Change and Sustainable Energy Act 2006", *Environmental Low Review Volume 9*, issued 4, 2007, http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1350/enlr.2007.9.4.279 (přístup 4.4.2017)

[120] Climate Change and Sustainable Energy Bill", *UK Parliament*, nedatováno. http://www.publications.parliament.uk/pa/pabills/200506/climate_change_and_sustainable_energy.htm, (přístup 4.4.2017).

[121] Rollinson, s. 15.

[122] „UK Regulations, The Climate Change Act," *Committee on Climate Change*, nedatováno. https://www.theccc.org.uk/tackling-climate-change/the-legal-landscape/global-action-on-climate-change/ (přístup 1.4.2017).

[123] „2050 Energy Strategy," *European Commission*, nedatováno. https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy/2050-energy-strategy (přístup 1.4.2017).

(*Carbon Budgets*), které udávají, o kolik by měly být v daných pěti letech sníženy emise CO2. Zatím jsou stanoveny rámce pro období 2008-2012, 2013-2017, 2018-2022 a 2023-2027, přičemž v roce 2027 by emise měly být sníženy o 50 % oproti roku 1990.[124] První tři rozpočty byly schváleny labouristickou vládou, čtvrtý rozpočet koaliční vládou v roce 2011[125] a pátý rozpočet konzervativní vládou v roce 2016. Dále byl také založen parlamentní nestranický Výbor pro klimatické změny (*Climate Change Committee*), který má vládě poskytovat poradenství, a zároveň dohlížet na to, jak se jí daří plnit závazky. Tento výbor sestavuje každým rokem také Národní adaptační plán, který stanovuje, jaká rizika pro Velkou Británii z klimatických změn plynou a jak by jim měla Británie čelit.[126]

V roce 2008 taktéž začaly platit Certifikáty energetické náročnosti pro budovy, které přinášejí klasifikaci A-G danou úrovní izolace, nakládání s vodou či způsobem topení, kterými musí být budovy označeny při prodeji či pronájmu. Tento zákon vychází z evropské směrnice 2002/91/EC, schválené v roce 2002.[127]

Také nastala důležitá institucionální změna, kdy došlo k vytvoření Ministerstva pro energetiku a klimatickou změnu (*Department for Energy and Climate Change*), což bylo dalším odrazem nárůstu důležitosti tohoto tématu.

Britské domácnosti jsou odpovědné přibližně za jednu čtvrtinu celkového množství vypouštěných emisí CO2.[128] Proto vláda představila *Community Energy Saving Programme* (CESP), který ukládal velkým výrobcům energií v zemi (to znamená těm, kteří dodávají více než do 50 000 domácností), aby instalovali mechanismy k úspoře energií pro nejchudší domácnosti tak, aby bylo dosaženo snížení emisí.[129] V případě, že podniky tato opatření nezavedly, musely zaplatit pokutu. Tento program trval do roku 2012, kdy byl nahrazen programem menšího rozsahu, tzv. ECO (*Energy Company Obligation*). [130]

---

[124] Bowen a Rydge, s. 11.
[125] Ibid., s. 17.
[126] „UK Regulations, The Climate Change Act," *Committee on Climate Change*, nedatováno. https://www.theccc.org.uk/tackling-climate-change/the-legal-landscape/global-action-on-climate-change/ (přístup 1.4.2017).
[127] Bowen a Rydge, s. 18.
[128] „The Fifth Carbon Budget," *Committee for Climate Change*, nedatováno. https://www.theccc.org.uk/wp-content/uploads/2016/07/5CB-Infographic-FINAL-.pdf (přístup 1.4.2017).
[129] Ministerstvo pro energetiku a klimatické změny stanovilo cíl pro snížení emisí 19,25 metrických tun CO2. V roce 2012 se podařilo dosáhnout snížení o 16,31 %, cíl byl tedy splněn z cca 80 %. „Evaluation of the Carbon Emissions Reduction Target and Community Energy Saving Programme: Executive Summary" *Department of Energy and Climate Change*, 2014, s. 11. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/350957/CERT_CESP_Evaluation_Exec_summary.pdf (přístup 1.4.2017).
[130] „Overveiw of previous schemes," *Ofgem*, nedatováno. https://www.ofgem.gov.uk/environmental-programmes/eco/overview-previous-schemes (přístup 1.4.2017).

Labouristická vláda také představila koncept tzv. *Feed-in* tarifů, což jsou předem definované ceny elektřiny, které mohou občané dostat za umístění solárních panelů na střechu svého domu, ze kterých následně prodávají elektřinu. Bonus, který tito mikrovýrobci elektřiny získají, je placen plošně všemi odběrateli elektřiny skrze mírné navýšení plateb za elektřinu. Toto opatření mělo sloužit ke zlepšení postavení OZE v Británii, které bylo v té době mezi evropskými zeměmi jedno z nejnižších.

Labouristé tedy byli první, kteří vnesli tuto agendu do britské politiky, což bylo dáno jednak celkovým momentem, kdy byl boj s klimatickými změnami důležitý po celém světě, a také jejich pozitivním vztahem k EU, která klimatickou agendu v době jejich vlády výrazně prosazovala. Během labouristického působení emise CO2 sice vzrostly,[131] nicméně v programové rovině se tomuto tématu začali poprvé výraznější věnovat a vnesli toto téma do vysoké politiky.

3.3 Konzervativní vláda v koalici s liberálními demokraty

Po nástupu koalice Konzervativní strany a Liberálně demokratické strany britská vláda zprvu pokračovala v trendu nastoleném labouristy, a dokonce se nazvala „*the greenest government ever*“, neboli zatím nejzelenější vládou.

Ministrem pro energetickou a klimatickou politiku byl v letech 2010-2012 Chris Huhne, a v letech 2012-2015 Ed Davey, oba liberální demokraté. Vláda představila ve svém vládním programu řadu podpůrných opatření pro boj s klimatickými změnami, jako jsou podpora větrné energii, rozvoj komunitních energetických projektů, zvýhodnění energeticky efektivních opatření pro domácnosti (tzv. *Green Deal*), podporu systému *Carbon Capture and Storage*, reformu trhu s energetikou tak, aby motivoval k investicím do OZE.[132] Koaliční vláda byla také stoupencem ambicióznějších cílů na Evropské úrovni, požadovali snížit emise o 30 % pro rok 2020, místo nakonec schválených 20 %.[133] V květnu 2011 také vláda schválila i přes odpor ministra financí ambiciózní uhlíkový rozpočet (*Carbon Budget*) pro období 2023-

[131] „Carbon Dioxide emissions in the United Kingdom (UK) from 2000 to 2015 (in million metric tons of CO2),“ *Statista*, nedatováno. https://www.statista.com/statistics/449503/co2-emissions-united-kingdom-uk/ (přístup 3.3.2017).

[132] „The Coalition, Our Programme for Government“, 2010, s. 16-17. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/78977/coalition_programme_for_government.pdf (přístup 1.4.2017).

[133] Vicki Birchfieldová a John Duffield, *Toward a common European Union Energy Policy,* (New York: Palgrave Macmillan, 2011), s. 206.

2027, usilující o 50% snížení emisí.[134] Tato tendence byla motivována zejména snahou Davida Camerona o modernizaci strany a zvýšení její atraktivity v očích mladých a vzdělaných voličů.

Low Carbon Transition Plan v roce 2011 navazoval na klimatický zákon z roku 2008 a stanovoval strategii pro budoucích pět uhlíkových rozpočtů. Tento plán stanovoval konkrétní doporučení a strategie, jak dosáhnout snížení emisí, a vycházel z komentářů klimatického výboru (obsahoval opatření jako snížení podílu uhlí na výrobě, zvýšení podílu plynu a OZE, zvýšení energetické účinnosti, zlepšení izolace domů, širšího zavedení nízkouhlíkových paliv, finanční zvýhodnění šetrných aut, zřízení banky pro podporu zelených investic, rozšíření *Feed-in* Tarifů a podobně).[135]

V roce 2013 se konzervativní strana začala od tohoto trendu odklánět. Jedním z hlavních opatření ve snaze Velké Británie dekarbonizovat svoji ekonomiku, měl být systém *Carbon Capture and Storage*, neboli zachycování oxidu uhličitého do země (dále jen CCS), který byl uveden v Energetickém zákoně z roku 2010. V roce 2012 byly představeny dílčí investiční pobídky, které měly jeho rozvoj podporovat. V roce 2015 ovšem ministr financí v rozporu s volebním programem zatrhl slibovanou podporu ve výši 1 miliardy liber tomuto nástroji[136], a to pouze šest měsíců před tím, než měly být finanční pobídky firmám využívající tuto technologii vyplaceny.[137] CCS systém sám o sobě zahrnuje mnoho ekologických rizik, a také je zpočátku velmi nákladný, nicméně například podle Panelu OSN pro klimatické změny, IPCC, představuje praktické a cenově efektivní řešení proti boji s klimatickými změnami.[138] Podle expertů tento krok značně ztížil, aby Británie dosáhla svého dekarbonizačního cíle 80 % v roce 2050.[139]

---

134 „My big idea: government should support its own policies," *Green Alliance Blog*, 1.11.2012. https://greenallianceblog.org.uk/2012/11/01/my-big-idea-government-should-support-its-own-policies/ (přístup 1.4.2017).

135 „The Carbon Plan: Delivering our Low Carbon Future," https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/47613/3702-the-carbon-plan-delivering-our-low-carbon-future.pdf (přístup 1.4.2017).

136 „Conservative Party Manifesto", s. 57. https://www.conservatives.com/manifesto (přístup 1.12.2016).

137 Roger Harrabin, „COP 21:UK under fire on climate policy," *BBC*, 6.12.2015. http://www.bbc.com/news/science-environment-35010333 (přístup 1.12.2016).

138 Bert Metz et al., *Special Report on Carbon Dioxide Capture and Storage*, (Canada: Cambridge University Press, 2005), s. 10. https://www.ipcc.ch/pdf/special-reports/srccs/srccs_wholereport.pdf (přístup 1.4.2017).

139 Jonathan Rowland, „Cameron defends decision to scrap CCS funding," *World Coal*, 13.1.2016. http://www.worldcoal.com/power/13012016/Prime-minister-defends-decision-to-scrap-CCS-funding-2016-42/ (přístup 1.12.2016).

Dalším z pilířů, na kterém chtěla koaliční vláda postavit svoji klimatickou politiku, bylo zlepšení energetické efektivity domácností, které podle organizace *UK Green Building Council* patří k těm nejhůře izolovaným v Evropě.[140] V rámci energetického zákona z roku 2011 vláda představila program *Green Deal*, jenž spočívá v poskytnutí výhodných půjček domácnostem, skrze které mohou financovat energeticky úsporná opatření. Půjčky jsou následně spláceny skrze účty za energie.[141] V rámci energetického zákona z roku 2013 začal fungovat také program na zateplení *Energy Company Obligation* (ECO). Tento program funguje v koherenci s programem *Green Deal* a cílí na podporu nejchudších domácností, které si nemohou investice do energetických úspor a zateplení dovolit. Nahradil dosavadní programy *Carbon Emission Reduction Target*, z roku 2008 a *Community Energy Saving Programme* z roku 2010, schválené labouristy, které spočívaly v tom, že distributoři energie musí instalovat úsporná opatření domácnostem. Program ECO je nicméně v trochu omezenější podobě. Stojí na značně menším množství investic a zahrnuje menší množství podniků (ty, které dodávají energii do více než 250 000 domácností)[142], takže během let 2013-2016 klesl počet domácností, jež by tohoto programu mohly využít, o 80 %.[143]

Také *Green Deal* se ukázal jako nepříliš funkční, protože se do něj mohlo zapojit pouze malé procento domácností a zvolené pobídky nebyly pro uživatele příliš atraktivní.[144] V rámci úsporných opatření jej tedy vláda v roce 2015 zrušila, a stejně tak plánuje pozastavit i financování programu ECO v roce 2017.[145]

Na základě doporučení Výboru pro klimatické změny byla v roce 2012 založena *Green Investment Bank*, banka, která má poskytovat výhodné půjčky a financování pro energeticky šetrné projekty a rozvoj nových technologií, jako jsou větrné elektrárny, zpracovávání odpadu, či využívání mořské energie, a celkově rozhýbat trh zeleného podnikání.[146] Dnes je

---

140 „Retrofit: Domestic Buildings," nedatováno. http://www.ukgbc.org/resources/key-topics/new-build-and-retrofit/retrofit-domestic-buildings (přístup 1.12.2016).

141 „Green Deal and Energy Company Obligations," *National Audit Office*, nedatováno, s. 5. https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2016/04/Green-Deal-and-Energy-Company-Obligation.pdf (přístup 1.4.2017).

142 Energy Company Obligation, Final Report, *Ofgem*, 30.9.2015. s. 1. https://www.ofgem.gov.uk/sites/default/files/docs/2015/09/eco_final_report_0.pdf (přístup 1.4.2017).

143 „Home Energy Efficiency 2010-2020," *Association for the Conservation of Energy* http://www.ukace.org/wp-content/uploads/2016/03/ACE-briefing-note-2016-03-Home-energy-efficiency-delivery-2010-to-2020.pdf (přístup 1.4.2017).

144 Damien Carrington, „Number of homes assessed for green deal fell in August, figures show," The Guardian, 19.9.2013. https://www.theguardian.com/environment/2013/sep/19/green-deal-assessments-figures (přístup 1.4.2017).

145 „Green Deal and Energy Company Obligations," s. 8.

146 „Investing to build a stroner, greener UK economy," nedatováno. http://www.greeninvestmentbank.com/what-we-do/ (přístup 1.3.2017).

významným hráčem při rozvoji zelených technologií a poskytuje cca 25 % celkového kapitálu v tomto oboru.[147] V březnu 2017 byla banka privatizována a skoupena investiční společností Macquarie, jenž se specializuje na budování infrastruktury. Podle slov vlády privatizace banky usnadní její fungování, jelikož banka již nebude svázána omezeními veřejného sektoru a rozsáhlý kapitál zvýší její půjčovací schopnost.[148] Privatizace byla značně kritizována z obavy, že soukromí investoři budou preferovat řešení, která jsou motivována pouze ekonomickou efektivitou, a mohli by také podporovat projekty v zahraničí, nikoliv ve Velké Británii. Tomu by měla zamezit speciálně definovaná vlastnická struktura, ve které Macquarie nebude mít veto.[149]

V rámci Energetického zákona z roku 2013 bylo představené také důležité opatření, a to Reforma elektrického trhu, *Electricity Market Reform.* Ta má skrze finanční pobídky stimulovat přechod na šetrné a obnovitelné zdroje energie.[150] Reforma měla dvě hlavní části. *Capacity Market* spočívá ve vytvoření trhu, který bude zahrnovat jak nabídku, tak poptávku po energii, aby poskytovatelé nízkouhlíkových energetických služeb mohli snadněji získat zákazníky.[151] Druhá část, *Contracts for Difference* znamená, že výrobce nízkouhlíkové energie může uzavřít smlouvu se státní organizací, jež mu doplatí rozdíl v ceně, v případě jejich výkyvů směrem dolů.[152]

V roce 2014 byly zavedeny tzv. „chytré elektroměry" (*Smart meters*), což jsou zařízení, které si mohou podniky a domácnosti umístit na své budovy a kontrolovat tak svoji spotřebu plynu a elektřiny. Chytrá měřidla komunikují s pomocí mobilního signálu přímo s

[147] „Future of the Green Investment Bank, Audit committee written evidence," *E3G*, nedatováno, s. 4. https://www.e3g.org/docs/E3G_Future_of_GIB_EAC_Written_Evidence.pdf (přístup 1.3.2017).

[148] „Green Investment Bank to boost support for low carbon projects as government confirms sale to Macquarie" 20.4.2017. https://www.gov.uk/government/news/green-investment-bank-to-boost-support-for-low-carbon-projects-as-government-confirms-sale-to-macquarie (přístup 9.5.2017).

[149] Mark Cobley, „UK sells Green Investment Bank to Macquarie for £2.3bn," *Financial News London*, 20.4.2017. https://www.theguardian.com/business/2016/mar/02/green-investment-bank-foreign-buyers-energy (přístup 1.5.2017).

[150] „Electricity Market Reform" *Ofgem*, nedatováno. https://www.ofgem.gov.uk/electricity/wholesale-market/market-efficiency-review-and-reform/electricity-market-reform-emr (přístup 1.4.2017).

[151] „Capacity Market (CM) Rules", *Ofgem*, nedatováno. https://www.ofgem.gov.uk/electricity/wholesale-market/market-efficiency-review-and-reform/electricity-market-reform/capacity-market-cm-rules (přístup 1.5.2017).

[152] „The Contract for Difference (CFD) for renewable energy is a key mechanism of Electricity Market Reform", *UK Government*, last updated 8.2.2017. https://www.gov.uk/government/collections/electricity-market-reform-contracts-for-difference (přístup 1.5.2017).

poskytovatelem energie a zákazník se tak nemusí o nic starat.[153] Každá domácnost by měla do roku 2020 tento elektroměr mít.[154]

3.4 Vláda samostatné konzervativní strany v čele s Davidem Cameronem 2015-2016

Konzervativní strana ve svém volebním programu již tolik nezdůrazňovala svoje „zelené" zaměření, nicméně zmínila, že bude pokračovat v dekarbonizačním trendu britské energetiky.[155] Opatření v tomto směru by však měla být provedena v rámci maximální ekonomické efektivity, a hlavními prioritami v oblasti energetiky bylo zejména udržení ceny energií pro zákazníky a energetická bezpečnost země.

V červnu 2015 vláda představila státní rozpočet na následující rok, který vstoupil v platnost v létě 2015. Ten obsahoval řadu reformních a úsporných opatření, zejména v oblasti daní a sociálních dávek, jejichž primárním cílem bylo omezení státních výdajů a snížení veřejného dluhu.[156] Oblast obnovitelných energií, energetické efektivity a celkově politika podporující boj s klimatickými změnami byla také výrazně ovlivněna. Tvůrcem rozpočtu byl tehdejší ministr financí George Osborne, jenž se dlouhodobě profiloval spíše jako odpůrce zvýšené environmentální regulace, kterou označoval za zbytečné „břemeno" pro ekonomiku.[157]

Vláda v souladu se svým volebním programem zmrazila dotace pro výrobce slunečné a větrné energie, které byly nastaveny labouristickou vládou v rámci zákona *Renewables Obligation,* jelikož přísun energie, kterou tyto zdroje poskytovaly, neshledala jako dostatečně stabilní a ekonomicky výhodný. Toto zmrazení dotací bylo představeno v květnu 2015 a v účinnost vstoupilo v dubnu 2016, proběhlo tedy o rok dříve, než bylo dohodnuto již v rámci koaliční vlády.[158]

---

[153] „Smart Meters: a Guide", *UK Government*, 24.1.2017. https://www.gov.uk/guidance/smart-meters-how-they-work (přístup 1.5.2017).

[154] „About The Rollout", *Smart Energy GB*, nedatováno. https://www.smartenergygb.org/en/the-bigger-picture/about-the-rollout (přístup 1.5.2017).

[155] „Conservative Party Manifesto," s. 54-55. https://www.conservatives.com/manifesto (přístup 1.12.2016).

[156] „Summer Budget 2015: Key Announcements," 8.7.2015. https://www.gov.uk/government/news/summer-budget-2015-key-announcements (přístup 1.12.2016).

[157] „I don't want UK to be at forefront of tackling climate change, says Osborne," *The Guardian*, 28.9.2013. https://www.theguardian.com/environment/2013/sep/28/climate-change-energy-bills-george-osborne (přístup 1.4.2017).

[158] „Tories to end onshore windfarm subsidies in 2016," *The Guardian*, 18.6.2015. https://www.theguardian.com/environment/2015/jun/18/tories-end-onshore-windfarm-subsidies-2016 (přístup 1.4.2017).

Již během koaliční vlády došlo také k mírnému omezení dotačního systému pro sluneční panely na střechách drobných podnikatelů či domácností (zmíněné *Feed-in* tarify) nejprve v roce 2011, a poté 2012.[159] Konzervativní vláda v roce 2015 omezila tyto dotace zhruba o dalších 87 %, poněvadž navyšovaly účty za elektřinu.[160] Výroba solární energie se tedy začala vyplácet pouze při masové výrobě (cca nad 10 kW) a přestala být výhodná pro drobné podnikatele a domácnosti.

Oba tyto kroky byly představeny s poměrně rychlou časovou účinností a byly v rozporu s dosavadním směřováním britské energetické politiky. Například opatření ohledně omezení dotací v solární energii nebylo ani zmíněno ve volebním programu.[161] Tyto kroky vnesly do podnikání v sektoru obnovitelných zdrojů chaos a nejistotu, a podle environmentálních organizací a výrobců OZE mohou být pro tento sektor likvidační.[162]

V srpnu 2015 také vláda zrušila výjimku pro výrobce OZE z klimatické daně. Podle Ministerstva pro energetiku tyto výjimky byly prý příliš často využívány zahraničními výrobci, a neprofitovala z nich tedy Británie. Také by tím mohla vzniknout příliš velká nabídka OZE na trhu, pro kterou by nebyla poptávka.[163] Od roku 2017 tedy budou platit výrobci OZE daně ve stejné výši jako výrobci ostatních druhů energie.[164]

Program investičních pobídek pro domácnosti *Green Deal* byl také konzervativní vládou nakonec zrušen pro neefektivitu v roce 2015 (využilo jej pouze 1 % domácností).[165]

---

159 „Overview of previous schemes ECO 1 and ECO 2," *Ofgem*, nedatováno. https://www.ofgem.gov.uk/environmental-programmes/eco/overview-previous-schemes (přístup 1.4.2017).

160 Rowena Mason, „Green scheme cuts will leave 400,000 homes without help to bring down bills," *The Guardian*, 13.3.2014. https://www.theguardian.com/environment/2014/mar/13/green-deal-eco-cuts-homes-insulation-energy-bills (přístup 1.4.2017).

161 „Feed-in Tariff cuts: The reaction," *BusinessGreen*, 27.8.2015. http://www.businessgreen.com/bg/analysis/2423671/feed-in-tariff-cuts-twitter-reacts (přístup 1.4.2017).

162 „UK Renewable Energy Industry Hit By Government Subsidy Cuts," *Clean Technica*, 22.7.2016. https://cleantechnica.com/2015/07/22/uk-renewable-energy-industry-hit-government-subsidy-cuts/ (přístup 1.4.2017).

163 „Climate Change Levy: Transitional Period for removal of renewables exemption," 9.12.2015. https://www.gov.uk/government/publications/climate-change-levy-transitional-period-for-removal-of-renewables-exemption/climate-change-levy-transitional-period-for-removal-of-renewables-exemption (přístup 1.4.2017).

164 Chris Lo, „Has the UK's Climate Change Levy lost all meaning?" *Power-Technology*, 20.7.2015. http://www.power-technology.com/features/featurehas-the-uks-climate-change-levy-lost-all-meaning-4626884/ (přístup 1.4.2017).

165 „Green Deal: Energy Saving for your home," nedatováno. https://www.gov.uk/green-deal-energy-saving-measures/changes (přístup 1.4.2017).

Zatím nebyla představena jeho náhrada. Dále vláda také zrušila daňové úlevy pro investory v komunitních projektech OZE.[166]

Během konzervativní vlády tedy došlo k tomu, že veškeré úlevy pro obnovitelné zdroje byly výrazně omezeny či zrušeny. Vláda naopak zavedla daňové úlevy pro distributory plynu a ropy (snížení daní z 50 % na 35 %).[167] Tento krok byl představen jako kompenzace prudkého poklesu cen ropy a odůvodňován tím, že tento typ energie je nejlevnější pro domácnosti. Velká Británie se tak stala jedinou zemí G7, která poskytuje dotace a daňová zvýhodnění pro tradiční fosilní paliva, jako je plyn a ropa.[168]

Od roku 2014 konzervativní vláda také začala výrazně podporovat energii získanou hydraulickým štěpením, tzv. frakováním. Tento způsob výroby energie čelí silné kritice jak od environmentalistů, tak od místních komunit, které se obávají ekologických rizik spojených s těžbou. Břidlicový plyn má tedy momentálně až poloviční zvýhodnění oproti daním, které platí pro tradiční paliva jako ropa či plyn. George Osborn usiloval o to, aby se Británie stala tím „nejštědřejším daňovým režimem pro břidlicový plyn na světě," a aby se toto odvětví mohlo v Británii co nejlépe rozvíjet.[169] Také David Cameron se opakovaně vyjádřil, že vidí ve frakování velký potenciál díky vytvoření několika tisíc pracovních míst a snížení účtů za elektřinu.[170] Břidlicový plyn zatím v Británii nemůže být distribuován, nicméně již je možné udělovat licence jednotlivým průzkumným stanicím.[171] Vždy před spuštěním samotného průzkumu je však potřeba získat souhlas místních obyvatel.

---

166 Government to cut tax relief for community green energy schemes, *Carbon Connect*, 2.11. 2011 http://www.policyconnect.org.uk/cc/news/government-cut-tax-relief-community-green-energy-*schemes* (přístup 1.4.2017).

167 „Budget 2015", *HM Treasury*, březen 2015. s. 40. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/416330/47881_Budget_2015_Web_Accessible.pdf (přístup 1.4.2017).

168 Roger Hrrabin, „Government Energy Policies 'Will Increase CO2 Emission'", *BBC*, 9.11.2015. http://www.bbc.com/news/science-environment-34767194 (přístup 1.4.2017).

169 Tom Bowden, „George Osborne Reveals 50% Tax Break For Fracking Firms", *Independent,* 18.7.2013. http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/george-osborne-reveals-50-tax-break-for-fracking-firms-8718711.html (přístup 1.4.2017).

170 „David Cameron's Speech at World Economic Forum", 21.1.2014. http://www.bbc.com/news/av/uk-politics-25878523/pm-urges-eu-to-embrace-fracking; Damian Carrington, „David Cameron rejects call for fracking ban," The Guardian, 26.1.2015. https://www.theguardian.com/environment/2015/jan/26/david-cameron-rejects-fracking-ban-shale-gas (přístup 1.4.2017).

171 „Guidance for Fracking: Developing Shale Gas in the UK," *Department for Business, Energy and Industrial Strategy*, nedatováno. https://www.gov.uk/government/publications/about-shale-gas-and-hydraulic-fracturing-fracking/developing-shale-oil-and-gas-in-the-uk (přístup 1.4.2017).

Poslední z opatření, které bylo v roce 2015 zrušeno, bylo pravidelné navýšení motoristické daně z paliv ve výši roční inflace. Tato daň byla navíc zmražena na dalších pět let, aby bylo dosaženo úspory nákladů řidičů.[172]

Výše uvedené kroky konzervativní vlády jsou problematické nejen z krátkodobého hlediska, jelikož ztíží Británii dospět svým závazkům z EU a provádět efektivní klimatickou politiku. Znamenají také nejistotu pro investory a celkové podkopávání rozvoje obnovitelných energií. Nízkouhlíkové technologie jsou v počátečních letech závislé na státních dotacích, a investoři potřebují znát jasný kurz na několik let dopředu, což se poměrně daří například v Německu či Francii.[173] Paradoxně to byla právě konzervativní strana, která ve svém volebním programu v roce 2010 slibovala výrazný rozvoj obnovitelných zdrojů (celá stránka v programu byla například věnována německému městu Freiburg, jež bylo prezentováno jako šampion ve výrobě solární elektřiny, a tudíž možná inspirace pro Británii). V programu také zdůraznila, že „Británie potřebuje čitelnou, jasnou a konsistentní energetickou politiku, na rozdíl od uplynulých třinácti let, kdy se ve vládě vystřídalo jedenáct ministrů pro energetiku, kteří zanechali britskou energetickou bezpečnost v ohrožení.“[174]

Ve verbální rovině se David Cameron až do poslední chvíle snažil udržet image ekologicky smýšlejícího politika a například před konferencí COP 21 v Paříži zdůrazňoval důležitost dosažení mezinárodní dohody, jelikož byla podle jeho slov „Země v ohrožení“.[175] Aby posílil vyjednávací pozici Velké Británie na tomto summitu, zřídil Cameron také pozici zvláštního vyslance pro klimatické změny, kterou obsadil Lord Barker. Tato pozice byla však krátce po summitu, v březnu 2016, zrušena.[176]

V rámci reálné politiky konzervativní vláda nešla za rámec nutného, a některými kroky se naopak od účinné klimatické politiky a dosažení svých závazků vzdálila. Pro ministra financí Konzervativní strany George Osborna, který byl ve funkci mezi lety 2010-2016, byla

---

172 „Budget 2015“, *HM Treasury*, March 2015. s. 36. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/416330/47881_Budget_2015_Web_Accessible.pdf (přístup 1.4.2017).

173 Roger Harrabin, „UK Policy deters investors,“ *BBC*, 11.11.2015. http://www.bbc.com/news/business-34786128 (přístup 1.4.2017).

174 „2010 Conservative Party Manifesto,“ s. 92. https://www.conservatives.com/~/media/Files/Manifesto2010 (přístup 1.4.2017).

175 „Projev Davida Camerona,“ *Klimatická konference v Paříži (COP 21)*, 30.11. 2015. https://www.youtube.com/watch?v=XK9Tw90f-lk (přístup 1.4.2017).

176 „Climate Change: Written Question – 31764, odpověď Davida Camerona,“ *Parliament UK*, 24.3.2016. http://www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-question/Commons/2016-03-18/31764/ (přístup 1.4.2016).

jasnou prioritou úsporná opatření a snižování národního dluhu a nepřál si, aby Velká Británie byla lídrem v boji s klimatickými změnami.[177] Konzervativní strana za vlády Davida Camerona se tedy navrátila k trendu držet se ekonomické efektivity a pragmatismu, jako jejím hlavním prioritám.

V roce 2015 Ministerstvo pro energetiku a klimatické změny ohlásilo, že Británie uzavře veškeré uhelné elektrárny do roku 2025, což z ní činí jedinou světovou mocnost, která se k takovémuto kroku zavázala.[178] Tento krok je motivován spíše ekonomickou efektivitou, jelikož uhlí je dnes poměrně zastaralý zdroj energie, a Británie jej navíc dnes již musí dovážet ze Spojených států. Navíc se však toto uzavření týká pouze tzv. „neošetřených uhelných elektráren" (*unabated coal*), což jsou elektrárny neopatřené technologií *Carbon Capture and Storage*.[179] Tehdejší ministryně DECC, Amber Rudd navíc uhelným společnostem přislíbila, že budou pozvány na jednání ohledně detailů tohoto kroku, a přesných definic toho, co spadá a nespadá pod pojem *unabated coal*.[180] Jednalo se spíše o krok proklamativního charakteru před Pařížskou konferencí.

23. června 2016 došlo v Británii k referendu ohledně setrvání v EU, ve kterém se nadpoloviční většina obyvatel rozhodla pro odchod. Na základě tohoto referenda došlo i k výměně vlády, kdy David Cameron, jakožto stoupenec setrvání v EU, rezignoval a premiérkou se stala konzervativní politička Theresa Mayová. Zhruba týden po této události Cameronova vláda ještě stačila odsouhlasit pátý uhlíkový rozpočet pro léta 2028-2032, s cílem dosáhnout během tohoto období snížení emisí o 57 % oproti roku 1990. Avšak aby tohoto cíle bylo dosaženo, musí Británie podle Výboru pro klimatické změny zrychlit tempo dekarbonizace o 50 %.[181]

Několik dní po nástupu nové premiérky Theresy Mayové bylo Ministerstvo pro energii a klimatické změny (DECC) z úsporných důvodů zrušeno. Energetická i klimatická agenda nyní spadají pod Ministerstvo pro obchod, energie, inovace a schopnosti (*Department for*

---

[177] Roger Harragin, „COP21: UK Under Fire On Climate Policy", *BBC*, 6.12.2015. http://www.bbc.com/news/science-environment-35010333 (přístup 1.4.2017).

[178] „New Direction For UK Energy Policy", *UK Government*, 18.11.2015. https://www.gov.uk/government/news/new-direction-for-uk-energy-policy (přístup 1.4.2017).

[179] „Coal Generation in Great Britain: The Pathway to a Low Carbon Future," *Department for Business, Energy and Industrial Strategy*, s. 17. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/577080/With_SIG_Unabated_coal_closure_consultation_FINAL__v6.1_.pdf (přístup 1.4.2017).

[180] „Minutes of Annual Coal and Industry Meeting 10.2.2016," http://www.coalforum.org.uk/resources/20+Minutes+of+the+Sixth+Annual+Coal+Forum+Meeting+10+Feb+2016.pdf (přístup 1.4.2017).

[181] „Meeting Carbon Budgets: 2016 Progress Report to Parliament," *Committee for Climate Change*,

Business, Energy, Inovation and Skills).[182] Nelze jednoznačně říci, že tato změna bude mít na klimatickou politiku negativní dopad. Energetická politika je jednoznačně provázaná s obchodem a průmyslem, a proto dává sjednocení těchto oblastí smysl a může usnadnit tvorbu ucelené energetické strategie. Na druhou stranu, ačkoliv nemělo DECC příliš silnou pozici vůči ministru financí či premiérovi, stále se jednalo se o instituci, která mohla nastolovat agendu a diskurz v rámci klimatické politiky. Její zrušení v symbolické rovině naznačuje, že klimatická politika nebude během vlády Theresy Mayové důležitou oblastí.

Postoje premiérky Mayové ke změnám klimatu nejsou zcela jednoznačné, poněvadž se k nim v minulosti, když působila jako poslankyně za obvod Maidenhead, výrazněji nevyjadřovala. Co se týče jejího hlasování v uplynulých deseti letech, to bylo v souladu s hlasováním konzervativní strany, takže hlasovala spíše proti klimatickým opatřením.[183]

Británii se tedy za uplynulých dvacet let podařilo snížit emise CO2 oproti roku 1990 o 36 %, což je výrazné snížení, díky kterému také bezpečně splňuje závazky Kjótského protokolu. Zároveň se vejde do druhého uhlíkového rozpočtu (2013-2017) a téměř dosahuje na závazky dané třetím (2018-2022). Emise každým rokem mírně klesají (z 600 megatun v roce 2004 se Británie dostala na 470 v roce 2014).[184] V současné době Velká Británie tedy splňuje své emisní závazky nastavené ještě v rámci EU. Avšak pravděpodobně již nesplní svůj evropský závazek podílu obnovitelných zdrojů (při uplatnění současných politik se v roce 2020 dostane pouze na 11,5 % místo 15 %).[185] V roce 2014, z něhož jsou poslední dostupné statistiky Eurostat, měla Británie stále pátý nejnižší podíl obnovitelných zdrojů energie v rámci Evropské unie.[186] Stejně tak není jisté, že se při současném trendu politiky Britům podaří dosáhnout svého ambiciózního cíle dekarbonizace o 80 % v roce 2050.[187]

---

nedatováno, s. 15. https://www.theccc.org.uk/wp-content/uploads/2016/06/2016-CCC-Progress-Report.pdf

182 „Statement from Greg Clark, Secretary of State for Business, Energy and Industrial Strategy," *Department for Business, Energy and Industrial Strategy*, 14.7.2016. https://www.gov.uk/government/news/statement-from-greg-clark-secretary-of-state-for-business-energy-and-industrial-strategy (přístup 1.4.2017).

183 „How Theresa May voted on environmental issues," *They work for you*, nedatováno. https://www.theyworkforyou.com/mp/10426/theresa_may/maidenhead/divisions?policy=1030 (přístup 1.4.2017).

184 „2014 UK Greenhouse Gas Emissions, Final Figures", *UK Government*, 2.2.2016. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/496942/2014_Final_Emissions_Statistics_Release.pdf (přístup 1.4.2017).

185 Amber Rudd in „Oral Evidence: DECC Annual Report and Accounts 2014-15, HC 544 Tuesday 10 November 2015," s. 1-2. http://data.parliament.uk/writtenevidence/committeeevidence.svc/evidencedocument/energy-and-climate-change-committee/decc-annual-report-and-accounts-201415/oral/24409.pdf (přístup 1.4.2017).

186 „Renewables Shares Summary New", *Eurostat*, 9.2.2016. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Renewables_shares_summary_new.png (přístup 1.4.2017).

187 Rowena Mason. „Energy Minister Expects UK To Miss Renewables Target, Leaked Letter Shows", *The*

Podle výboru pro klimatické změny je zde také velká mezera v legislativě pro dosažení limitů čtvrtého uhlíkového rozpočtu a je potřeba strukturální změny energetického sektoru, které by nastavily jednoznačné a dlouhodobé podmínky pro investory. Na následující stránce se nachází přehled sumarizující přehled, k jakým změnám došlo v oblasti rušení zákonů, institucionálního rámce a politického diskurzu.

Guardian, 9.11.2015.http://www.theguardian.com/environment/2015/nov/09/energy-minister-expects-uk-to-miss-renewables-target-leaked-letter-shows (přístup 1.4.2017).

	Rušení zákonů předchozí vlády	**Změna institucionálního ukotvení klimatické politiky**	**Změna politického kursu a rétoriky**
Vláda labouristů, předseda Tony Blair	• zavádění nových zákonů v obl. klima. politiky • Climate Change Levy • Renewables Obligation • Passenger Car Regulation • Emisison Trading System • Climate Change and Sustainable Energy Act	• 1997 Vznik Department of the Environment, Transport and Regions (DETR) (sloučením oblasti životního prostředí a dopravy a regionů) • 2001 DETR zrušeno, portfolio životního prostředí sloučeno s oblastí zemědělství, rybářství a potravin v Department of Environment, Food and Rural Affairs (DEFRA)	• klimatická změna poprvé zmíněna jako jedna z vládních priorit
Vláda labouristů, předseda Gordon Brown	• stávající zákony zůstávají • představení Feed-in Tarifů, na podporu malých generátorů OZE • přijetí klimatického zákona	• 2008 portfolio klimatických změn vyňato z DEFRA a sloučeno s portfoliem energetiky v Department of Energy and Climate Change (DECC) • přijetí klimatického zákona, který stanovuje legislativní rámec pro 80 % snížení emisí CO2 v roce 2050, založení mimoparlamentního Výboru pro klimatickou změnu	•politický kurs nezměněn
Koalice konzervativců a liberálních demokratů, předseda David Cameron	• stávající zákony zůstávají • zavedení úsporného programu pro domácnosti, Green Deal • založení Green Investment Bank na rozvoj zelené ekonomiky	• obě oblasti nezměněny	• politický kurs je zpočátku shodný s předchozí vládou • mezi lety 2012 a 2014 se ale mění – důraz na ekonomickou obnovu a úsporu finančních prostředků, spíše než na post-materiální hodnoty
Vláda konzervativní strany, předseda David Cameron	• zrušení Feed in Tariffů • zrušení Green Deal kvůli ekonomické nevýhodnosti • zrušení dotací větrným energiím • (zrušení daňových úlev pro nízkoemisní auta) • odklon od OZE, orientace na fosilní paliva	• obě oblasti nezměněny • zřízení pozice Velvyslance pro klimatické změny v roce 2014 a následné zrušení pozice o rok později	• politický kurs se dále posouvá směrem k ekonomickým hodnotám
Vláda konzervativní strany, předsedkyně Theresa May	• zákony zůstávají	• DECC zrušeno, portfolio klimatických změn sloučeno s agendou pro obchod a inovace do Department of Business, Energy and Industrial Strategy • legislativní rámec klimatického zákona nezměněn	• politický kurs nelze jednoznačně zhodnotit, nicméně rámcově shodný s předchozí konzervativní vládou

Jak je patrné z tohoto souhrnu, britská klimatická politika není příliš konzistentní a zkoumané prvky adversární politiky jsou v ní přítomny. Během posledních dvaceti let proběhlo několik změn v zákonech, institucích i politickém diskursu. Tyto změny nepřicházejí vždy zákonitě s nástupem nové vlády či strany, ale mohou být i důsledkem proměňující se stranické politiky a proměnou vládních priorit, jak je patrné například z proměny, která proběhla mezi lety 2012 a 2014 během vlády liberálně konzervativní koalice.

Zejména v posledních letech lze pozorovat ústup od podpory obnovitelných zdrojů a celkově vláda není příliš aktivní v tomto směru. Snaží se alespoň o rámcové udržení statu quo – nedochází však k situaci, že by vláda rušila nějaký zákon, jen proto, že to je nová vláda. Téma klimatických změn však začalo postupně ustupovat jiným prioritám voličů, kterým bylo zejména oživení po ekonomické recesi, dále také problematika migrantů či otázka setrvání v EU. Po nedávném vystoupení z EU je logické, že veškerá politická aktivita premiérky Mayové se soustředila zejména na řešení nastalé situace ošetření podmínek Brexitu. Hlavními body, které pravidelně kritizuje Výbor pro klimatické změny v každoročních zprávách určených vládě, je nekonsistence v politickém směřování a pasivita v předkládání nových zákonů.[188]

Opatření současné vlády v rámci klimatické politiky výbor hodnotí jako nedostatečně financována, či v určitých oblastech zcela neexistující. I při nejoptimističtějších scénářích, kdy by všechna opatření, která momentálně jsou spuštěna, fungovala na 100 %, nedojde k takové úrovni dekarbonizace, jaká byla naplánována pro rok 2050. Podle výboru je prvním nutným krokem pro dosažení tohoto závazku dekarbonizovat sektor elektřiny do roku 2030, k čemuž se ale zatím neschyluje. Výbor také doporučuje komplexní investiční plány pro dekádu 2020, zahrnující opatření, jako je izolace domů, energetickou efektivitu a omezení emisí v sektoru dopravy, a také další investice do moderních technologií, jako je například ukládání uhlíku pod zem (CCS).

[188] „Meeting Carbon Budgets: 2016 Progress Report to Parliament," s. 11-20.

4. Role zájmových skupin při schvalování zákonů

4.1 Klimatický zákon (2008)

4.1.1 Stranická a společenská debata

Po nástupu labouristů do čela britské vlády se labouristický premiér Tony Blair nechal slyšet, že boj s klimatickými změnami bude jedním z důležitých bodů jeho vlády a snažil se učinit Británii mezinárodním lídrem v této oblasti.[189] Jelikož naplnění závazků Kjótského protokolu bylo dosaženo samo o sobě přechodem z uhlí na plyn, navrhla strana ve svém programu ambicióznější cíl, a to 20 % omezení emisí CO2 do roku 2010 oproti 1990.[190] Labouristé toho chtěli dosáhnout zejména spuštěním souboru zákonů v roce 2000 v rámci tzv. klimatického programu (*Climate Change Programme),* obsahujícího několik inovativních a úsporných opatření ke snížení emisí. Tento ambiciózní program však nedokázal dosáhnout výraznějších úspěchů a emise mezi lety 2000 a 2006 naopak narůstaly.[191] Ve snaze zachránit situaci Blair založil *Climate Change Programme Review* (CCPR), poradní skupinu v rámci Ministerstva pro životní prostředí a venkov (DEFRA), jenž měla za úkol koordinovanější přístup k tomuto tématu. Veškerá iniciativa vycházela tedy z DEFRA, to však nemělo dostatečný vliv na ostatní ministerstva. Většina emisí však pocházela právě z oblastí, jako je průmysl, doprava či energetická spotřeba budov a z těchto příslušných ministerstev mohlo DEFRA získat pouze velice dílčí ústupky. Po dvou letech působení CCPR bylo v závěrečné zprávě shledáno, že cíle této skupiny nebyly splněny a že snižování emisí se zastavilo kolem roku 2000.[192]

V roce 2005 se téma klimatických změn dostalo výrazně do popředí, a to zejména díky zveřejnění zprávy Nicholase Sterna, *The Economics of Climate Change*, která byla napsána přímo pro Ministerstvo financí. Stern zdůrazňoval nutnost řešit klimatické změny co nejdříve, jinak se následky klimatických změn mohou rovnat přibližně 5 % britského HDP ročně a mít

189 Kunal Khatri, s. 576-577.
190 „Labour Manifesto 1997“, http://www.politicsresources.net/area/uk/man/lab97.htm (přístup 1.4.2017).
191 „Pollutant Information: Carbon Dioxide as Carbon,“ *National Atmospheric Emissions Inventory,* nedatováno. http://naei.defra.gov.uk/overview/pollutants?pollutant_id=2 (přístup 1.4.2017).
192 „The Climate Change Act, 2008: Policy Reunion Report,“ *Institute for Government*, s. 112.

srovnatelný pro ekonomiku jako například světová válka či velká hospodářská krize 30. let. Stern doslova píše *„ignoring climate change will eventually damage economic growth*“.[193] Respektovanému ekonomovi Sternovi se podařilo důvěryhodně předložit environmentální téma vysoce postaveným politikům, (zejména ministrovi financí Brownovi), a zdůraznit, že nečinnost vyjde nákladněji, než řešení. V roce 2007 byla také vydána zpráva Mezinárodního panelu pro klimatické změny, ve které vědci došli k závěru, že s devadesátiprocentní pravděpodobností jsou odpovědni za klimatické změny lidé, a tyto změny budou dále narůstat a způsobovat extrémní výkyvy počasí.[194]

Všechny tyto události podnítily neziskovou organizaci *Friends of the Earth* (FoE) k tomu, že se rozhodla převzít iniciativu v předložení nového klimatického zákona. FoE nejprve iniciovali komunikaci tehdejšího ministra životního prostředí Michaela Meachera s konzervativním a liberálně-demokratickým stínovým ministrem. Tito tři poslanci společně v dubnu 2005 podali návrh zákona (tzv. „*Early day Motion*“) podle návrhu FoE, že by vláda měla řešit klimatické změny jako vážnou hrozbu a měly by začít být snižovány emise v tempu 3 % ročně. Zákon nakonec nezačal být projednáván, protože v květnu toho roku byly vyhlášeny volby, nicméně opozice požadovala, aby zákon byl zařazen do příštího legislativního období nové vlády. V průběhu následujících měsíců však návrh zákona získal 412 podpisů z 646, a byl čtvrtým nejsilněji podpořeným zákonem.[195]

4.1.2 Proces schvalování

David Miliband, který stál v čele DEFRA, založil nezávislý a nadstranický výbor, *Office of Climate Change*, (OCC), který měl připravit nový zákon. Během roku 2007 probíhala paralelně nadstranická jednání v rámci tohoto výboru, a také debaty v Parlamentu a Sněmovně lordů. Ty se nesly ve poměrně konsensuálním duchu a řešily hlavně následující dílčí čtyři body:

Hlavní otázkou, kterou poslanci a lordi během čtení řešili, bylo, zda má být míra snížení v roce 2050 o 60 % či 80 %. Nově založený poradní orgán, Výbor pro klimatické změny

https://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/climate_change_act.pdf (přístup 1.4.2017).

[193] „Summary of Conclusions,“ in Nicholas Stern, „The Economics of Climate change,“ s. vii. http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf (přístup 1.4.2017).

[194] „A report of Working Group I of the Intergovernmental Panel on Climate Change: Summary for Policy Makers,“ *IPCC (UN)* http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar4/wg1/ar4-wg1-spm.pdf (přístup 1.4.2017).

(CCC) vydal stanovisko, že aby nedošlo k oteplení planety o více jak 2°, cíl musí být 80 %. Nezávisle na stranické příslušnosti se poslanci shodli, že cíl 80 % více odpovídá aktuální situaci, a cíl byl tedy poté navýšen.[196]

Druhým bodem bylo zahrnutí emisí z letecké a lodní dopravy. Tento bod nakonec inkorporován nebyl, protože zejména v mezinárodním letectví je těžké stanovit odpovědnost cizokrajné aerolinky přelétávající nad územím UK.[197] Zahrnutí emisí z letectví bylo plánováno v uhlíkovém rozpočtu v roce 2012, nicméně k tomu nedošlo.

Dalším bodem, který konzervativní opozice požadovala v souladu s FoE[198] byly jednoleté uhlíkové rozpočty.[199] Tento mechanismus by vládu nutil zahrnovat klimatickou agendu do tvorby každodenní politiky a zvyšoval by její odpovědnost. Nakonec se poslanci rozhodli dát přednost pětiletým rozpočtům, a to proto, že takovéto opatření umožňuje vládě větší flexibilitu přecházet nečekané události, jako například výjimečně studené zimy, pokles či nárůst cen energetických surovin a podobně. Pětileté rozpočty jsou také více v souladu s celkovým záměrem zákona – nastavit jistotu v budoucí energetické politice. Ideální poměr rozpočtů a jejich dodržování by měl stanovovat Výbor pro klimatické změny a posléze dohlížet na jejich plnění.[200] Posledním problematickým bodem bylo, zda bude zákon vyhlášen unilaterálně nebo pouze v návaznosti na iniciativu ostatních zemí a poslanci nakonec rozhodli pro unilaterální přístup.

---

195 „Early Day Motion 178," nedatováno. http://www.parliament.uk/edm/2005-06/178 (přístup 1.4.2017).

196 Nick Hurd (CP), „Climate Change Bill: Committe Debate, 1st Sitting, House of Commons, 26.6.2008", Clause 2, sloupec 89. https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmpublic/climate/080626/am/80626s01.htm; Linda Gilroy (LP), Climate Change Bill: Committee Debate 4th Sitting, House of Commons, 26.6.2008" Clause 2, sloupec 98. https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmpublic/climate/080626/am/80626s02.htm (přístup 1.5.2017).

197 Tato tematika byla otevřena změnám, na základě vyjádření Výboru pro klimatické změny, který měl podat zprávu v roce 2012. V této zprávě výbor doporučil zahrnout emise jak do celkového cíle, tak i do pětiletých rozpočtů. Téma bylo odsunuto na tvorbu uhlíkového rozpočtu v roce 2016, kdy „budou známy politiky na celoevropské úrovni týkající se Emission Trading Scheme". Podle odpovědi vlády na CCC Report, mise do zákona zahrnuty nebyly, téma zůstává řešeno na mezinárodní úrovni. „Government response to the Committee on Climate Change," říjen 2016. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/559954/57204_Unnumbered_Gov_Response_Web_Accessible.pdf (přístup 1.4.2017).

198 Karla Hill, „The UK Climate Change Act 2008 – Lessons for national climate laws," *Client Earth*, listopad 2009, s. 30. https://www.clientearth.org/reports/climate-and-energy-lessons-from-the-climate-change-act.pdf (přístup 1.4.2017).

199 Např. Tim Yeo (CP), „Climate Change Bill: Committee Debate 2nd Reading", *House of Commons*, 9.6. 2008, sloupec 69. https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmhansrd/cm080609/debtext/80609-0011.htm (přístup 1.5.2017).

200 Karla Hill, s. 30.

Zákon byl poslanci schválen ve třetím čtení v listopadu 2008 drtivou většinou poslanců. Ačkoliv se v konzervativní straně našlo mnoho lidí, kteří kritizovali tento zákon a celkovou Cameronovu modernizaci strany, proti zákonu nakonec hlasovali jen tři poslanci.[201]

4.1.3 Postoj environmentálních hnutí

V roce 2003 Blair vydal předmluvu do strategie Ministerstva průmyslu a obchodu (DTI), kde zdůraznil důležitost boje proti klimatickým změnám a stanovil (zatím nezávazný) cíl snížení emisí CO2 o 60 % do roku 2050.[202] Tento krok poprvé stanovil klimatické změny jako jednu z priorit pro energetickou politiku. Celkově se Tonymu Blairovi podařilo vymanit téma klimatických změn z čistě environmentální oblasti a propojit je s oblastí ekonomiky a energetiky. Spolu se zveřejněním Sternovy zprávy se dostala klimatická agenda mezi témata první kategorie, což se rozhodli využít zejména Friends of the Earth, kteří ukončili několik do té doby běžících kampaní a věnovali všechny své síly do kampaně *Big Ask*, která měla za cíl každoroční snižování emisí o 3 %. Kampaň byla oficiálně odstartována v dubnu 2005 spolu s podáním *Early Day Motion*. V červenci 2005 také FoE uzavřeli koalici s více než stovkou neziskových organizací, kterou nazvali *Stop Climate Chaos Coalition*.[203]

Kampaň *Big Ask* byla poměrně masivní svým rozsahem a jejím hlavním pilířem bylo zaktivizování veřejnosti, aby navštěvovali poslance ve svém okrsku či jim psali dopisy o přijetí klimatického zákona (kolem 200 000 lidí zaslalo své vyjádření celkem 620 poslancům).[204] Měla mediálně silnou podporu (několik interview v rádiích, reklamy v kinech, plakáty na ulicích, živé akce, podpisy peticí. Kampaň zahrnovala také několik živých koncertů, z nich největší byl koncert Radiohead v Londýně, který mimo jiné navštívili i David Cameron a Ed Miliband. FoE zorganizovali také velkou konferenci „*Carbon Speed Dating*“, na které debatovali aktivisté, experti a poslanci (opět vystoupil i David Cameron).[205]

---

[201] Hlasování parlamentu, „Climate Change Bill: Committee Debate 3rd Reading,“ *House of Commons*, sloupec 838. https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmhansrd/cm081028/debtext/81028-0021.htm (přístup 1.4.2017).

[202] Tony Blair in „Our energy future - creating a low carbon economy“, *Department of Trade and Industry*, s. 3. http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+/http:/www.berr.gov.uk/files/file10719.pdf (přístup 1.4.2017).

[203] „The Climate Change Act, 2008: Policy Reunion Report,“ s. 114.

[204] „The Big Ask Campaign,“ *Friends of the Earth*, 7.10.2017. https://www.foe.co.uk/news/big_ask_history_15798 (přístup 1.12.2016).

[205] Eugene Nulman, *Climate Change and Social Movements: Civil Society and the Development of National Climate Change Policy* (London: Palgrave Macmillan, 2015), s. 157.

Konzervativní strana v tuto dobu velmi úzce s FoE spolupracovala. David Cameron se několikrát veřejně setkal s tehdejším předsedou FoE Tonym Juniperem a na jedné z těchto tiskových konferencí nakonec vyhlásil žádost, aby klimatický zákon byl zahrnut do královnina projevu, kde vlády oznamují své nové zákony, v roce 2006.[206] V tuto dobu zesílil lobbying neziskovek, kteří přímými návštěvami apelovali na své MPs, aby apelovali na vládu pro schválení zákona.[207] Labouristé si v tu dobu nechtěli a nemohli dovolit, aby byli konzervativci „zelenější" než oni, a proto v projevu roku 2006 skutečně ohlásili zákon navrhující 60 % snížení emisí CO2 v roce 2050.[208] Zveřejnění Sternovy zprávy přesvědčilo i Gordona Browna, který zákonu dal zelenou.[209]

4.1.4 Postoj obchodních organizací

Vědecké důkazy a ekonomické zdůvodnění způsobilo poměrně vstřícný přístup obchodních hráčů. V rámci programu *Business and Environment*, iniciativy prince z Walesu, vznikla skupina *The Corporate Leaders Group on Climate Change*, ve které se sešli dokonce i Shell či British Petroleum. Ti poslali již v roce 2005 premiérovi Blairovi dopis, ve kterém požadovali přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku.[210] Stejně tak CBI byla pro nízkouhlíkovou ekonomiku, zejména pokud se bude jednat o dlouhodobý politický trend, usnadňující investice.[211] Během procesu schvalování klimatického zákona se nenesly z jejich strany žádné námitky. Důvodem může být také to, že tento zákon byl v podstatě jen legislativním rámcem a nestanovoval tedy konkrétní opatření, která by mohla být pro daný sektor nevýhodné.

Závěrem tedy lze říci, že klimatický zákon prošel díky tomu, že jej podporovali všichni zainteresovaní „stakeholdeři" – obě politické strany, environmentální organizace i business. Na poměrně hladké přípravě zákona, kdy se zainteresované strany dohadovaly pouze o detailech, hrálo roli i založení OCC, úřadu pro klimatickou změnu, který byl složený

[206] „The Big Ask Campaign," *Friends of the Earth*, 7.10.2017. https://www.foe.co.uk/news/big_ask_history_15798 (přístup 1.12.2016).
[207] Eugene Nulman, s. 159.
[208] „Queen's Speech," 15.11.2016. https://www.publications.parliament.uk/pa/ld200607/ldhansrd/text/61115-0001.htm#0611151000004 (přístup 1.12.2016).
[209] „The Climate Change Act, 2008: Policy Reunion Report," s. 117.
[210] „Corporate leaders call for UK leadership on climate change," *The Prince of Wales's Corporate Leaders Group*, 27.5.2005. http://www.climate-talks.net/2005-ENVRE130/Session-16/20050527-Prince-of-Wales-Business-Request.pdf (přístup 1.12.2017).
[211] „The Climate Change Act, 2008: Policy Reunion Report," s. 114.

z nestranných odborníků, a umožňoval spolupráci a komunikaci mezi jednotlivými ministerstvy a jednotlivými stranami. Druhým významným důvodem, bylo, že dlouho opomíjené téma se poprvé stalo předmětem značně intenzivní stranické soutěže a obě strany (sekundovány liberálními demokraty) se najednou „předháněly“ v tom, která bude mít progresivnější zákon, což ukazuje, alespoň na dílčí možnosti opozice ovlivňovat politické směřování. Díky existenci Výboru pro klimatické změny jsou dnes změny klimatu referovány odborně a není to výrazně „stranické téma“ a již se nedebatuje o tom, zda je potřeby klimatické změny řešit, ale spíše jakým způsobem je řešit.

4.2 Energetický zákon 2015-2016

Zatím poslední zákon o energii byl vládou předložen v červenci 2015 a schválen královnou v květnu 2016. Zákon se věnuje dvěma hlavním bodům. Větší část zákona pojednává o přidání více pravomocí a samostatnosti organizaci OGA (*Oil and Gas Authority)*, jenž by v rámci Ministerstva pro energetiku a klimatické změny, DECC, pod které spadá, získala značné regulační pravomoci v udělování licencí pro těžbu plynu a ropy. Hlavním cílem tohoto kroku bylo maximalizovat a zefektivnit zisky využívání přírodních zdrojů surovin nacházejících se v Severním moři.[212] Tato část zákona byla přijata pozitivně všemi zainteresovanými stranami. Podstatně menší část, která se nakonec ukázala jako spornější a byla projednávána několik měsíců, byla část týkající se větrných elektráren. Vláda rozhodla, že finanční podpora pro nové projekty větrných elektráren (tzv. *Windfarms*) bude zrušena o rok dříve, než bylo plánováno. Další dílčí změnou mělo být, že místní obyvatelé budou mít konečné slovo při udělování souhlasu o výstavbě větrných farem ve své lokalitě.[213] V listopadu 2015, několik měsíců po zavedení energetického zákona, vláda také schválila opatření omezující daňové úlevy solární energii o 64 %.[214]

[212] „Summary of the Energy Act, 2016,“ nedatováno. http://services.parliament.uk/bills/2015-16/energy.html (přístup 1.3.2017).

[213] „The Energy Bill 2015-16: Background and changes in the Lords,“ *House of Commons Library*, 14.1.2016. s. 5. http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7466#fullreport (přístup 1.4.2017).

[214] Roger Harrabin, „UK announces cut in solar subsidies“ *BBC*, 17.12.2015. http://www.bbc.com/news/business-35119173 (přístup 1.4.2017).

4.2.1 Stranická debata

Zákon o energii předložila Konzervativní strana a hlavním důvodem pro zrušení dotací bylo, že větrná energie je již nyní dostatečně rozvinutá, a tudíž je schopná samostatně fungovat.[215] Větrná energie také prý neposkytuje dostatečně stabilní přísun energie, a pouze zvyšuje ceny elektřiny. Jak zmiňuje několik konzervativních poslanců a lordů, prioritou pro ně jsou koncoví zákazníci a běžní občané.[216]

Hlavním cílem zákona z pohledu vlády tedy bylo stabilizovat distribuci energie tak, aby nedocházelo k jejímu nedostatku například během zimy a zároveň snížit cenu účtů za energie pro domácnosti. Dalším důvodem uváděným pro omezení podpory větrné energii bylo také, že již bylo dosáhnuto cílů výroby energie, která má pocházet z větrné energie.[217]

K zákonu se písemně vyjádřilo také několik individuálních skotských občanů, kteří kritizovali větrné farmy z důvodu, že zvyšují ceny elektřiny a poškozují tak domácnosti, ale ničí i skotskou krajinu a oslabují turismus. Někteří jedinci uváděli také environmentální poškození krajiny, zejména kontaminaci vod, které postihuje skotské území, kvůli tomu, aby Británie jako celek dostála svým cílům v oblasti OZE. Podle nich také větrné farmy nemají zamýšlený přínos pro komunity, jelikož se staví příliš masivně, neohleduplně a slouží pouze k rychlému zbohatnutí obchodníků s OZE. [218]

Opoziční členové Parlamentu a Sněmovny lordů měli k tomuto zákonu různorodý přístup, ale z obecného hlediska kritizovali zejména to, že podpora byla ukončena bez jakéhokoliv varování o rok dříve, než bylo v konzervativním volebním programu plánováno, a všechny elektrárny, které neměly k datu 18. června 2016 hotovou veškerou administrativu, byly z této podpory vyňaty, což se týkalo několika velkých projektů i drobných investorů.[219]

---

[215] Andrea Leadsom, in „Ping Pong: House of Commons, 9.5.2016," sloupec 446. https://hansard.parliament.uk/Commons/2016-05-09/debates/16050922000001/EnergyBill(Lords) (přístup 1.4.2017).

[216] Lord Bourne of Aberystwyth in „2nd Reading, House of Lords 22.7.2015", sloupec 1118. https://www.publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldhansrd/text/150722-0001.htm#15072240000330 (přístup 1.4.2017).

[217] Andrea Leadsom, sloupec 446.

[218] Písemné vyjádření Martin E. Payne (EB09), Lindsey Ward (EB07), Dr. Allan Lennon (EB01), V.C.K. Metcalfe (EB15), Christopher Walsh (EB12), Mo Caswell (EB11), Dr. Rachel Connor (EB10), Dr. G.M.Lindsay k energetickému zákonu 2015/16. http://services.parliament.uk/bills/2015-16/energy/documents.html (přístup 1.4.2017).

[219] Lord Granchester in „2nd Reading, House of Lords 22.7.2015", sloupec 1123 https://www.publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldhansrd/text/150722-0001.htm#15072240000330 (přístup 1.4.2017).

Častým bodem, který opozice kritizovala, bylo, že tento krok přinese snížení důvěry investorů v oblasti energetiky.[220] Sněmovna lordů proto požadovala posunutí přechodného období, do kterého ještě bylo možné požádat o dotaci (tzv. *Grace Period*) o několik měsíců, což poslanci nakonec neschválili.[221] Poslanci však akceptovali, aby zrušení podpory větrným farmám vstoupilo v platnost až s královským souhlasem, nikoliv k 31. březnu 2016, jak bylo nejdříve v zákonu plánováno.[222]

Dalším kritickým argumentem opozice bylo, že větrná energie je naopak nejlevnějším zdrojem energie, a tudíž je pro domácnosti výhodná. S ohledem na mezinárodní i národní závazky dekarbonizace a zvyšování podílu OZE by tedy měla být pro Velkou Británii jedním z preferovaných typů obnovitelné energie.[223] Dalším bodem, který opozice požadovala (ve spolupráci s neziskovou organizací Sandbag), bylo například také, aby zákon zahrnoval článek o rozšíření odpovědnosti vlády v pátém uhlíkovém rozpočtu (který se měl schvalovat v červnu 2016).[224] Vláda byla do té doby odpovědná za snižování emisí v sektoru budov, dopravy a zemědělství. Sektor průmyslu spadá pod systém ETS (*Emission Trading Scheme*), jenž ekonomicky motivuje průmyslové hráče ke snižování emisí, nicméně toto snižování je na dobrovolné bázi a vláda za něj není odpovědná. Sněmovna lordů požadovala, aby odpovědnost vlády i za tento sektor byla zahrnuta v zákoně.[225] Tato změna však také schválena nebyla.

Sněmovna lordů vrátila zákon několikrát, ale nakonec se rozhodli, že již na těchto dvou bodech nebudou trvat, protože včasné ustanovení *Oil and Gas Authority* bylo natolik důležité pro všechny zúčastněné strany, takže nechtěli schválení zákona bránit zbytečnými průtahy.

---

220 Baronka Maddocková in „2nd Reading, House of Lords 22.7.2015," sloupec 1126. https://www.publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldhansrd/text/150722-0001.htm#15072240000330 (přístup 1.4.2017).

221 „Hlasování poslanců o návrhu sněmovny lordů", *Ping Pong: House of Commons*, 9.5.2016. sloupce 454-457. https://hansard.parliament.uk/Commons/2016-04-20/debates/16042036000002/EnergyBill(Lords) (přístup 1.4.2017).

222 Část 5, sekce 79, „Energy Act 2016." http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/20/part/5/enacted (přístup 1.4.2017).

223 Lord Granchester, in „2nd Reading, House of Lords 22.7.2015," sloupec 1124. https://www.publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldhansrd/text/150722-0001.htm#15072240000330 (přístup 1.4.2017).

224 Damien Morris, UK targets Net Zero emissions, but carbon accounting flaws remain, *Sandbag*, 15.3.2016. https://sandbag.org.uk/2016/03/15/uk-targets-net-zero-emissions-but-carbon-accounting-flaws-remain/ (přístup 1.4.2017).

225 „Carbon Budget Reforms in the Energy Bill", *Sandbag* https://sandbag.org.uk/wp-content/uploads/2016/10/Carbon_budget_reforms_in_the_Energy_Bill.pdf (přístup 1.4.2017).

4.2.2 Postoje energetického a obchodního sektoru

EDF, druhý největší distributor plynu a elektřiny ve Velké Británii, se dlouhodobě věnuje i rozvoji OZE (zejména vodní, větrné, solární a přílivové energii), nicméně proti tomuto zákonu nijak neprotestoval, pouze požadoval prodloužení přechodného období pro některé své projekty.[226] Energy UK, asociace sdružující přibližně 90 výrobců energie, fosilních paliv i OZE se k tomuto zákonu vyjádřila negativně, vzhledem k tomu, že větrná energie je „nejlevnějším obnovitelným zdrojem energie" a požadovala prodloužení přechodného období.[227]

Společnost Centrica, pod kterou spadá i hlavní distributor plynu v Británii, British Gas, vydala v roce 2013 doporučující strategii pro vládu, ve které stanovuje svojí vizi toho, jak by měla fungovat britská energetická produkce a stanovuje alternativní scénáře vůči těm, které naplánovala vláda v uhlíkovém plánu (*Carbon Plan*), schváleném v roce 2011, v němž byly představeny hlavní pilíře nízkouhlíkové energetiky[228]. Hlavními body ve strategii Centriky je cenová udržitelnost a dostupnost pro zákazníky. Obnovitelné zdroje energie jsou příliš drahé a zvyšují účty za energie – proto je potřeba se orientovat spíše na plyn, ropu, jadernou energii a břidlicový plyn. Cíle dekarbonizační politiky, ať již ty evropské nebo národní, by měly být uplatňovány na principu „*lowest cost – least regret*."[229] Opatření, která jsou podle Centriky účinná a zároveň ekonomicky efektivní, jsou: Tranzice z uhlí na plyn a jadernou energii, zvýšení energetické efektivity výroby elektřiny, zlepšení izolace domů, a instalace modernizovaných plynových boilerů v domácnostech.[230] Také doporučují zvýšit investice do výzkumu a vývoje a zvýšit a snižovat spotřebu automobilů. Celkově strategie doporučuje se maximálně soustředit na využívání vlastních přírodních zdrojů tak, aby byla zachována energetická bezpečnost a navrhuje zpomalení dekarbonizačního kurzu, poněvadž cílů pro rok 2050 se dosáhne i tak.[231]

Tato strategie je v souladu s přístupem konzervativní vlády, která začala zhruba od roku 2013 upřednostňovat tradiční zdroje energie (plyn a ropa), a poskytovat jim daňové úlevy,

---

[226] Písemé vyjádření EDF (EB08) k energetickému zákonu, 27.1.2016. http://services.parliament.uk/bills/2015-16/energy/documents.html (přístup 1.4.2017).
[227] Písemné vyjádření Energy UK (EB25) k energetickému zákonu, 3.2.2016. http://services.parliament.uk/bills/2015-16/energy/documents.html (přístup 1.4.2017).
[228] „The Carbon Plan: Delivering our Low Carbon Future," https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/47613/3702-the-carbon-plan-delivering-our-low-carbon-future.pdf (přístup 1.4.2017).
[229] „Energy Choices for the UK," *Centrica*, nedatováno, s. 7-11. https://www.centrica.com/sites/default/files/energy_choices_report.pdf (přístup 1.4.2017).
[230] Ibid., s. 49.
[231] Ibid., s. 60.

stejně jako se staví výrazně na podporu těžby břidlicového plynu. Centrica obecně udržuje s konzervativní vládou silná pouta a před několika měsíci jí mimo jiné navrhla, aby se neohlížela na své závazky OZE, které má Británie dané z EU.[232]

Naopak Konfederace britského průmyslu (CBI) se dlouhodobě vyjadřuje pozitivně k nízkouhlíkové ekonomice a je stoupencem toho, aby Británie razila v tomto směru ambiciózní přístup, a to převážně proto, že v tomto trendu vidí potenciál pro mnoho britských investorů a podniků, kteří by v budoucnu mohli exportovat své know-how i do zahraničí. K tomuto zákonu i k celkovému směřování vlády se mluvčí CBI vyjádřili několikrát kriticky,[233] poněvadž snižuje atraktivitu a kredibilitu energetického trhu v Británii.

K zákonu zaslalo argumentaci také několik producentů OZE a drobných farmářů, kteří proti zákonu samozřejmě protestovali a jako hlavní argument uváděli nedostatečně brzké uvedení zákona, které jim způsobí nemalé finanční ztráty.[234] Požadovali posunutí *Grace Period* o několik měsíců později.[235] Podle nich je tento krok do určité míry pochopitelný, jelikož reflektuje proměny, které se udály v sektoru OZE, nicméně výše, o kterou byly dotace sníženy, stejně jako rychlý vstup v platnost jsou zbytečně přísné a mohou být pro sektor OZE likvidační, jak upozorňuje také Greenpeace.[236]

4.2.3 Neziskové organizace

Neziskové organizace stejně jako výrobci OZE argumentovaly tím, že větrná energie je nejlevnější ze všech a je tedy naopak výhodná pro koncové zákazníky. Rozvoj větrné energie

---

[232] David Blackman, „Centrica urges government to drop EU targets," *Utility Week*, 17.3.2017. http://utilityweek.co.uk/news/centrica-urges-government-to-drop-eu-targets/1298102#.WROWXtKLRPZ (přístup 3.4.2017).

[233] „CBI comments on changes to onshore wind," CBI, 18.6.2015. http://www.cbi.org.uk/news/cbi-comments-on-onshore-wind/; „To be credible internationally we must be consistent domestically," CBI, 24.9.2015. http://www.cbi.org.uk/news/to-be-credible-internationally-we-must-be-consistent-domestically/; „CBI comments on Energy Secretary's climate speech". CBI, 24.7.2015. http://www.cbi.org.uk/news/cbi-comments-on-energy-secretary-s-climate-change-speech/ (přístup 1.4.2017).

[234] „Big Commercial Solar Roofs and Solar Farms Officially Cut Out of Renewable Obligation Support Scheme," *Solar Trade Association*, nedatováno. http://www.solar-trade.org.uk/big-commercial-solar-roofs-and-solar-farms-officially-cut-out-of-renewables-obligation-support-scheme/ (přístup 1.4.2017).

[235] Písemné vyjádření Renewable Energy Systems (EB28), Independent Renewable Energy Generators Group (IREGG) EB16, Partnerships for Renewables Development Company Limited (EB06) k energetickému zákonu. http://services.parliament.uk/bills/2015-16/energy/documents.html (přístup 1.4.2017).

[236] Zachary Davies Boren, „What's the UK Government doing to solar power?" *Greenpeace*, 15.12.2016. http://energydesk.greenpeace.org/2016/12/15/uk-solar-power-tax-explainer/ (přístup 1.4.2017).

však celkově snižuje ceny energie, což je nevýhodné pro velké producenty elektřiny vyrábějící z tradičních zdrojů. [237]

Friends of the Earth nezaslali vládě žádné oficiální stanovisko ani k zákonu nespustili rozsáhlejší kampaň, ve svých tiskových zprávách však zákon i následné omezení dotací pro slunečnou energii a celkový politický kurs vlády zkritizovali.[238] Zákon je celkově v rozporu s jejich dlouhodobou politikou, jelikož se obě organizace dlouhodobě vyjadřují na podporu obnovitelných zdrojů, a naopak vystupují proti podpoře těžby plynu a ropy.

Také organizace Greenpeace toto opatření několikrát kritizovala a sepsala i online petici pro změnu vládní politiky v oblasti solárních energií. Tu zatím podepsalo zhruba 160 tisíc lidí.[239] Greenpeace také spustila emailovou kampaň, v rámci níž poslalo vládě přibližně 52 000 lidí své vyjádření, kde požadovali, aby vláda do budoucna zvýšila své investice do OZE.[240] Greenpeace se také podařilo zmobilizovat více než desítku velkých korporátních firem, které buď samy investují do OZE, nebo mají environmentální angažovanost jako součást své firemní identity. Tyto podniky, jako Vodafone, Tesco, Panasonic či IKEA v dopise vládě otevřeně kritizovaly tento krok.[241]

Z neziskových organizací poslala písemné vyjádření přímo k zákonu pouze organizace Sandbag, která v rámci své klimatické kampaně požadovala, aby bylo ošetřeno zahrnutí sektoru průmyslu do uhlíkových rozpočtů, které jsou schvalovány na každých pět let.[242] Snižování emisí v těchto sektorech je víceméně na dobrovolné bázi, ekonomicky motivované systémem ETS. I pokud by se emise v tomto sektoru zvýšily či zůstaly stejné, vláda by stále oficiálně plnila uhlíkové rozpočty.[243] Sandbag (ve spolupráci s několika dalšími neziskovými organizacemi, WWF, Client Earth a Royal Society for Protection of Birds), tedy ve své

---

[237] „Ministers should be investing far more on the UK's huge renewable energy potential, instead of wasting it on the nuclear white elephant at Hinkley." *FoE*, 26.2.2015. https://www.foe.co.uk/resource/press_releases/more-green-energy-investment-urged-new-renewable-contracts-awarded_26022015 (přístup 1.4.2017).

[238] "While the Government rolls out the red carpet for fracking, they're pulling the rug from under onshore wind," *FoE*, 18.6.2015. https://www.foe.co.uk/resource/press_releases/govt-cuts-wind-subsidies-friends-earth-reaction_18062015; „Pressure is mounting for the government to rethink plans to savagely cut support for rooftop solar energy systems," *FoE*, 17.9.2015. https://www.foe.co.uk/resource/press_releases/pressure-mounting-government-rethink-attacks-solar_17092015 (přístup 1.4.2017).

[239] „Stop the attack on the UK Solar Industry Petition," *Greenpeace*. https://secure.greenpeace.org.uk/page/s/no-new-solar-taxes-v3 (přístup 1.4.2017).

[240] „Review of the Feed-in Tariff Scheme," *DECC*, 17.12.2017, s. 7. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/487300/FITs_Review_Govt__response_Final.pdf (přístup 1.4.2017).

[241] "An open letter to the prime minister David Cameron," *Greenpeace*, 27.11.2015. http://www.greenpeace.org.uk/sites/files/gpuk/cameron-business-letter.pdf (přístup 1.4.2017).

[242] Písemné vyjádření Sandbag (EB22) k energetickému zákonu, 2.2.2016. https://www.publications.parliament.uk/pa/cm201516/cmpublic/energy/memo/eb22.htm (přístup 1.4.2017).

[243] „Carbon Budget Reforms in the Energy Bill", *Sandbag*, s. 1.

dlouhodobější kampani požadoval, aby tento článek byl zahrnut do nového energetického zákona, což by vládu zákonně zavazovalo provádět takovou politiku, která by dlouhodobě dekarbonizovala i průmyslový sektor. Sandbag spolupracoval zejména s labouristickými a liberálně demokratickými poslanci a lordy. Ti několikrát zákon vrátili a požadovali, aby obsahoval tento dodatek. Pro vládu by ovšem tato povinnost přinášela pouze závazky a de facto žádné výhody, a nepodařilo se tedy tento dodatek schválit. [244]

	Klimatický zákon (2008)	**Energetický zákon (2015)**
Friends of the Earth	souhlasí se zákonem	nesouhlasí se zákonem
Greenpeace	souhlasí se zákonem	nesouhlasí se zákonem
Confederation of British Industry	souhlasí se zákonem	nesouhlasí se zákonem
Centrica	nelze zjistit	souhlasí se zákonem

Z uvedených dvou zákonů nelze přímo definovat, že by měly obchodní či energetické zájmové skupiny výrazně lepší přístup k tvorbě vládní politiky. Ukazuje se, že některé obchodní skupiny se staví ke klimatické politice velmi pozitivně, a dokonce požadují ambicióznější legislativu, než vláda nakonec předkládá. Na druhou stranu, britská energetická politika v posledních letech výrazně odráží preference tradičních poskytovatelů fosilních paliv, jako je Centrica či Shell. Také je možné vidět, že v případě skutečně silné a masivní kampaně a efektivního zapojení opozice je možné i pro environmentální hnutí získat své požadavky, jak ukazuje případ klimatického zákona.

Debata k energetickému zákonu se však nesla ve zcela jiném duchu, než v roce 2008 a pro neziskové organizace nebylo možné vytvořit na vládu tlak, který by umožnil zákon výrazně pozměnit či zrušit. V této debatě převládly spíše ekonomické argumenty a konzervativnější energetická politika. Klimatické změny byly všemi zúčastněnými aktéry zmiňovány jako důležitý fenomén, s kterým je bez diskuze nutné bojovat. Nicméně zdůrazňováno bylo, že je nutné, aby dekarbonizace ekonomiky proběhla maximálně ekonomicky šetrně (tzv. *cost-effective way),*[245] Vláda tedy upřednostnila přístup preferující tradiční zdroje energie (plyn a ropa),

[244] „Energy Act 2016," nedatováno. http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/20/contents/enacted/data.htm (přístup 1.4.2017).
[245] Lord Bourne of Aberystwyth in „2nd Reading: House of Lords, 22.7.2015," sloupec 1118.

poněvadž tyto zdroje nevyžadují tolik počátečních investic, a také zohledňovala i další zájmy, jako jsou stabilní dodávky elektřiny, energetická bezpečnost a orientace na konečného zákazníka.

Proti ukončení finanční podpory větrné energii, i snížení daňových úlev slunečné energii byly nejen environmentální organizace, ale i CBI, která se dlouhodobě vyjadřuje na podporu obnovitelných zdrojů. Kritická kampaň vůči tomuto zákonu nebyla například oproti roku 2008 natolik velkého rozsahu, aby se podařilo dosáhnout významnějších ústupků. To bylo způsobeno také tím, že důsledky energetického zákona nebyly natolik rozsáhlé, týkaly se pouze větrné a sluneční energie. Argumenty vlády stály na racionálním základu, kritika z opozice přicházela však zejména za to, že vláda zatím od svého zvolení v roce 2015 nezavedla žádné kroky, které by stimulovaly čistou a bezpečnou energii a zatím nijak neinvestovala do výzkumu a vývoje nových technologií, či lepší energetické účinnosti a izolaci domů, a tudíž vládní proklamace o závazku dekarbonizovat ekonomiku ztrácejí na důvěryhodnosti.

https://www.publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldhansrd/text/150722-0001.htm#15072240000330 (přístup 1.4.2017).

Závěr

Britská klimatická politika v posledních dvou desetiletích prodělala výrazné změny a Británii v dnešní době již rozhodně nelze nazývat špinavým mužem Evropy. Velká Británie schválila ambiciózní klimatický zákon, ohlásila zastavení provozu zastaralých uhelných elektráren, stále více využívá obnovitelné zdroje energie a progresivně snižuje své emise CO2. Ačkoliv bývala ochrana ovzduší v Británii tradičně spíše opomíjeným tématem, dnes má výrazně vyšší prioritu. Je to jednak proto, že v posledních dvaceti letech došlo k celosvětovému nárůstu důležitosti tohoto tématu a politické strany toto reflektovaly ve své agendě. Druhým důležitým faktorem v tomto procesu bylo také členství Británie v Evropské unii, které prakticky, a posléze i kulturně, ovlivnilo její klimatickou politiku. Rozvoj klimatické politiky v Británii však čelil několika překážkám. Britská environmentální politika funguje na jiném principu než například ve skandinávských zemích, a prioritu zde nemají plošné, centrálně řízené regulace, nýbrž spíše dobrovolná opatření fungující na tržních principech. Primárními kritérii zůstávají cenová efektivita, praktická proveditelnost a celkový pragmatismus. Proto země nepatřila k příliš aktivním členům ve společné evropské klimatické a energetické politice.

Institucionální systém se ukazuje být další překážkou v tomto směru. Jak vyplynulo z analýzy zákonů za poslední dvě desetiletí, v britské klimatické politice lze pozorovat výkyvy, v závislosti na tom, která strana vládne. Dochází jak ke změnám zákonů, tak politického diskursu, a mírně i institucionálního rámce. Tyto změny jsou patrné zejména v kontrastu vlády konzervativců a labouristů, kdy labouristé byli jednoznačně aktivnější v klimatické politice. Rozdíl však lze pozorovat i mezi vládou konzervativců, podle toho, zda vládli sami, či v koalici s liberálními demokraty. Nejedná se o měřítko přirovnatelné například k situaci ve Spojených státech, kde by jedna z hlavních stran byla otevřeně skeptická vůči vlivu člověka na změny klimatu a zcela by eliminovala jakoukoliv klimatickou politiku, nebo by rušila nějaký zákon jen proto, že se jedná o novou vládu. Ve formální rovině dochází mezi oběma hlavními stranami ke konsensu v tom, že je nutné a důležité změny klimatu řešit. Liší se však priorita, kterou strany tomuto tématu přisuzují a od toho se odvíjí i jejich přístup. U labouristů je toto téma v prioritách mírně výše než u konzervativců. Ačkoliv byl během labouristické vlády nastaven poměrně solidní institucionální rámec pro klimatickou politiku, tento rámec není v posledních pěti letech naplňován skutečnou politikou a ukazuje se, že jej lze obejít.

Co se týče postavení zájmových skupin, z veřejně dostupných materiálů není možné jednoznačně definovat, zda mají ekonomičtí a průmysloví aktéři na tvorbu zákonů silnější vliv než environmentální hnutí. Z analýzy vybraných zákonů vyplynulo, že například v případě

omezení dotací větrným energiím zákon zcela nekoreloval s požadavky CBI či některých energetických firem. Dochází zde k zajímavému paradoxu, kdy mnozí velcí energetičtí a obchodní hráči otevřeně požadují přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku, která by nastavila jasně daný investiční kurz a umožnila transformaci britského energetického sektoru. Vláda však většinou preferuje orientovat se na plyn a ropu, jelikož tyto zdroje jsou dostupné v krátkodobém horizontu za nižší cenu. Zákon spíše odráží postoje vlády, která pouze realizovala své priority. Na druhou stranu, případ klimatického zákona ukazuje, že i neziskové organizace mohou dosáhnout výrazných úspěchů ve svých požadavcích, a to pokud mobilizují dostatečnou politickou a společenskou sílu, a pokud je k tomu příznivá politická a ekonomická situace. Neméně důležitým aspektem, díky kterému se podařilo schválit klimatický zákon, byla také politická soutěž. Proces schvalování zákona je celkově otevřen mnoha hráčům z řady neziskových organizací i veřejnosti, kteří se k němu mohou vyjádřit a teoreticky stanovenou disproporci přístupů k tvorbě politiky, jak ji uvádí kritici pluralistických systémů, tedy v uvedených případech nelze dokázat. Je však nutné brát v potaz, jak silný a účinný lobbing energetických koncernů probíhá za zavřenými dveřmi, či během konzultací poskytovaných ministerstvům.

Na základě dvou zkoumaných oblastí lze tedy vidět, že politické instituce vliv na klimatickou politiku mají, a to takový, že ji v dlouhodobém hledisku omezují, jak se prokázalo zejména v oblasti střídání dvou hlavních stran. Toto omezení však nelze brát jako definitivní, roli hrají i ostatní faktory, jako je politická či ekonomická situace, či angažovanost jednotlivých premiérů a ministrů. Případ Velké Británii ukazuje, že i země s většinovou demokracií mohou tvořit progresivní klimatickou politiku, pokud politické strany jsou motivované politickým či ekonomickým tlakem takovou legislativu schválit. Díky silné roli exekutivy tento proces naopak může být jednodušší než v zemích, kde by musela probíhat dlouhá jednání s dalšími klíčovými hráči. Otázkou však je, zda má tato politika dlouhodobý potenciál.

Politická vůle vládnoucích stran zabývat se změnami klimatu, je většinou slabá a dočasná. Po období zhruba mezi lety 2006-2011, kdy byla klimatická politika vnímána jako celospolečensky důležité téma, její priorita začala upadat. To je do určité míry odůvodnitelné ekonomickou krizí v letech 2008-2011 a několik let poté debatou o vystoupení z Evropské unie. Roli však hraje i to, že dvě hlavní britské politické strany jsou založeny na produktivistických základech a přebírají environmentální agendu velmi postupně a pomalu. Vliv strany zelených, která by mohla environmentální témata posouvat nahoru v rámci národních priorit, je volebním systémem výrazně omezen. Pokud by některá z dvou tradičních britských stran byla založená na podobných hodnotách, jako je například sociálně demokratická strana ve Švédsku, dnešní britská

klimatická politika by mohla vypadat jinak, a to i při většinově demokratickém systému. Labouristé i konzervativci však ideologicky vycházejí z odlišných základů. Tento vliv je obzvláště patrný u konzervativní strany, u které mají ekonomická témata vždy větší prioritu než postmateriální hodnoty, a strana je navíc výrazně euroskeptická. Pokud má někdo potenciál stát se garantem environmentální politiky, jsou to tedy spíše labouristé, kteří se během posledních dvaceti let modernizovali, strana však prochází v posledních letech existenciální krizí. Téma ochrany životního prostředí má v Británii silnou tradici a ekonomicky vyspělí občané Velké Británie se o postmateriální hodnoty zajímají, jak dokazuje vysoké členství v neziskových organizacích a zvyšující se členství ve stranách jako jsou zelení či liberální demokraté. Volební systém však brání výraznější soutěži a dvě hlavní strany pomaleji přebírají tato témata.

Tato práce tedy dochází k závěru v souladu s Lijphartovou teorií, že většinové demokracie skutečně nejsou nejvhodnějším státním zřízením pro environmentální politiku. Nelze však stanovit význam institucí jako jediného a rozhodujícího faktoru při tvorbě politiky. Ukazuje se, že minimálně stejně důležitým prvkem jsou tradiční socio-ekonomické faktory, které definují ideologické preference hlavních stran, a stejně tak aktuální politická situace.

Velkou Británii čekají v červnu 2017 předčasné parlamentní volby. Je velmi nepravděpodobné, že z jejich výsledku vzejde podobně aktivní klimatická politika, jako byla mezi lety 2006-2011. Je téměř jisté, že v případě vlády konzervativců budeme svědky dalšího odklonu od progresivní environmentální politiky a jejího celkového upozadění. Při vládě labouristů také neočekávám výraznější transformaci oproti současnému stavu. Perspektivní možností by mohla být koalice labouristů s liberálními demokraty. V každém případě bude téma změn klimatu ve stínu uspořádání situace po britském vystoupení z Evropské unie. Otázkou do budoucna také zůstává, zda bude Británie aktivní v klimatické politice i sama za sebe, nebo se nějakým způsobem negativně projeví vystoupení z Unie a dojde k posílení limitujících faktorů, jako je institucionální systém či tradiční přístup k environmentalismu.

Summary

The thesis analyses the state of the United Kingdom‘s climate policies and it particularly focuses on the question, how these policies are determined by its institutional system, that is majoritarian democracy. The UK has somehow mixed record of a climate change policy and does not fulfill the economic and geographical potential the country has in becoming a European leader in the low-carbon technologies. According to Arendt Lijphart’s theory, the institutional frame determines the political outcomes, and he states that the majoritarian democracies have less active record in the environmental topics than the consensual ones. The question of the thesis was therefore whether it is really possible to find an evidence of a negative influence of the majoritarian democracy on the climate politics. It is clear that the majoritarian democracy influences the politics through the outcomes of the first-past-the-post system that favorises two main mass parties and does obstruct the smaller movements, such as the Green party, to enter the government. Therefore the thesis focuses on other two features of the majoritarian democracy systems. The first one is the alternation of the two main parties that leads to adversary and often inconsistent politics. The second one is the pluralist system of interest groups that theoretically gives the same opportunities for any movement to influence the government but in reality it gives preference to the economically powerful actors. The thesis searches for the elements of adversarity in the performance of the governing parties in the past twenty years and it portraits the situation of the interest groups on case study of two bills, Climate Change Act 2008 and Energy Act 2015/16.

The findings of the thesis are following: Firstly, in the field of adversary politics we can see that the legislation has been differing according to which government was in the office. Generally the Labour party was more active in this field than the Conservative. There was particularly striking difference between the conservative coalition with liberal democrats and conservative government alone. The case study of the two bills shows that the opinion of the business group is still a very important one. It was possible to approve the Climate Change Act because even the business movements agreed on that and there was no firm opposition from the energy sector. In the case of the Energy Act, it is difficult to say which group had a stronger say, because it went against the interests of the environmental groups but also of the CBI. The only one who was satisifed with the bill was the british largest gas producer. Therefore in this field it is not possible to conclude that the business or energy sector has a stronger position.

The two areas analyzed show that the institutions do matter as a significant limiting factor in the climate policy, but what matters even more is the political will to adress the climate

change. That will is usually very low, because both main parties are based on the productivist ideology that does not pose the environmental issues on the top of the list of their priorities. That weakens significantly the british climate policy record. The institutional system amplifies this tendency. The UK is no longer a „dirty man of Europe“ as in the past twenty years the climate change agenda got an unprecedented priority and there has been many ambitious and innovative measures how to deal with climate change. However the combination of the institutional system with the low salience of the topic for the main parties poses significant obstacles and limitations to an active and progressive climate politics and especially in the past five years UK is moving rather backwards then forward in this field.

Použitá literatura

Primární zdroje

Tiskové zprávy, prohlášení a strategie

„2050 Energy Strategy.“ *European Commission*. nedatováno. https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy/2050-energy-strategy (přístup 1.4.2017).

„A report of Working Group I of the Intergovernmental Panel on Climate Change: Summary for Policy Makers.“ *IPCC (UN).* http://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar4/wg1/ar4-wg1-spm.pdf (přístup 1.4.2017).

„CBI comments on changes to onshore wind.“ *CBI*. 18.6.2015. http://www.cbi.org.uk/news/cbi-comments-on-onshore-wind/ (přístup 1.4.2017).

„CBI comments on Energy Secretary‘s climate speech.“ *CBI*. 24.7.2015. http://www.cbi.org.uk/news/cbi-comments-on-energy-secretary-s-climate-change-speech/ (přístup 1.4.2017).

„Conservative Party Manifesto 2015.“ https://www.conservatives.com/manifesto (přístup 1.12.2016).

„Corporate leaders call for UK leadership on climate change.“ *The Prince of Wales’s Corporate Leaders Group*. 27.5.2005. http://www.climate-talks.net/2005-ENVRE130/Session-16/20050527-Prince-of-Wales-Business-Request.pdf (přístup 1.12.2017).

„Energy Choices for the UK.“ *Centrica*. https://www.centrica.com/sites/default/files/energy_choices_report.pdf (přístup 1.4.2017

„Labour Party Manifesto 1997.“ http://www.politicsresources.net/area/uk/man/lab97.htm (přístup 4.4.2017).

„Members of Europarliament.“ Nedatováno. http://www.ukip.org/people_meps (přístup 1.12.2016).

„Ministers should be investing far more on the UK’s huge renewable energy potential, instead of wasting it on the nuclear white elephant at Hinkley.“ *FoE*. 26.2.2015. https://www.foe.co.uk/resource/press_releases/more-green-energy-investment-urged-new-renewable-contracts-awarded_26022015 (přístup 1.4.2017).

„Plan A Report.“ *Marks and Spencer*. http://planareport.marksandspencer.com/M&S_PlanA_Report_2016_Overview.pdf (přístup 1.4.2017).

„PM Speech for Wellbeing.“ 25.11.2010. https://www.gov.uk/government/speeches/pm-speech-on-wellbeing (přístup 1.12.2016).

„Our Constitution.“ http://www.libdems.org.uk/constitution (přístup. 3.4.2017.

„Queen’s Speech.“ 15.11.2016. https://www.publications.parliament.uk/pa/ld200607/ldhansrd/text/61115-0001.htm#0611151000004 (přístup 1.12.2016).

„The Coalition, Our Programme for Government.“ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/78977/coalition_programme_for_government.pdf (přístup 1.4.2017).

„To be credible internationally we must be consistent domestically.“ *CBI*. 24.9.2015. http://www.cbi.org.uk/news/to-be-credible-internationally-we-must-be-consistent-domestically/ (přístup 1.4.2017).

„UKIP 2015 Manifesto Summary.“ 15.4.2015. http://www.ukip.org/ukip_manifesto_summary (přístup 1.12.206).

„UKIP in Parliament.“ http://www.ukip.org/people_peers (přístup 1.12.2016).

"While the Government rolls out the red carpet for fracking, they're pulling the rug from under onshore wind." *FoE*. 18.6.2015. https://www.foe.co.uk/resource/press_releases/govt-cuts-wind-subsidies-friends-earth-reaction_18062015 (přístup 1.4.2017).

Dokumenty a zákony

„An open letter to the prime minister David Cameron." *Greenpeace*. 27.11.2015. http://www.greenpeace.org.uk/sites/files/gpuk/cameron-business-letter.pdf (přístup 1.4.2017).

„Budget 2015." *HM Treasury*. Březen 2015. s. 40. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/416330/47881_Budget_2015_Web_Accessible.pdf (přístup 1.4.2017).

„Climate Change: Written Question – 31764, odpověď Davida Camerona." *Parliament UK*. 24.3.2016. http://www.parliament.uk/business/publications/written-questions-answers-statements/written-question/Commons/2016-03-18/31764/ (přístup 1.4.2016).

„Coal Generation in Great Britain: The Pathway to a Low Carbon Future." *Department for Business, Energy and Industrial Strategy*. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/577080/With_SIG_Unabated_coal_closure_consultation_FINAL__v6.1_.pdf (přístup 1.4.2017).

„Energy Act 2016." http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2016/20/part/5/enacted (přístup 1.4.2017).

„Energy Roadmap – 2050 [COM/2011/885]," 15.12.2011. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/;ELX_SESSIONID=pXNYJKSFbLwdq5JBWQ9CvYWyJxD9RF4mnS3ctywT2xXmFYhlnlW1!-868768807?uri=CELEX:52011DC0885 (přístup 1.3.2017).

„Evaluation of the Carbon Emissions Reduction Target and Community Energy Saving Programme: Executive Summary." *Department of Energy and Climate Change*. 2014. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/350957/CERT_CESP_Evaluation_Exec_summary.pdf (přístup 1.4.2017).

„Final UK Greenhouse Gas Emissions National Statistics:1990-2013.“ *UK Government*. 26.3.2015. https://www.gov.uk/government/statistics/final-uk-emissions-estimates (přístup 4.4.2017).

„Future of the Green Investment Bank, Audit committee written evidence.“ *E3G*. https://www.e3g.org/docs/E3G_Future_of_GIB_EAC_Written_Evidence.pdf (přístup 1.3.2017).

„Green Deal and Energy Company Obligations.“ *National Audit Office*. https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2016/04/Green-Deal-and-Energy-Company-Obligation.pdf (přístup 1.4.2017).

„Government response to the Committee on Climate Change.“ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/559954/57204_Unnumbered_Gov_Response_Web_Accessible.pdf (přístup 1.4.2017).

„Home Energy Efficiency 2010-2020.“ *Association for the Conservation of Energy.* http://www.ukace.org/wp-content/uploads/2016/03/ACE-briefing-note-2016-03-Home-energy-efficiency-delivery-2010-to-2020.pdf (přístup 1.4.2017).

„Kapitola 30.“ In *Sustainable Energy Act 2003.* http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/30/pdfs/ukpga_20030030_en.pdf?text=%22climate%20change%22%20OR%20%22renewables%22 (přístup 4.4.2017).

„Meeting Carbon Budgets: 2016 Progress Report to Parliament.“ *Committee for Climate Change*. https://www.theccc.org.uk/wp-content/uploads/2016/06/2016-CCC-Progress-Report.pdf (přístup 1.4.2017).

„Minutes of Annual Coal and Industry Meeting 10.2.2016.“ http://www.coalforum.org.uk/resources/20+Minutes+of+the+Sixth+Annual+Coal+Forum+Meeting+10+Feb+2016.pdf (přístup 1.4.2017).

„Part II – Climate Change Levy.“ in Finance Act 2000. http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/17/contents?text=climate%20change%20OR%20decarbonisation#match-1 (přístup 1.3.2017).

„Projev Davida Camerona na Klimatické konferenci v Paříži (COP 21).“ 30.11. 2015. https://www.youtube.com/watch?v=XK9Tw90f-lk (přístup 1.4.2017).

„Review of the Feed-in Tariff Scheme.“ *DECC*. 17.12.2017. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/487300/FITs_Review_Govt__response_Final.pdf (přístup 1.4.2017).

Stern, Nicholas. *The Economics of Climate Change*. http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf (přístup 1.4.2017).

„The Carbon Plan: Delivering our Low Carbon Future.“ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/47613/3702-the-carbon-plan-delivering-our-low-carbon-future.pdf (přístup 1.4.2017).

Metz, Bert et al. „Special Report on Carbon Dioxide Capture and Storage.“ https://www.ipcc.ch/pdf/special-reports/srccs/srccs_wholereport.pdf (přístup 1.4.2017).

Písemná vyjádření k energetickému zákonu 2015. http://services.parliament.uk/bills/2015-16/energy/documents.html (přístup 1.4.2017).

„Smart Meters: a Guide.“ 24.1.2017. https://www.gov.uk/guidance/smart-meters-how-they-work (přístup 1.5.2017).

„Statement from Greg Clark, Secretary of State for Business, Energy and Industrial Strategy.“ *Department for Business, Energy and Industrial Strategy*. 14.7.2016. https://www.gov.uk/government/news/statement-from-greg-clark-secretary-of-state-for-business-energy-and-industrial-strategy (přístup 1.4.2017).

„The Carbon Plan: Delivering our Low Carbon Future.“ https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/47613/3702-the-carbon-plan-delivering-our-low-carbon-future.pdf (přístup 1.4.2017).

„The Energy Bill 2015-16: Background and changes in the Lords.“ *House of Commons Library*. 14.1.2016. s. 5. http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/CBP-7466#fullreport (přístup 1.4.2017).

„The Fifth Carbon Budget.“ *Committee for Climate Change*. https://www.theccc.org.uk/wp-content/uploads/2016/07/5CB-Infographic-FINAL-.pdf (přístup 1.4.2017).

Tony Blair. In „Our energy future - creating a low carbon economy.“ *Department of Trade and Industry*. http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+/http:/www.berr.gov.uk/files/file10719.pdf (přístup 1.4.2017).

Webové stránky

„2014 UK Greenhouse Gas Emissions, Final Figures.“ 2.2.2016. https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/496942/2014_Final_Emissions_Statistics_Release.pdf (přístup 1.4.2017).

„Amber Rudd Oral Evidence: DECC Annual Report and Accounts 2014-15, HC 544 Tuesday 10 November 2015.“ http://data.parliament.uk/writtenevidence/committeeevidence.svc/evidencedocument/energy-and-climate-change-committee/decc-annual-report-and-accounts-201415/oral/24409.pdf (přístup 1.4.2017).

„Car labelling.“ *European Comission*. http://ec.europa.eu/clima/policies/transport/vehicles/labelling/docs/directive_en.pdf (přístup 1.4.2017).

„Carbon Dioxide emissions in the United Kingdom (UK) from 2000 to 2015 (in million metric tons of CO2).“ *Statista*. https://www.statista.com/statistics/449503/co2-emissions-united-kingdom-uk/ (přístup 3.3.2017).

„Climate Change Levy: Transitional Period for removal of renewables exemption.“ 9.12.2015. https://www.gov.uk/government/publications/climate-change-levy-transitional-period-for-

removal-of-renewables-exemption/climate-change-levy-transitional-period-for-removal-of-renewables-exemption (přístup 1.4.2017).

„David Cameron's Speech at World Economic Forum." 21.1.2014. http://www.bbc.com/news/av/uk-politics-25878523/pm-urges-eu-to-embrace-fracking (přístup 1.4.2017).

„Early Day Motion 178." http://www.parliament.uk/edm/2005-06/178 (přístup 1.4.2017).
„Green Deal: Energy Saving for your home.". https://www.gov.uk/green-deal-energy-saving-measures/changes (přístup 1.4.2017).

„Green Investment Bank to boost support for low carbon projects as government confirms sale to Macquarie." 20.4.2017. https://www.gov.uk/government/news/green-investment-bank-to-boost-support-for-low-carbon-projects-as-government-confirms-sale-to-macquarie (přístup 9.5.2017).

„Guidance for Fracking: Developing Shale Gas in the UK." *Department for Business, Energy and Industrial Strategy*. https://www.gov.uk/government/publications/about-shale-gas-and-hydraulic-fracturing-fracking/developing-shale-oil-and-gas-in-the-uk (přístup 1.4.2017).

„Investing to build a stroner, greener UK economy."
http://www.greeninvestmentbank.com/what-we-do/ (přístup 1.3.2017).

„New Direction For UK Energy Policy." *UK.* 18.11.2017.
https://www.gov.uk/government/news/new-direction-for-uk-energy-policy (přístup 1.5.2017).

„Our People." *Green Party*. https://www.greenparty.org.uk/people/ (přístup 1.12.2016).

„Paris Agreement – Status of Verification." http://unfccc.int/paris_agreement/items/9444.php (přístup 12.12.2016).

„Pollutant Information: Carbon Dioxide as Carbon." *National Atmospheric Emissions Inventory*. http://naei.defra.gov.uk/overview/pollutants?pollutant_id=2 (přístup 1.4.2017).

„Renewables Shares Summary New." *Eurostat*. 9.2.2016. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Renewables_shares_summary_new.png (přístup 1.4.2017).

„Summary of the Energy Act, 2016.“ http://services.parliament.uk/bills/2015-16/energy.html (přístup 1.3.2017).

„Summer Budget 2015: Key Announcements.“ 8.7.2015. https://www.gov.uk/government/news/summer-budget-2015-key-announcements (přístup 1.12.2016).

„Stop the attack on the UK Solar Industry Petition.“ *Greenpeace*. https://secure.greenpeace.org.uk/page/s/no-new-solar-taxes-v3 (přístup 1.4.2017).

„The Contract for Difference (CFD) for renewable energy is a key mechanism of Electricity Market Reform.“ *UK Government*. 8.2.2017. https://www.gov.uk/government/collections/electricity-market-reform-contracts-for-difference (přístup 1.5.2017).

Debaty k zákonům

„Energy Bill: Second Reading, House of Lords 22.7.2015.“ https://www.publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldhansrd/text/150722-0001.htm#15072240000330 (přístup 1.4.2017).

„Climate Change Bill: Committe Debate, 1st Sitting, House of Commons 26.6.2008.“ https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmpublic/climate/080626/am/80626s01.htm (přístup 1.5.2017).

„Climate Change Bill: Committee Debate 4th Sitting, House of Commons 26.6.2008.“ https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmpublic/climate/080626/am/80626s02.htm (přístup 1.5.2017).

„Committee Debate 2nd Reading House of Commons 9.6.2008.“ https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmhansrd/cm080609/debtext/80609-0011.htm (přístup 1.5.2017).

Hlasování parlamentu. „Climate Change Bill: Committee Debate 3rd Reading.“ https://www.publications.parliament.uk/pa/cm200708/cmhansrd/cm081028/debtext/81028-0021.htm (přístup 1.4.2017).

„Ping Pong: House of Commons, 9.5.2016.“ https://hansard.parliament.uk/Commons/2016-05-09/debates/16050922000001/EnergyBill(Lords) (přístup 1.4.2017).

Sekundární zdroje

Knihy, články, kapitoly knih

Birchfield, Vicki a Duffield, John. *Toward a common European Union Energy Policy.* New York: Palgrave Macmillan, 2011.

Bogaards, Matthijs. „The uneasy relationship between Empirical and Normative Types in Consociational Theory.“ *Journal of Theoretical Politics* 12, č. 4 (2000): 395-423.

Anderson, Christopher J. a Guillory, Christine A. „Political Institutions and Satisfaction with Democracy: A Cross-National Analysis of Consensus and Majoritarian Systems,“ *The American Political Science Review* 91, č. 1 (1997): 66-81.

Bormann, Nils Christian. „Patterns of Democracy and its Critics.“ *Living Reviews in Democracy* 4 (2010): 1-14. https://www.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/cis-dam/CIS_DAM_2015/WorkingPapers/Living_Reviews_Democracy/Bormann.pdf (přístup 1.4.2017).

Börzel, Tanja. „Pace Setting, Foot-Dragging, and Fence-Sitting: Member State Responses to Europeanization.“ *Journal of Common Market Studies* 40, č. 2 (2002):196-206.

Bowen, Alex a Rydge, James. „Climate Change Policy in the United Kingdom.“ *Center for Climate Change Economics and Policy*. January 2011.

Carter, Neil. „Combating Climate Change in the UK: Challenges and Obstacles.“ *The Political Quarterly* 79 (2008): 194-205.

Carter, Neil „Party Politicization of the Environment in Britain.“ *Party Politics* 12, č. 6 (2006): 747-767.

Dearlove, John a Saunders, Peter. *Introduction to British Politics*. Cambridge: Polity Press, 1989.
Dorey, Peter et al. *From Crisis to Coalition: The Conservative Party 1997-2010*. London: Palgrave Macmillan, 2011.

Dow, Stephen. „Climate Change and Sustainable Energy Act 2006.“*Environmental Low Review Volume 9*, č. 4, (2007). http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1350/enlr.2007.9.4.279 (přístup 4.4.2017)

Dryzek, John. a Downs, David. *Green States and Social Movements: Environmentalism in the United States, United Kingdom, Germany and Norway.* New York: Oxford University Press, 2003.

Fortin, Jessica. „Patterns of Democracy? Counterevidence from Nineteen Post-Communist Countries.“ *Zeitschrift für Vergleichende Politikwissenschaft (Comparative Governance and Politics)* 2 (2008):198-220.

Godfrey, Rachel. „The Political Aspects of Environmentalism in the UK.“ *The Institute of Environmental Sciences*. December 2012. https://www.the-ies.org/sites/default/files/documents/political_aspects_environmentalism.pdf (přístup 1.4.2017).

Ingle, Stephen. *The British Party System: An Introduction.* Abingdon: Routledge, 2008.
Jordan, Andrew. *European Union Environmental Policy – Actors, Institutions and Policy Processes*. Sterling, Virginia: Earthscan, 2005.

Jordan, Andrew. „Environmental Policy.“ In *The Europeanization of British Politics.* Editors Ian Bache a Andrew Jordan, s. 231-247. London: Palgrave Macmillan, 2006.

Lijphart, Arend. *Patterns of Democracy: Government Forms and Performance in Thirty-Six Countries*. New Haven: Yale University Press, 1999.

Lowe, Philip a Ward, Stephen. *British Environmental Policy and Europe: Politics and Policy in Transition*. London: Routledge, 1998.

Nagel, Jack H. "Expanding the Spectrum of Democracies: Reflections on Proportional Representation in New Zealand." In *Democracy and Institutions – The Life Work of Arend Lijphart* ed. Markus Crepaz et al., s. 115-120. Ann Arbor: University of Michigan Press,.

Norton, Philip. *The British polity*. New York: Longman, 1984.

Nulman, Eugene. *Climate Change and Social Movements: Civil Society and the Development of National Climate Change Policy*. London: Palgrave Macmillan, 2015.

Rollinson, Simon. „Changing Dynamics of Environmental Politics in Britain: A case study of the Climate Change Act." *Polis Journal, University of Leeds* 3 (2010): 1-31.

Scruggs, Lyle. „Institutions and Environmental Performance in Seventeen Western Democracies." *British Journal of Political Science* 29 (1999): 1-31.

Seldon, Anthony. *Blair's Britain.* Cambridge: Cambridge University Press, 2007.

Skovajsa, Marek. „Nový institucionalismus v politické vědě." In *III. kongres českých politologů*. Olomouc: Česká společnost pro politické vědy, 2006.

Peters, Guy a Pierre, Jon eds., *Institutionalism*. Los Angeles: SAGE, 2007.

Stephen D. Krasner, „Approaches to the State: Alternative Conceptions and Historical Dynamics." In *Institutionalism*, eds. Guy Peters and Jon Pierre. Los Angeles: SAGE, 2007.

Wurzel, Rüdiger K. W. *Environmental policy-making in Britain, Germany and the European Union: the Europeanisation of air and water pollution control*. Manchester: Manchester University Press, 2006

Elektronické zdroje a webové stránky

„2015 UK General Election Results.“ *Electoral Commission*. http://www.electoralcommission.org.uk/find-information-by-subject/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/uk-general-elections/2015-uk-general-election-results (přístup 1.4.2017).

„About The Rollout.“*Smart Energy GB*. https://www.smartenergygb.org/en/the-bigger-picture/about-the-rollout (přístup 1.5.2017).

Barford, Vanessa. „2015 Election: Does vote swapping really work?“ *BBC*. 23.4.2015. http://www.bbc.com/news/magazine-32410531 (přístup 1.12.2016).

„Big Commercial Solar Roofs and Solar Farms Officially Cut Out of Renewable Obligation Support Scheme.“ *Solar Trade Association*. http://www.solar-trade.org.uk/big-commercial-solar-roofs-and-solar-farms-officially-cut-out-of-renewables-obligation-support-scheme/ (přístup 1.4.2017).

Blackman, David. „Centrica urges government to drop EU targets.“ *Utility Week*.17.3.2017. http://utilityweek.co.uk/news/centrica-urges-government-to-drop-eu-targets/1298102#.WROWXtKLRPZ (přístup 3.4.2017).

Boren, Zachary Davies. „What‘s the UK Government doing to solar power?“ *Greenpeace*. 15.12.2016. http://energydesk.greenpeace.org/2016/12/15/uk-solar-power-tax-explainer/ (přístup 1.4.2017).

Bowden, Tom. „George Osborne Reveals 50% Tax Break For Fracking Firms.“ *Independent.* 18.7.2013. http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/george-osborne-reveals-50-tax-break-for-fracking-firms-8718711.html (přístup 1.4.2017).

„Capacity Market (CM) Rules.“ *Ofgem*. https://www.ofgem.gov.uk/electricity/wholesale-market/market-efficiency-review-and-reform/electricity-market-reform/capacity-market-cm-rules (přístup 1.5.2017).

Carrington, Damian. „Energy company staff working at climate ministry.“ *The Guardian*. 10.11.2013. https://www.theguardian.com/environment/2013/nov/10/gas-industry-employee-energy-policy (přístup 1.4.2017).

Carrington, Damian. „Number of homes assessed for green deal fell in August, figures show.“ *The Guardian*. 19.9.2013. https://www.theguardian.com/environment/2013/sep/19/green-deal-assessments-figures (přístup 1.4.2017).

„Carbon Budget Reforms in the Energy Bill.“ *Sandbag.* https://sandbag.org.uk/wp-content/uploads/2016/10/Carbon_budget_reforms_in_the_Energy_Bill.pdf (přístup 1.4.2017).

„Climate Change and Sustainable Energy Bill.“ *UK Parliament*. http://www.publications.parliament.uk/pa/pabills/200506/climate_change_and_sustainable_energy.htm (přístup 1.4.2017).

Cobley, Mark. „UK sells Green Investment Bank to Macquarie for £2.3bn.“ *Financial News London*. 20.4.2017. https://www.theguardian.com/business/2016/mar/02/green-investment-bank-foreign-buyers-energy (přístup 1.5.2017).

Corner, Adam. „How to get sceptical Tory voters to care about climate change.“ *The Guardian*. 13.6.2013. http://www.theguardian.com/environment/2013/jun/13/sceptical-tory-voters-climate-change (přístup 1.12.2016).

„Electricity Market Reform.“ *Ofgem*. https://www.ofgem.gov.uk/electricity/wholesale-market/market-efficiency-review-and-reform/electricity-market-reform-emr (přístup 1.4.2017).

„Energy Company Obligation, Final Report.“ *Ofgem*. 30.9.2015. https://www.ofgem.gov.uk/sites/default/files/docs/2015/09/eco_final_report_0.pdf (přístup 1.4.2017).

„Feed-in Tariff cuts: The reaction.“ *BusinessGreen*. 27.8.2015. http://www.businessgreen.com/bg/analysis/2423671/feed-in-tariff-cuts-twitter-reacts (přístup 1.4.2017).

„Fossil Free, Affordable Energy.“ *Green Party*. Nedatováno. https://www.greenparty.org.uk/we-stand-for/safe-climate.html (přístup 1.12.2016).

Garland, Jess a Terry, Chris. “The 2015 General Election: A Voting System in Crisis.” *Electoral Reform Society*. https://www.electoral-reform.org.uk/file/1767 (přístup 2.3.2017).

„Global Growth in CO2 emissions stagnates.“ *EU Science Hub*. 25.11.2015. https://ec.europa.eu/jrc/en/news/global-growth-co2-emissions-stagnates (přístup 12.12.2016).

„Government to cut tax relief for community green energy schemes.“ *Carbon Connect*. 2.11. 2011. http://www.policyconnect.org.uk/cc/news/government-cut-tax-relief-community-green-energy-schemes (přístup 1.4.2017).

Grant, Wyn. „Pressure Groups in the UK.“ *Politics Cymru*. http://www.politicscymru.com/en/cat1/article19/ (přístup 4.4.2017).

Harrabin, Roger. „COP 21:UK under fire on climate policy.“ *BBC*. 6.12.2015. http://www.bbc.com/news/science-environment-35010333 (přístup 1.12.2016).

Harrabin, Roger. „Government Energy Policies 'Will Increase CO2 Emission'.“*BBC*. 9.11.2015. http://www.bbc.com/news/science-environment-34767194 (přístup 1.4.2017).

Harrabin, Roger. „UK announces cut in solar subsidies.“ *BBC* 17.12.2015. http://www.bbc.com/news/business-35119173 (přístup 1.4.2017).

Harrabin, Roger. „UK Policy deters investors.“ *BBC*. 11.11.2015. http://www.bbc.com/news/business-34786128 (přístup 1.4.2017).

Hill,Karla. „The UK Climate Change Act 2008 – Lessons for national climate laws.“ *Client Earth*. https://www.clientearth.org/reports/climate-and-energy-lessons-from-the-climate-change-act.pdf (přístup 1.4.2017).

„How Theresa May voted on environmental issues.“ *They work for you*. https://www.theyworkforyou.com/mp/10426/theresa_may/maidenhead/divisions?policy=1030 (přístup 1.4.2017).

„I don't want UK to be at forefront of tackling climate change, says Osborne.“ *The Guardian*. 28.9.2013. https://www.theguardian.com/environment/2013/sep/28/climate-change-energy-bills-george-osborne (přístup 1.4.2017).

Jacobsen, Henriette a Crisp, Jason. „EU leaders adopt ‘flexible’ energy and climate targets for 2030.“ *Euractiv*. 28.10.2014. https://www.euractiv.com/section/sustainable-dev/news/eu-leaders-adopt-flexible-energy-and-climate-targets-for-2030/ (přístup 4.4.2017).

Keen, Richard a Apostolova, Vyara. „Membership of UK Political Parties.“*House of Commons Library*. 28.3.2017. http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN05125 (přístup 1.12.2016).

„Kyoto 1st commitment period (2008-12).“ *European commission*. http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/progress/kyoto_1/index_en.htm (přístup 4.4.2017).

„Kyoto Protocol, Status of Treaties.“ *United Nations*. https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XXVII-7-a&chapter=27&clang=_en (přístup 1.4.2017).

Letcher, Mark. „The Climate Change Levy (CCL) – a quick guide.“*Climate Works.* 1.6.2013. http://www.climate-works.co.uk/blog-entries/the-climate-change-levy-ccl-a-quick-guide/ (přístup 4.4.2017).

Lo,Chris. „Has the UK's Climate Change Levy lost all meaning?“ *Power-Technology*. 20.7.2015. http://www.power-technology.com/features/featurehas-the-uks-climate-change-levy-lost-all-meaning-4626884/ (přístup 1.4.2017).

Mason, Rowena. „Energy Minister Expects UK To Miss Renewables Target, Leaked Letter Shows.“ *The Guardian*. 9.11.2015. http://www.theguardian.com/environment/2015/nov/09/energy-minister-expects-uk-to-miss-renewables-target-leaked-letter-shows (přístup 1.4.2017)

Mason, Rowena. „Green scheme cuts will leave 400,000 homes without help to bring down bills.“ *The Guardian*. 13.3.2014. https://www.theguardian.com/environment/2014/mar/13/green-deal-eco-cuts-homes-insulation-energy-bills (přístup 1.4.2017).

Meacher, Michael. „DECC run by the energy companies?“ 4.2.2012. http://www.michaelmeacher.info/weblog/2012/02/decc-run-by-the-energy-companies/ (přístup 1.4.2017).

„Memberships of Environmental Groups (UK and World).“ http://www.ngo.bham.ac.uk/appendix/Green_Membership.htm (přístup 4.4.2017).

„Membership of UK Political Parties.“ 28.3.2017. http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/SN05125 (přístup 3.4.2017).

Morris, Damien. „UK targets Net Zero emissions, but carbon accounting flaws remain.“ *Sandbag*. 15.3.2016. https://sandbag.org.uk/2016/03/15/uk-targets-net-zero-emissions-but-carbon-accounting-flaws-remain/ (přístup 1.4.2017).

„My big idea: government should support its own policies,“ *Green Alliance Blog*. 1.11.2012. https://greenallianceblog.org.uk/2012/11/01/my-big-idea-government-should-support-its-own-policies/ (přístup 1.4.2017).

„Overveiw of previous schemes.“ *Ofgem*. https://www.ofgem.gov.uk/environmental-programmes/eco/overview-previous-schemes (přístup 1.4.2017).

„Reuters/Ipsos MORI Party Conferences Poll.“ *Ipsos MORI Political Monitor*. 4.10.2011. https://www.ipsos-mori.com/Assets/Docs/Polls/sept11valuestopline.pdf (přístup 1.12.2016).

„Retrofit: Domestic Buildings.“ http://www.ukgbc.org/resources/key-topics/new-build-and-retrofit/retrofit-domestic-buildings (přístup 1.12.2016).

Rowland, Jonathan. „Cameron defends decision to scrap CCS funding.“ *World Coal*. 13.1.2016. http://www.worldcoal.com/power/13012016/Prime-minister-defends-decision-to-scrap-CCS-funding-2016-42/ (přístup 1.12.2016).

„Seconded staff from NFU 1 August 2008 to 31 July 2013.“ *DEFRA*. 21.2.2014. https://www.gov.uk/government/publications/seconded-staff-from-nfu-1-august-2008-to-31-july-2013; (přístup 4.4.2017).

„Share of renewables in energy consumption in the EU still on the rise to almost 17 % in 2015.“ *Eurostat*. 14.3.2015. http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7905983/8-14032017-BP-EN.pdf/af8b4671-fb2a-477b-b7cf-d9a28cb8beea (přístup 4.4.2017).

„The Big Ask Campaign.“ *Friends of the Earth*. 7.10.2017. https://www.foe.co.uk/news/big_ask_history_15798 (přístup 1.12.2016).

„The Climate Change Act, 2008: Policy Reunion Report.“ *Institute for Government*. https://www.instituteforgovernment.org.uk/sites/default/files/climate_change_act.pdf (přístup 1.4.2017).

„The Climate Change Performance Index 2017.“ *German Watch*. https://germanwatch.org/en/download/16484.pdf (přístup 1.4.2017);

„The Climate Change Performance Index 2016.“ *German Watch*. https://germanwatch.org/en/download/13626.pdf (přístup 1.4.2017).

„Tories to end onshore windfarm subsidies in 2016.“ *The Guardian*. 18.6.2015. https://www.theguardian.com/environment/2015/jun/18/tories-end-onshore-windfarm-subsidies-2016 (přístup 1.4.2017).

„UK Regulations, The Climate Change Act.“ *Committee on Climate Change*. https://www.theccc.org.uk/tackling-climate-change/the-legal-landscape/global-action-on-climate-change/ (přístup 1.4.2017).

„UK Renewable Energy Industry Hit By Government Subsidy Cuts.“ Clean Technica. 22.7.2016. https://cleantechnica.com/2015/07/22/uk-renewable-energy-industry-hit-government-subsidy-cuts/ (přístup 1.4.2017).

„Vote 2011: UK Rejects Alternative Vote.“ *BBC*. 7.5.2011. http://www.bbc.com/news/uk-politics-13297573 (přístup 2.3.2017).

Webb, Paul David. „Labour Party.“ *Encyclopaedia Brittanica*. http://www.britannica.com/topic/Labour-Party-political-party (přístup 1.12.2016).

„2015 UK General Election Results.“ *Electoral Commission*. http://www.electoralcommission.org.uk/find-information-by-subject/elections-and-referendums/past-elections-and-referendums/uk-general-elections/2015-uk-general-election-results (přístup 1.4.2017).